

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati peti vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIATVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna številka v Ljubljani št. 10.351.

Reynaud za borbo do končne zmage

Ustvariti se mora nova Evropa svobodnih narodov in zagotoviti trajen mir — Dočim je francoski senat izrekel vladi soglasno zaupnico, je bila v poslanski zbornici odobrena s pičlo večino

Pariz, 23. marca. r. Včeraj popoldne se je nova Reynaudova vlada predstavila parlamentu. Sejo poslanske zbornice je ob 15. otvoril predsednik Herriot, nakar je min. predsednik Reynaud prečital naslednjo izjavo nove vlade:

Francija je stopila v totalno vojno. Sovražnik je močan, organiziran, odločen, vzgojen za vojaške namene in usmerjen tako, da zna usmeriti vso ljudsko delavnost za doseg zmage. Podprt z izdajo sovjetov prenaša borbo na vsa poprišča in združuje vse udarce, katere zadaja z neko vrsto ruskega genija, pri čemer mi zelo dobro razločujemo tisto, kar je veliko, pa tudi tisto, kar je istočasno gnusno (burno odobravanje). Iz samega dejstva, da gre za totalno vojno, izvira, da se nahaja na kocki vse. Zmagati, pomeni rešiti vse, podleči, pomeni zgubiti vse.

Gospoda! Skupščina je kot izraz narodovih čustev pretehtala vsa ta dej-

stva v vsej njihovi obsežnosti. Zato vlada, ki se vam danes predstavlja, nima drugega razloga za obstoj in tudi drugega ne bo imela, kakor: zbuditi in zbrati vse francoske sile in jih voditi za borbo in zmago in za zlom izdajstva, pa naj pride od katerekoli strani (vi-harno odobravanje). Z vašim zaupanjem in z vašo podporo bomo izvršili to nalogo. Če nam bo potrebna še druga podpora, se bomo morali opreti samo na ogromne virov domovine in imperija, morali bomo pogledati v oči naše divne zavezničke ter pokazati hrabrost našega naroda, delavnost naših delavcev in kmetov, moč naših armad, polet naših vojakov, sposobnost njihovih šefov, in končno mislimo tudi na večni genij Francije.

Istočasno kakor v poslanski zbornici je podpredsednik vlade Chautemps prečital vladno izjavo v senatu.

ugotavlja, da ima sedaj Francija vlado, ki bo še bolj uslužna Angliji, kakor je bila Daladierova. Reynaud bo vzdrževal še tesnejše zveze z židovsko mednarodno plutokracijo. Nova vlada je tudi po svoji osebni sestavi zgovoren izraz volje po popolnem uničenju Nemčije. Reynaudova vlada ustreza najskrajnejšim željam Chamberlaina in Churchilla. Nam je prav, zaključuje »Börsenzeitung« svoj komentar, da nam tako odkrito stopijo nasproti, bo vsaj obračun z njimi temeljitejši.

in Rusiji

Moskva, 23. marca. (Tas) Glede na sestavo nove francoske vlade piše »Pravda«, da je Daladier pripravil Francijo za imperialistično vojno. Reynaud pa je sedaj prevzel nalogo, da to vojno izvede. Ze dotedanje zavezništvo Francije z Anglijo je rodilo popolno podreitev francoske zunanje politike angleškimi zavojalnim interesom, nova francoska vlada pa bo slepo orodje Londona. Posledice ne bodo izostale. London je glavni nosilec imperializma. »Izvestja« pišejo v sličnem smislu in izražajo bojazn, da bi se sedaj utegnili temeljito spremeniti odnose Francije do sovjetske Rusije, zlasti, ker je prišel na krmljo v Franciji mož, ki je najvnetejši zagovornik sodelovanja z Anglijo.

Pred preosnovo angleške vlade

Berlin, 23. marca. e. Tukajšnji diplomatski krogi izjavljajo, da bo Chamberlain proučil možnost sestave ožjega vojnega kabineta takoj po Veliki noči, ko bo prišlo do spremembe v vladi. Mislijo, da bodo podali ostavke dosedanjih vojni, letalski in narodno-obrambni ministri.

King Hall zahteva spremembo vlade

London, 23. marca. s. Znaní Steven King-Hall, ki pripada sedaj spodnji zbornici in podpira vladno večino, je imel te dni v parlamentu govor, v katerem se je odločno zavzel za spremembo angleške vlade. Aludirajoč na Chamberlainov rojstni dan, je dejal, da se nahaja v vladi ena sama bojna ladja, najmodernejše opremljena, splovljena pa pred 71 leti. Poleg nje ima vlada samo še eno bojno križarico (Churchilla), vse drugo pa so slabi ribiške ladje in pomožne ladje, ki jih niti Bog, niti ljudje ne bi pogrešali. Govornik je pozval Chamberlaina, da naj se vseh teh pomožnih ladij iznebi in raje splovi nekaj novih velikih bojnih ladij.

Interpelacijska debata

V poslanski zbornici je predsednik Herriot po prečitani vladni izjavi sporočil, da sta poslanca Galimand in Badie predložila dve interpelaciji in sicer o splošnih ciljih dvane politike in o načinu nadaljevanja sedanje vojne. Mn. pred. edn. Reynaud je predlagal, naj se interpelaciji postavita takoj na dnevni red, kar se je tudi zgodilo. V razpravi je prvi govoril Galimand, ki je kritiziral sestavo nove vlade, nato pa odobraval tisti del deklaracije, ki se tiče Sovjetske Rusije. Izrazil je upanje, da bo predsednik vlade jasno označil svojo politiko glede Sovjetske Rusije.

Drugi interpelant Badie je postavil vpra-

šanje, ali bo mogel Paul Reynaud nadaljevati junaško delo Daladiera in brez prestatka pobilati komunistično akcijo.

Louis Marin, predsednik republikanske federacije, je kritiziral sestavo vlade, ki po njegovem mnenju ne predstavlja vlade nacionalne unije zaradi česar njezova skupina ne bo glasovala za zaupnico vladi. Ferdinand Laurent se je ugodno izrazil o vladni deklaraciji in je poudarjal, da vlada voljo vse države, da se doseže zmaga v vojni. Zahteval je poasnilo, kaj misli vlada ukreniti, da bi soravila Italijo v atmosfero latinskih držav.

Reynaud o smernicah svoje politike

Predsednik vlade Paul Reynaud je odgovoril:

»Kadar je Francija v vojni, ima samo eno poslanstvo, da zmaga. Vse, kar ne predstavlja koraka naprej k zmagi, je pogrešno.

Nato je pojasnjeval Reynaud sestavo svoje vlade poudarjajoč podporo, ki mu jo je dal Daladier, obenem pa tudi patriotizem socialistične stranke. Opozoril je, da bosta vojni odbor in gospodarski svet ministrov predstavljala koristna organizacija. Cilj nove vlade je ojačanje celotne narodne energije. Bil bi zločin, če bi se dajala prednost tej ali oni osebnosti in dramti, ki jo prevladujemo. Vse, kar smo lahko mislili in govorili v preteklosti, je treba sedaj pozabiti. Naše edino pravilo v zunanji politiki je, da prijetljivo odgovorimo prijateljem, s sovražnostmi pa sovražnikom. Ko je govoril o izdajalskih poskusih, je Reynaud rekel: Ničesar ne bom zanemarlj. da bi mogel delavce razumeti, če pobijamo komunizem, da to še ne pomeni borbe proti gotovim doktrinom, temveč da se borimo proti izdajalskim organizacijam.

Ko je poudaril pomen moralnih sil in vlogo informacijskega ministrstva je Reynaud izjavil: »Svoboda predstavlja najbolj dragoceno dediščino Francije. Velika Britanija in mi smo v taboru svobode. Zato želimo, da bi tudi drugi narodi pristopili k našemu bloku. Na vprašanje, ki mi je bilo postavljeno, odgovorim, da naš sporazum z Veliko Britanijo ne izključuje smisla latinske solidarnosti. Zunanja politika, ki jo vodimo, stremi za tem, da se ustvari nova Evropa svobodnih narodov, za kar se hočemo borovati. Naša volja je nadaljevati vojno, ki nam bo omogočila, da v najkrajšem času dosežemo edini možni mir, ki bo trajni mir. Morda bomo doživeli viharje, toda stisnjenih zob bomo vzdržali, ker nas vodi volja za borbo in ker smo gotovi zmage.

Nato je Leon Blum izjavil, da je sodelovanje socialistov lojalno in da ima cilj, da se na ta način dovrši zbiranje francoskih sil.

Glasovanje o zaupnici

Nato se je pričelo glasovanje o zaupnici vladi. Za zaupnico je glasovalo 258, proti pa 156 poslancev. 111 poslancev se je glasovanja vzdrazilo.

V senatu je bila deklaracija vlade sprejeta soglasno. Senat je takoj zatem prešel v razpravo o zakonskem načrtu za vojaške kredite v drugem tromesečju, ki so bili prav tako soglasno odobreni.

Večerna seja vlade

Zaradi izida glasovanja v poslanski zbornici se je ob 20. sestala vlada k seji, na kateri je sklepala, ali naj odstopi ali ne. Seja je trajala do 21.30, ko m. n. predsednik Reynaud in ostali ministri izjavili, da bodo še naprej ostali na svojih mestih.

Posamezni ministri so poudarjali predstavnost tiska, da so vse kombinacije o ostavki nekaterih ministrov popolnoma ne-

Flandinova opozicija

Pariz, 23. marca. e. Glede na izid glasovanja za zaupnico novi vladi poudarjajo, da je imel predsednik vlade najodločnejše nasprotovanje v ultranacionalni republikanski federaciji in združenih opozicijskih skupinah, ki so v odkriti opoziciji proti vladi zaradi sodelovanja s socialisti. Najhuji nasprotnik vlade pa je bivši ministri predsednik Flandin s svojim pristasi Sovraštvo Flandin proti Reynaudu je nastalo takrat, ko je bil Flandin predsednik vlade in je zastopal stališče inflacije, dočim je Reynaud trdil, da se ta politika ne strinja s politiko refleksije v Zedinjenih državah in Angliji. Vrhunec sovražnosti pa je nastal med Reynaudom in Flandinom v času českoslovaške krize Reynaud je takrat ostro kritiziral vlado in se boril proti kapitulaciji pred nemškim napadom na Českoslovaško, dočim je Flandin poslal Hitlerju brzojavko, s katero mu je čestljal k uspehu v monakovskem sporazumu.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 23. marca. e. V dobro obveščenih krogih v Berlinu smatrajo, da bo novi ministrski predsednik Reynaud, čigar energije v berlinskih krogih nikakor ne podcenjujejo, v zelo kratkem času z močno propagando dvignil borbeni duh francoskega naroda in da bo s programom novih vojnihih ciljev vsaj za nekaj časa mogel pripraviti francoskega vojaka o potrebi vojne z Nemčijo. V Berlinu zaradi tega ne izključujejo možnosti, da na zapadni fronti ne bi moglo priti do večjih dogodkov in sicer na pobudo Francozov. Glede na to krožijo glasovi, da je zelo verjetno, da bo Nemčija na zapadni fronti še dalje čakala in da bo podvzela inicijativno šele tedaj, ko bo popolnoma jasna slika nadaljnjega razvoja položaja v Sliki, ki dopušča samo dve možnosti, ali postritev vojnihih akcij ali pa nadaljevanje živčne vojne. S to zadnjo možnostjo v Berlinu še vedno resno računajo.

Berlin, 23. marca. br. (Havas) Nemški listi naglašajo v komentarjih o preosnovi francoske vlade, da so s v celoti izpolnila nemška pričakovanja. Francija je dobila dobila vlado, ki noče ničesar čuti o kakem miru, marveč je odločena pognati vse svet v vojni vrtnice. »Berliner Börsenzeitung«

Borba za rumunski petrolej

Zaveznički so izvozili tudi velik del Nemčiji namenjenega petroleja

Bukarešta, 23. marca. s. (Havas) Rumunski uradni krogi odločno zanikajo vesti, razširjene v inozemskih listih, da je nemška vlada po svojem poslanstvu izročila rumunski vladi noto v ultimativni obliki v zvezi z rumunsko-nemškimi gospodarskimi pogajanjmi.

Zagotavlja, da nemška gospodarska delegacija z dr. Clodiusom na čelu v Rumuniji ni našla ugodnega položaja in da že zato ni bilo mogoče, da bi dr. Clodius postavil ultimativne zahteve. Rumunsko-nemški trgovinski odnosi so se predvsem, kar se tiče petroleja, razvijali zadnje mesece takole:

Po trgovinskih pogobih bi morala Rumunija dobaviti Nemčiji vsak mesec 180.000 ton surovega petroleja. Ker je bil Dunaj zamrznjen, je mogla Nemčija v zadnjih šestih mesecih prevzeti samo polovico te količine, nasprotno pa sta prevzeli Anglija in Francija ne samo ves svoj delež, temveč tudi velik del nemškega deleža. Od 1.380.000 ton, ki jih je Rumunija v 6 mesecev vojne do 1. marca izvozila, je šlo v Nemčijo samo 385.000 ton, v Anglijo in Francijo pa 605.000 ton. Ostala količina je bila poslana v Turčijo. Grečijo in Jugoslavijo na podlagi obstoječih pogodb, deloma pa tudi v Italijo.

Sedaj se trudi nemška delegacija, da bi omogočila bolj redno pošiljanje petroleja v Nemčijo, poleg tega pa dobave poljedelskih proizvodov, ki so bili že nakupljeni, pa jih zaradi prometnih težav še ni bilo mogoče odnesti. Najbrže želi Nemčija tudi povečanje kvote za živino in les.

Konkretni predlogi, ki jih je nemška vlada postavila rumunski vladi, so po informacijah iz dobro obveščenih krogov naslednji:

1. Rumunski vlada naj omogoči možnost razširjenja sedanjega nemško-rumunskega »trgovinskega sistema« za celotno »trgovinsko« sfero petroleja in slika za poljedelstvo nemških carinskih meja na poljedelstvo.

2. Glede na novi način v rumunski zunanji trgovini naj rumunska vlada omogoči možnost spremembe nemško-rumunskega »trgovinskega sistema« ter pomeni, da želi Nemčija bržkone dobiti nove količine med marka in letim, ker je rumunska vlada sprejela tudi rešitev med letim in tve ter letim in tve.

Šele v prihodnjih dneh bo nemška vlada upoštevala nemške želje.

Kralj Karađ za povečanje oborožitve

Bukarešta, 23. marca. s. Pri sprejemu sedanega odbora, ki mu je izročil odgovor na prestolni govor, je kralj Karađ med drugim izjavil:

Vse prizadevanje Rumunije v sedanjem času mora stremeti za tem, da naglo ojači oboroženo silo in ukrene vse za obrambo države. V to svrhu je treba doprinese vsako žrtev Rumuni smejo imeti samo eno geslo, da je treba ohraniti enotnost in integriteto Rumunije.

Kralj je nato izrazil svoje zadovoljstvo nad politično solidarnostjo z zavezniškimi Balkanske zveze, kakor tudi zadovoljstvo nad prijateljskimi manifestacijami, o priliki obiska ministra rumunske mladine Sidorovicja v Italiji in finančnega ministra Constantinesca v Bolgariji. Poudaril je, da

želi Rumunija še bolj zboljšati svoje odnose s sosedi, da nima nikakih aspiracij izven svojih mej in da so pravice Rumunije svete.

Na čelu senata je bil prestolonaslednik Mihajlo v svečani uniformi.

Bivši minister Magiaru aretiran

Bukarešta, 23. marca. s. (Reuter) Bivši rumunski minister Virgil Magiaru je bil včeraj aretiran po triurni hišni preiskavi. Postavljen bo pred vojaško sodišče. Obtožen je delovanja proti notranjemu miru v Rumuniji in proti stranki nacionalne unije.

Ugoden odmev bolgarskih izjav

Ankara, 23. marca. e. Izjava bolgarskega zunanjega ministra Popova v sobranju, da ostaja Bolgarija zvesta idealom miru in da bo delala predvsem za zboljšanje odnošajev s sosedi, zlasti z Jugoslavijo in Turčijo, je bila sprejeta v Turčiji z velikimi simpatijami. Zlasti dober vtis je napravila izjava Popova o sporazumu med Turčijo in Bolgarijo. V zvezi s tem poudarjajo, da je Bolgarija, ki je odločena ostati nevtralna dokazala, da so njeni interesi istovetni z interesi balkanskih narodov. V tukajšnjih novinarskih krogih se komentirajo z velikim zanimanjem odnose Rumunije napram nekaterim njenim sosedom. Povod za to so mnoge nepoprterne vesti iz inozemstva. Glede mednarodnega položaja pa turški listi poudarjajo, da po sestanku na Brennerju položaj v Evropi nikakor ni razčiščen. Tukaj niti ni v glavnem bavičjo z vračanjem, kje bi se mogla razviti nova fronta. V zvezi s tem prevladuje mnenje, da se vojna ne bo razirila na Blizni vzhod in na Balkan.

Arita o japonski zunanji politiki

Tokio, 23. marca. s. (Havas) Zunanji minister Arita je odgovarjal včeraj v parlamentu na razna vprašanja. Izjavil je, da stremi japonska politika za tem, da se ne zaplete v sedanji evropski konflikt. Pakt proti kominterni po mnenju japonske vlade z nemko-sovjetsko pogodbo ni bil prizadet. Med Nemčijo in Japonsko se ne vrta pogajanja zaradi vstopa Japonske v vojno. Japonska ni bila povabljena na brentnerski sestanek. Vlada ne pričakuje, da bi hotela vlada Zedinjenih držav proglasiti prepoved izvoza blaga na Japonsko, ki pa je kljub temu podvzela že vse potrebne ukrepe, da bi tak sklep vendarle parirala. Italijanska vlada bo bržkone v kratkem priznala vlado Vangčingveja na Kitajskem, dvomljivo pa je, če bosta isto storili ameriška in angleška vlada. Japonska ne namerava spremeniti svojega dosedanjega »tati« napram osi Rim-Berlin, ker jo predvsem zanima samo vzpostavitev novega reda na Daljnem vzhodu.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Iz notranje politike

SOCIALISTI IN NOTRANJI POLOŽAJ

Socialistična »Slobodna Riječ« piše na uvodnem mestu:

Naše notranje politično življenje je očitno v zastoji. Nastopila je neka počasnost v razvoju novih političnih razmer, toda ta razvoj ni prišel nepričakovano. Za to je mnogo razlogov, vsekakor pa je mednarodni položaj na prvem mestu. Rekli smo že, da te razmere ustvarjajo neugodne pogoje za večja dela v našem notranjem političnem življenju. Časi so preneseni. Vse, kar ni nujno potrebno, se namerava preložiti na boljše čase.

Z rešitvijo hrvatskega vprašanja v smislu sporazuma z dne 20. avgusta je nastala cela vrsta drugih vprašanj, ki so s časom postala prav tako važna. Toda ne gre samo za to. Poleg splošnih narodnih interesov imamo pred očmi tudi posebne interese delavskega razreda. Ne zahtevamo politične ureditve v duhu demokratskih načel samo zaradi konsolidacije in ohranitve miru, temveč tudi zaradi tega, ker se bojimo, da se bo poslabšalo delavsko življenje zaradi vedno večje draginje in povišanih davkov.

ZARADI ZALITVE HRVATSKE

Je po poročilu zagrebških listov kaznovala dubrovniška policija bivšega policijskega uradnika Mil. Žilo in davčnega uradnika Sim. Kostolana na 500 din globe ali deset dni zaporu.

PRORACUN ZETSKE BANOVINE

Finančno ministrstvo je odobrilo proračun zetske banovine za tekoče leto v znesku 55.739.100 din izdatkov. Odobrenih je 13 milijonov za dograditev gimnazij na Cetinju, v Belem Polju, Kolašinu, Trebinju in Kotoru ter 12.500.000 din za gradnjo cest in mostov.

NEMCI V BANOVINI HRVATSKE

Glasilo nacionalno socialistično orientiranih Nemcev v banovini Hrvatski »Slavonischer Volksbote«, ki izhaja v Osijeku, je v polemiki proti novosadskemu Kulturbundu zapislalo:

Ako želimo Nemci na Hrvatskem tudi v bodoče popolno edinstvo in slogo celokupne narodnostne skupine, se morajo Nemci v Vojvodini izogibati vsemu, kar bi nas spravilo v nasprotstvo z našo hrvatsko okolico.

V zvezi s tem pravi vukovarski »Srijemski Hrvat«:

Mi, ki živimo v teh plodnih krajih Hrvatske že stoletja skupno z Nemci in ki smo vedno zagovarjali medsebojno slogo med Hrvat in Nemci, moremo samo pozdraviti ta preokret naših Nemcev. Všeč nam je, da skušajo Nemci sami poravnati račune s svojimi sonarodnjaki izven področja banovine Hrvatske, ker bi morali — da tega ni povedal imenovan list — reči to mi Hrvat, ki živimo v področju, kjer med gotovimi Nemci še gospoduje vpliv Novega Sada. Ta vpliv ni v skladu niti z interesi naših Nemcev niti z našimi, pa tudi ne v interesu naših naporov za boljše skupno bodočnost na našem področju.

Molotov v Berlinu?

Rim, 23. marca. s. (Reuter). Rimski radio je ponoči in davi objavil, da bo došel danes v Berlin predsednik sovjetskega sveta komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov. Spremlja ga štab vojaških in diplomatskih svetovalec. Določeno je, da bo ostal Molotov v Berlinu dva dni.

Nemški gospodarski minister bo odstopil

Amsterdam, 23. marca. i. Dopisnik lista »Telegraaf« javlja iz Berlina, da bo v kratkem odstopil nemški gospodarski minister Walter Funk, in sicer iz zdravstvenih razlogov. Kot njegovega namestnika navajajo državnega tajnika Körnerja, enega glavnih Göringovih sodrudičkov. Iz zanesljivih nemških virov pa se izve, da Funk ne bo odstopil iz zdravstvenih razlogov, marveč zaradi nesoglasij med njim in med Göringom, ki so očitno prišla do izraza že ob otvoritvi veleposlana v Leipzig, ki se ga Funk, dasi minister za gospodarstvo, ni udeležil.

Berlin, 23. marca. AA. (DNB). V neki vesti amsterdamskega lista »Telegraaf«, ki so jo prinesle tudi neke tuje agencije, je povedano, da bo Walter Funk iz zdravstvenih razlogov v kratkem odstopil kot nemški gospodarski minister. Navajajo tudi vesti, kakor da bi prišlo med Göringom in Funkom do nasprotij. S tem v zvezi izjavljajo na merodajnih mestih, da je vse to izmišljotina. Funk je sicer res bolan od srede februarja, toda njegovo zdravje se je že toliko zboljšalo, da bo lahko po velikonočnih praznikih ponovno opravljal svoje službene posele.

Roosevelt bolan

Washington, 23. marca. s. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt se vedno ni popolnoma okrevljal od prehlada, zaradi katerega že teden dni ne zapušta svoje Tajnik predsednika Early je izjavil, da ima Roosevelt še vedno temperaturo in da pred ponedeljkom ne bo mogel prevzeti svojih rednih poslov. Današnja redna seja vlade, kakor tudi običajna konferenca tiska, sta bili odpovedani.

Ostavka finske vlade?

Presnova bo izvršena po praznikih

Rim, 23. marca e. Po nepotrjenih vesteh iz Helsinkov je večerjinski Finske vlada ostavko. Sodi, da bo Ritti ostal predsednik vlade v novem kabinetu, toda na drugi strani krožijo glasovi, da bo prevzel resor finančnega ministra. Razen tega bosta izmenjena tudi ministri za državno obrambo in prosvetni minister. Reorganizacija kabineta bo izvršena po veliki noči.

Sovjetske oblasti prevzele Hangö

Helsinki, 23. marca s. (Reuter) Včeraj popoldne so na ledeni površini Finskega zaliva pred Hangöjem pristali tri sovjetska vojaška letala, s katerimi so prispeli sovjetski oficirji, da uredijo formalnosti predaje mesta sovjetskim oblastem. Po sovjetsko-finskih mirovni pogodbi so morali Fini mesto predati preteklo noč popolnoma. Točno popolnoma je prevzelo upravo mesta 20 sovjetskih uradnikov, ki so medtem z letalom dospeli v Hangö. Predaja mesta se je izvršila v popolnem redu. Finsko prebivalstvo je že prej do zadnjega zapustilo ne samo mesto, temveč tudi vse ozemlje v okolici, ki pride pod sovjetsko upravo. Kot zadnji je zapustil mesto oddelek finskega vojske.

Mesto Hangö je od letalskih napadov skoro popolnoma porušeno. V teku vojne je bilo 75-krat bombardirano.

Žrtve vojne

Helsinki, 23. marca s. (Reuter) Po uradnem finskem poročilu je padlo v sovjetsko-finski vojni na bojišču 15.000 finskih vojakov. Padli vojaki zapuščajo 9000 vdov in 25.000 sirot.

Pri letalskih napadih v zaledju je bilo v teku vojne zadetih 5000 hiš; tretjina je bila popolnoma porušena. Pol milijona ljudi je ostalo brez strehe.

Zakaj je sovjetska vlada proti skandinavski obrambni zvezi

Helsinki, 23. marca i. (Fin. tel. ag.) V finskih političnih krogih se še zmerom obširno komentira sovjetska opozicija proti nordijski obrambni zvezi. Sovjetska unija protestira proti temu načrtu z motivacijo, da je nameren proti sovjetskemu režimu ter v nasprotju z moskovsko mirovno pogodbo. Značilno pa je — kakor pripomi-

najo v istih krogih — da tudi Nemčija vidi v tem aktu protisovjetsko ost. Dejstvo pa je — in v tem sta si Finska in Svedska popolnoma edini — da Moskva samo prav ne razume, kaj prav za prav skandinavski države z obrambnim aktom zasledujejo. Skandinavski države hočejo skleniti zvezo samo in edino le v svojo obrambo. Prav v tem pa tiči vzrok, zakaj Sovjetska unija takega akta ne mara. Skandinavski zveza bi namreč predstavljala oviro sovjetskim imperialističnim težnjam proti zapadu. V istih finskih krogih izjavljajo, da naj potem pač Moskva sama svetuje, kaj naj ukrenejo nordijske države, da bo konec njihove večne bojazni. Nordijske države glede na sovjetski protest zaenkrat pač ne morejo drugega, kakor storiti vse, da Moskvi vsestransko objasnijo in precizirajo svojo obrambni načrt. Težko je dognati motive sovjetskega stališča do skandinavski obrambne zveze, vendar pa se lahko vidi nekaj zanimivih okoliščin, ki te motive do neke mere osvetljujejo, med njimi na primer ugovor Moskve, da bi se remilitarizirali Aalandski otoki.

Sedanje sovjetsko stališče napram Finski je pač zelo težko razumeti, če se pomisli, da je finski zunanji minister Tanner odločno izjavil, da pri sklepanju mirovne pogodbe s Sovjetsko unijo Moskva ni stavila Finski nobene zahteve političnega značaja ter je jasno izjavil, da nima nobene namene vtičati se v finsko zunanjo ali notranjo politiko. K temu Tanner zdi pripomnila, da pri sklepanju miru Finska nikoli ne bi pristala, ako bi bila tedaj Sovjetska unija stavila kakke zahteve, in vendar se danes Sovjetska unija očitno vmešava v finsko zunanjo-politične koncepte.

Sprememba v švedskem vrhovnem poveljstvu

Stockholm, 23. marca s. (Reuter) Vrhovni poveljnik švedske vojske general Sylvan je podal ostavko na svoj položaj, na njegovo mesto je imenovan general Holmquist.

Finska nota DN

Bern, 23. marca AA. Finska vlada je poslala tistim Društva narodov noto, v kateri prosi Društvo narodov za sodelovanje pri obnovi Finske, ki je bila zaradi vojne opustošena.

Vojna na morju

Ponoven angleški polet na Sylt

London, 23. marca s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo, da so včeraj jutraj angleška letala izvršila nov polet nad nemški otok Sylt, da ugotovijo, v koliko je bil uspešen napad v noči od torika na sredo. Zaradi močnega streljanja protiletalskih topov se angleška letala niso mogla dovolj približati, da bi bila napravila fotografске posnetke.

V Londonu zanikajo nemške trditve, po katerih pravijo, da na Syltu pri zadnjem velikem napadu ni bila povzročena nobena škoda. Pripomnijo, da temelji nemško poročilo samo na izjavah treh neimenovanih tujih novinarjev.

Potopljen nemški parnik s švedsko rudo

London, 23. marca s. (Reuter). Nemški trgovski parnik »Hedderheim«, ki ga je v noči na petek potopila v Kategatu angleška podmornica, je vozil švedsko železno rudo v Nemčijo. Ladja je plula v norveških teritorialnih vodih tik ob norveški obali. Ker je na švedsko-norveški meji morje dokaj plitvo, morajo vse nemške ladje, ki se sicer poslužujejo norveških teritorialnih vod, zapluti preko Kategata na drugo stran ožine k danski obali. Prav tu je ladjo čakala angleška podmornica, ki je dala nemški posadki 15 minut časa, da se je izkrcala v rešilne čolne.

Nemški mornarji, ki so se rešili na dansko obalo, so potem izjavili, da je kapitan ladje pri torpediranju utonil, preiskava pa je ugotovila, da je kapitan preobčuden v mornarja ladjo zapustil in da se mu je pozneje posrečilo pobegniti.

Napad na angleško svetilno ladjo

London, 23. marca s. (Reuter). Včeraj jutraj je nemško letalo zopet napadlo svetilno ladjo, nameščeno 25 milj od norfolške obale. Posadka je ladjo za nekaj časa zapustila, po napadu pa se je vrnila na krov.

V neki škotski luki je bilo včeraj izkrcanih 60 častnikov in mornarjev z nemškega trgovskega parnika »La Corona«, ki so ga nedavno na Atlantskem oceanu zajele angleške vojne ladje.

Ob južnovzhodni angleški obali in v Kanalu so se čule včeraj močne eksplozije. Angleške vojne ladje so s topovskimi strelami razstreljevale mine. Nekatere eksplozije so bile tako močne, da se so voda in dim dvigali po 60 m visoko.

Izkrcani nemški ujetniki

London, 23. marca s. (Reuter) V neki škotski luki je včeraj neka angleška podmorska trgovinska križarka izkrcala 60 ujetih nemških trgovinskih mornarjev in častnikov. Odvedeni so bili v taborišče za vojne ujetnike.

Angleško letalo padlo na holandsko ozemlje

Amsterdam, 23. marca s. (Ass. Press) List »Het Volk« poroča, da je neko angleško letalo padlo včeraj v bližini Rena na holandsko ozemlje in se popolnoma razbilo. Domnevajo, da sta oba člana posadke mrtva. Letalo se je zapletlo v borbo z nemškimi letali, ni pa še znano, če se je to zgodilo nad nemškim ali holandskim ozemljem.

Zvečer je izdala holandska vlada uradno poročilo, ki pravi, da se je včeraj opoldne angleško vojaško letalo nad nemškim ozemljem v bližini holandske meje zapletlo v borbo z enim ali več nemškimi letali. Angleško letalo je bilo prisiljeno, da je zaletelo pristalo na holandskem ozemlju in se je pri tem razbilo. Članov posadke se ni bilo mogoče najti.

Pomladni velesojem v Leipzigu

Naša država se ga je udeležila s kolektivno razstavo

Ljubljana, 23. marca.

Marsikdo je bil radoveden, kako bo z letošnjim pomladnim velesojem v Leipzigu, saj vojna ne more ostati brez vpliva in posledic pri tako veliki gospodarski prireditvi. Uprava velesoja je že prej objavila, da velike revije tehnike in stavbarstva letos v okviru pomladnega velesoja ne bo, da je odgojena na nedoločen čas. Vzroka ni povedala. Morda so porabili velike razstavne paviljone na tehničnem velesojem v druge namene, ali pa so železnice obremenjene v zvezi z vojno, da ni bilo mogoče prepeljati za to veliko razstavo namenjenega materiala, zlasti strojev, med katerimi so tudi pravi orjaki. Zato so bile pa tembolj zasedene vse razstavne palače v mestu. Razstavljalcev je bilo okrog 6800. Je nekaj manj kakor v mirnem času. V tem pogledu se torej vpliv vojne velesojem v Leipzigu ni dosti poznal.

Tudi sicer inozemski razstavljalci in obiskovalci velesoja niso opazili, da bi se bilo v Leipzigu kaj bistveno izpremenilo. Obisk velesoja je bil izredno velik, če pomislimo, da se človek med vojno nekoliko težje odloči za tako potovanje kakor v mirnem času. Treba je vendarle upoštevati psihološki moment, če pustimo že vse drugo ob strani. Inozemskih razstavljalcev je bilo letos celo več kakor lani in tudi število obiskovalcev iz držav, od koder so sploh lahko prišli, je bilo večje. V poštov se prišle seveda samo nevtalne države, katerim je prinesla vojna večje povpraševanje po mnogih industrijskih proizvodih. Močno so bile zastopane tako med razstavljalci kakor tudi med posetniki države južnovzhodne Evrope, pa tudi Skandinavije. Kupitje so se sklepale zelo živahno in razstavljalci so bili z uspehi zadovoljni.

Med mnogimi kolektivnimi razstavami se hočemo nekoliko pomuditi samo pri naši. Komaj nekaj let sem se udeležila naše država lpskega velesoja, ki je najvažnejša srednjeevropska gospodarska prireditve velikega obsega. Mogoče smo mnogo zamudili, toda kdo bi neki to preiskoval. Jugoslovanska razstava je bila letos v zelo skrajšanem obsegu. Aranzmanju se je poznalo, da so delali to začetniki, ki so mogoče lahko dobri juristi in odlični uradniki, aranžerske posle pa naj bi rajši prepustili strokovnjakom, ker bo potem razstava lepša in — cenejša. Nad vse potrebno je namreč, da je informativna služba kar njih bolje urejena in da so informacije, ki jih dobijo interesi tudi — zanesljive. Marsikdo kupi pri sosedu, ki je bil pripravljen prišel na sejem in obvlada tudi jezik. V bodoče naj se vendar pošiljajo v Leipzigu ljudje, ki obvladajo nemščino, ker tam ne govori vsakdo našega jezika.

Doslej so lahko v jugoslovanskem paviljonu razstavljali in bili prisotni razni naši trgovci in podjetniki, ki so potem kar tam sprejemali naročila in dajali informacije, letos se je a to prakso prenehalo in zato so delali boljše kupčije sosedje. Potrebno bi bilo, da bi bil na sejmu navzoč tudi naš berlinski trgovinski ataše, da bi dajal potrebne informacije. Naše razstave so bile prejšnja leta boljše.

Razume se, da je bilo letošnje razpoloženje za nakupe živahnejše kakor prejšnja leta, vendar so dovoljeni kontingenti zelo omejeni. Izredno veliko zanimanje vlada za naša ročna dela povprek. Ne moremo razumeti, da se ne posveča dovolj skrbi za izvoz ročnih del in se celo omejuje njih izvoz. Ali res ni zanimanja doma za našega malega človeka? S ponosom moramo povedati, da si je naša čipka po nekaj letih sistematike propagande utrla pot na inozemska tržišča in da je danes zelo iskan predmet. Škoda, da niso prišle letos čipke do veljave, ker so bili razstavljeni samo trije kosi. Zakaj, res ne vemo? Po informacijah, ki smo jih dobili iz verodostojnega vira, se je prodalo vse, kar se je postavilo na trg in so naročila za narodne izdelke prav znatna, če bo izvoz dovoljen. Pri trgovinskih pogajanjih bo treba pač zahtevati malo večje kontingente, ker se to blago doma ne da plasirati v tako velikih količinah, kakršne bi radi tujci. Jugoslavija pridela zelo velike množine lanu in konoplje in tudi veliko izvažajo. Nimamo pa doma predilnic za sukanec, ki služi za izdelavo čipk. Zato naj bi se pri izvozu lanu kot kompenzacija zahtevala tudi potrebna množina lanenega sukanca, da ne ostanejo naše čipkarice brez dela. To je prav naša zadeva. Prav tako naj bi se mislilo na propagandne prodajalne naše ročnih izdelkov v inozemstvu, da se še bolj poživijo zanimanje za naše izdelke. Od raznih domačih izdelkov pa pogrešajo tujci našo keramiko. Ali naše keramične šole in podjetja v Jugoslaviji res ničesar ne napravijo, da bi lahko poslali kam na razstavo? Tu je še prav lepa prilika za udeležbo v inozemstvu in aglinih ljudi, ki bodo utrl pot domači keramiki v — domače trgovine in tudi na tuje.

Ročna dela kažejo spretnost naših ljudi, okus in pridnost. Zato naj se za bodoče stori vse, da se propaganda za naše domače izdelke poveča in izboljšuje večji kontingenti za izvoz. Med balkanskimi državami, zlasti med Bolgarijo in Rumunijo, pa naj se izmenjava teh predmetov olajša in odpravi vsajaka carina, ker ne gre ubiti delavnosti in pridnosti naših malih ljudi z visokimi carinami. Ročno delo naj se ne prištevata k luksusu, ampak naj nam bo vsem v čast in ponos.

Umorjenec v Klečah je bil Anton Hribnik

Najbrže se je kak tihotapec polahomnil njegovega denarja in ga je umoril

Ljubljana, 23. marca.

Mrtvega neznanca, zakopanega v jami za peso na Kregarjevi njivi v Klečah, so že spoznali. Ni bilo zgolj naključje, da je bil poznan takoj po najdbi trupla tudi policijski fotograf, dasi je bil zločin storjen izven policijskega območja. Za fotografa in daktiloskopa so zaprosili ježenski orožniki, ki so bili mnenja, da jim bo utegnula umorjenčeva slika še dobro služiti. Včeraj popoldne so res spoznali mrtvega na policijski sami. Mrtvec iz zasipnice je imel sicer že močno načet in razjedjen obraz, vendar se je policijski fotograf spomnil na nekatero podobnost s 25letnim bivšim ključavničarskim pomočnikom Antonom Hribnikom iz Horjula, ki ga je fotografiral v decembru lani, ko je bil osumljen neke tatvine v Horjulu, pa so ga prijeli šele v Ljubljani. Še važnejše je, da se je spomnil hkrati tudi, da je Hribniku manjkala leva roka pod komolcem. Policijska je o tem nemudoma obvestila ježenske orožnike, ti pa so nadaljevali poizvedbe v Horjulu ter res ugotovili, da Hribnika poorešajo že več mesecev.

Že včeraj sta prispela iz Horjula Hribnikova sestra ter orožnik, ki sta spoznala v mrtvecu, to se pravi v fotografiji, Hribnika, tako da je sedaj vsak dvom izključen. Pokojni Anton Hribnik je bil

kmečki sin iz Horjula, a se je šel učiti za ključavničarja v domačem kraju. Tudi ko je bil že izučen, je ostal pri mojstru. Pred leti je v delavnici doživel nesrečo. Zastrupil si je levo roko, ki so mu jo morali kesneje amputirati pod komolcem. Hribnik je zaradi te nesreče naperil proti mojstru tožbo in sodišče mu je prisodilo nekaj nad 18.000 din. Kot invalid seveda ni mogel več izvrševati ključavničarske obrti, zato se je pridružil tihotapec in večkrat hodil čez mejo. V glavnem pa je tihotapil po deželi saharin in drugo tihotapno blago. Imel je precej denarja, ki ga je rad posojal, nekaj tisočakov pa je vedno nosil s seboj. Zadnji čas pred umorom je stanoval v Rožni dolini na Cesti XII, kjer pa so ga pogrešili že pred dvema mesecema. Ker je bil vedno v družbi tihotapev, ni izključeno, da je eden izmed njih, nagujen k zločinu, izvolil pri njem denar in ga izvalil v Kleče kjer ga je umoril.

Sprva so domnevali, da bi utegnil biti tudi Hribnik Hacetova žrtev, saj je bil Hacet znan z vsemi tihotapci. Domneva pa najbrže ne bo držala, ker bi Hacet po vsej priliki svojo žrtev ustrelil. Hribnik pa je bil ubit, zavratno udarjen s topim predmetom zadaj po glavi. Orožniki in policija polvedujejo zaenkrat, s kom je Hribnik zadnje čase občeval.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri
Velika sobota, 23. marca: zaprto
Velika nedelja, 24. marca: Praznik cvetočih češenj. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

Veliki ponedeljek, 25. marca: Žene na Niskavooriju. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol
Torek, 26. marca: zaprto
Sreda, 27. marca: Praznik cvetočih češenj. Red Sreda

OPERA

Začetek ob 20. uri
Velika sobota, 23. marca: zaprto
Velika nedelja, 24. marca: Adriana Lecouvreur. Izven
Veliki ponedeljek, 25. marca: ob 15. uri: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungeteve
Torek, 26. marca: zaprto
Sreda, 27. marca: Adriana Lecouvreur. Red B

Še tri žrtve najdene

Metlika, 23. marca
Včeraj popoldne so na kraju železniške nesreče v Zaluki našli še tri žrtve, med katerimi je bil tudi pogrešan trgovski potnik Jožef Pečnik, uslužben pri tvrdki Bregar & Krek v Ljubljani. Včeraj ponoči so namreč lokomotivo z žerjavom prevrnili in so izpod kamenja, gruča in premoga potegnili še tri žrtve. Josip Pečnik je imel na glavi precejšnjo rano, desna noga pa mu je bila pod kolonom odrezana. Vičeti je bilo, da se je pod gručam in kamenjem zdušil. Enaka usoda je doletela drugo žrtev, očitno nekega delavca, katerega identitete še niso mogli ugotoviti. Nesrečnež je bil že vrh nasipa in je morda le malo manjkalo, da bi si rešil življenje, ko ga je zalotil plaz ali pa mor-

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 23. marca: Jožef Oriol, Pelagija
JUTRI: Nedelja, 24. marca: Velika noč
POJUTRI: Ponedeljek, 25. marca: Velikonočni ponedeljek

DANASNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Pesem pustinja ob 21. premiera
KINO SLOGA: Sebastian Ott ob 21. premiera
KINO UNION: Materina ljubezen ob 21. premiera
KINO MOSTE: Annapolis in Zastrupljena mladost
KINO SISKI: Beli Jorgovan ob 20.30

RIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

DEŽURNE LEKARNE

SOBOTA IN NEDELJA: Mr. Leustek, Rešljiva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta

PONEDELJEK: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljal od sobote od 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestni zdravnik dr. Marjan A. H. in, Korytkova ul. 18, telefon št. 36-24. — Od ponedeljka od 8. jutraj do torka do 8. jutraj mestni zdravnik dr. Fran C. i b e r, Srbska ulica 7/L, telefon št. 36-41.

Živahen promet na trgu

Ljubljana, 23. marca.

Po prometu na živilskem trgu te dni smemo soditi, da bodo naši meščani praznični praznike po lepi stari navadi. Slabi časi ne vplivajo mnogo, vsaj, kakor se zdi, ne na zunanjo Letos je vse dražje, a prometa ni bilo nič manj kakor prejšnje čase ob praznikih.

Danes je bil trg še boljše založen kakor smo pričakovali. Navadno zadnji dan pred prazniki ni že več največji promet, danes je pa bilo še živahnejše kakor v sredo. To je treba v veliki meri tudi pripisovati lepemu vremenu. Posebno dobro je bil založen zelenjadni trg. Gospodinjine so tem bolj posegale po domači zelenjavi, ker je uvožena silno draga. Uvožena solata je zdaj za več kakor 100 odstotkov dražja kakor lani osorel. Tedaj so jo prodajali po 8 do 10 din kg nališeno, zdaj je pa mehka glavna solata celo po 24 din kg. Po isti ceni prodajajo ledenko in rdeč gorški radič. Zelen gorški radič je po 20 din kg. Nalceneiša zimska solata, kakršno so prejšnja leta prodajali po 6 do 8 din kg, je po 14 do 18 din kg. Dragi je tudi cvetača, in sicer po 8 do 10 din kg. Razumljivo je, da visoke cene uvožene zelenjave vplivajo kolikor toliko tudi na cene domačih pridelkov. Zato je domači motovilec še vedno po 1,5 din merica in prav tako radič.

Trg je bil tudi še dobro založen z jajci, ki so na bila tako draga, kakor da so jih gospodinjine šele danes kupovale za pirhe. Lepša jajca so še vedno po dinarju. Živa perutnina se je pa danes še celo nekoliko podražila. Šla je na tudi precej v denar. Mnogo so gospodinjine pokupile zaklane perutnine. Sloh je pa bil danes živahen promet ob mesarskih stolicah. Ljudje so še vedno kupovali gnjat. Vendar je slo najbolj v denar sveže meso.

Iz Kranja

— Dežurno službo zdravnikov OUZD vršita na praznik 24. t. m. g. dr. Bežić Josip in dne 25. t. m. g. dr. Bežić Josip.

— Kino v Strazišču predvaja na oba praznika in toč dva filma in to: »Njegov greh« in »Frankensteinov sin« ob običajnih urah. V torek so predstave le v večernih urah.

Hotel »Stara pošta«

na velikonočni ponedeljek:

domača veselica brez vstopnine!

Za praznike velika izbira pristnih vin, čez ulico ceneje!

— Turnir za prentstvo v Kranjskem šah. Klubu je že pričel. Velika iznenadenja smo doživeli že v II. kolu in je stanje sledeče: Tajnik, Suštar 1 in pol, Engelman, Virnik 1 (1), Singer pol (1), Košak pol točke, sledijo ostali.

— Nesrečen karambol. Pekovski pomočnik Kralj Ivan se je peljal s svojimi motornim kolesom preko Savskega mostu in hotel prehiteti poštni voz, ki se je vračal s postaje, a je tako nesrečno manevriral, da je zadel ob voz in padel z motorja. Hudo poškodovan je obelžal na mestu nesreče. Nudili so mu takoj zdravniško pomoč in ga zaradi hudih poškodb po telesu in lobanji odpeljali v bolnico v Ljubljano.

— Kino »Narodni dom« predvaja za praznike ob običajnih urah film: »Zupnikova tajnost«.

Vodnikove družbe!
Postani in ostani član

T

Vsem znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da nam je po dolgi in mučni bolezni danes umrla naša preljuba mati, teta in svakinja, gospa

Neža Nečemer

K večnemu počitku jo bomo spremlili na velikonočno nedeljo ob ½5. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnice.

V LJUBLJANI, dne 23. marca 1940.

ZALUJOČI OSTALI

Danes ob 9. uri premiera
najnovejšega filma

Pesem pustinje

Nov trijumf velike umetnice in pevke božanskega glasu!

Zarah Leander

Spomnite se njenih filmov »DOMOVINA«, »ČAJKOVSKY! — Na novo Vas bo očarala in fascinirala ta staro umetnica filmskega platna. To je veliki slager-film, poln strasti, divnih melodij, iskrene globoke ljubezni, požrtvovanja, prijateljstva in misterija Orienta.

BLAGAJNA ODPRTA OD 1/8. URE ZVEČER.

Predstave oba praznika ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO MATICA

Telef. 21-24

Svarila in zaščita pred katastrofami

V spomin na ljubljansko velikonočno katastrofo leta 1895

»Biti vsak čas na vse pripravljen!«
Maribor, veliki petek 1940.
Potres, ki je za Veliko noč 1. 1895 vzvalil več pokrajin, a si je s svojim katastrofalnim učinkom izbral Ljubljano za svoje središče in ki sem ga kot mlad vojak doživel najprej v Kandiji, nato pa v Ljubljani sami, je sčasoma zelo obožaval literaturo o tem in sličnih naravnih pojava.

Izmed številnih teorij in ugibanj o vzrokih ljubljanske katastrofe pa pozrešam nekaj, kar povzroča sploh pri vsaki katastrofi največ žrtev. To je vraščanje zaščite pred katastrofami. Zato sem se že pred leti odločil za večje zadrevno delo, iz katerega uporabljam v okviru teh spominov le posamezne drobce. Hoteče se kolikor sploh mogoče neposredno živjeti v tisto usodopolno Veliko noč, sem se preko vseh drugih podatkov omejil le na prežeto »Slov. Naroda« iz te dobe. In kar sem tam našel, se mi zdi znamenitejši, kot so to slutiti tisti, ki so dotične podatke pisali. Predvsem me je še bežno listanje »S. N.« počenilo od Novega leta 1895 dalje prijetno iznenadilo, ker najdem tam toliko skoro vsakdanjega zanimanja tudi za — vreme. O vremenu je znana prislovica, da kadar ne znamo kaj boljšega govoriti, se spravimo nad — vreme. Kakšna zmota! Baš v tem (ljubljanskem) primeru se je pokazalo, da so bila skoro vsa ta poročila o izrednosti takratne vreme prav za prav »ozi mesece trajajoča resna svarila, da tem izrednostim mora še nekaj biti izrednega slediti. To resnično je potrdil tudi vsakej v takih vprašanjih, kot je bil prof. Vodusek, katerega teorijo sem si pozneje, ko sem prelazil malone vse dolenske lame, osvojil tudi jaz kot sicer laik na tem polju. Takih naravnih svaril je imela Ljubljana tisto zvečer ko dovoli in trajala so ozir. v svojih posledicah nadaljevala so se

tudi tja do Velike noči, katere datum je padel v kritično sredino meseca aprila. Da je ta spomladni čas še posebno kritičen baš za izbruh potresov in sličnih pojavov (ogrnjeniki), to je iz zgodovine vseh teh pojavov znano dejstvo.

Recimo, da bi se bili Ljubljančani vseh teh svaril zavedali, kaj bi jim to koristilo? Bi li s tem znanjem mogli preprečiti katastrofo?

Izrpen odgovor na to vraščanje naj ostane še — odložen, odnosno omejen le na posredno nastalo število žrtev. Ze staro pravilo nas uči, da tudi najhujša nevarnost ni več tista nevarnost, če jo — poznamo, odnosno če z njo že vnaprej računamo. Največ žrtev (tudi v vsakdanjem življenju) gre na račun zmotne misli, o stalno mirnem uživanju življenja, dočim je v resnici sploh celotno življenje (tudi vseh kreatur) le neprestan boj za vsak trenotni užitek miru in ugodia.

Biti vsak čas na vsako — tudi le morebitno — nevarnost pripravljen: to je edro cele zaščite. Je pa več stopenj pripravljenosti. Pripravljen sem tudi že, če le mislim na možnost kakšne nevarnosti in če se s to mislijo nekako »pogodim«, to se pravi, da premagam z mislijo povzročeno razburjenje. Velik korak od te (le miselne) pripravljenosti pa je, če storim vse kar je človeško mogoče, da se ubranim škode ali zlih posledic preteče nevarnosti. Ni treba, da mora biti ta nevarnost baš potres ali druga prirodna katastrofa. Z ognjem, požarom n. pr. prav lahko računamo vsepovsod in vsak dan in zlasti vsako noč predno ležemo k počitku. »Kaj storiti, če me ponoči iz trdnega spanja prebudi požar?«

Takrat ob ljubljanski katastrofi naši živci niso bili privzgojeni za take misli. Spominjam se, kako sem še mnogo let pozne-

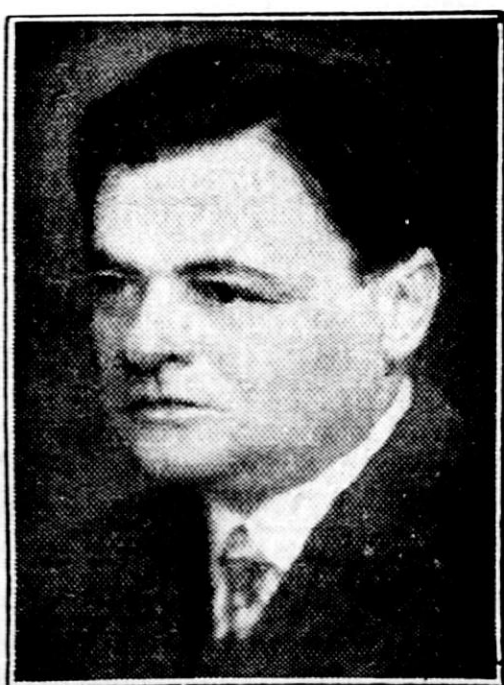
je posebno v Ljubljani povzročal nevoljo že s tem, da sem opozarjal na svarila znamenja pred naravnimi katastrofami. Danes, ko se vršijo dan za dnem javna predavanja tudi že za deca, kako se ubraniti pred sovražnimi napadi, morajo biti naši živci krepki dovolj, da brez posebnega ali sploh še kakšnega razburjenja prenesejo misel tudi na možnost nevarnosti elementarnih katastrof. Računati, biti pripravljen tudi na — presenečenja. Posebno velja to za družinske očete, a pred vsem pa za one, ki jim je poverjena skrb za javni blagor, mir in red. Baš ta naloga je bila v slučaju ljubljanske katastrofe bridka šola preizkušnje. Večja pripravljenost bi bila prihranila mnogo žrtev posledic potresa. Da so Ljubljančani do cele ure (nekateri skoro nagi) begali po ulicah, to in še marsikaj bi bilo prav lahko izostalo. Vsako mesto mora imeti tudi za take slučaje izbrane prostore za javno zaščito.

Čemu ti opominj in spominj? Ker nas tudi za letošnje Veliko noč opozarjajo na pripravljenost slična svarila, kot jih je bilo več ko dovolj tudi takrat pred 45 leti. Lahkomiselno ali če se dogaja zavestno — tudi naravnost brezvestno je, kot dejstvo napovedovati konec sveta ali polave elementarnih katastrof za gotov kraj in datum. Smešne pa so vse učene razlage o bilijonletih do konca naše zemlje in o le slučajnih nastopih n. pr. potresnih katastrof, o katerih danes vemo, da jih ugotavlja ne le najmodernejši aparati nego lahko tudi že navadna magnetica.

Zivljenje, da, vsak trenutek življenja nam bo veliko bolj dragocen in bomo svoji čas veliko bolj uporabljali če se — odličimo — baš za to veliko noč trdno odločimo, biti vsak čas na vse pripravljen!

Fr. Pir.

Ob 60 letnici prof. Franceta Kidriča

Ljubljana, 23. marca

Danes praznuje 60letnico univ. prof. dr. France Kidrič, naš veliki prešeroslovec, literarni zgodovinar, kritik in znanstvenik. V razmahu svojih ustvarjalnih duhovnih sil je doživel ta življenjski jubilej, ki je obnem jubilej njegovega plodnega znanstvenega 40letnega dela.

Promoviral je prof. dr. France Kidrič leta 1906 na Dunaju. Od tega leta do 60letnice je objavil številne literarne razprave in si že s tem postavil večji spomenik duhovne tvorbe. Med prvimi knjigami slovenske Akademije znanosti, katere član je jubilar, je izšla njegova kritična izdaja Zoisove korespondence. S posebno vneto je kritično obdeloval do našega protestantizma in objavil poleg spisa v Trubarju vrsto razprav, studij in člankov, ki so v zvezi z zgodovino naše reformacije. Izdal je tudi bibliografski

Iz Trbovelj

— Sokolsko gledališče ponovi na velikonočni ponedeljek ob 4. popoldne »Pesem s ceste«. Salve smeha! Vsi vltudno vabljeni! 165-n

— Polzevo spomladi najbolj priljubljena izletniška točka. Starka zima je odšla in povsod se prebujajo nova življenja. Izletnikom se najbolj priporoča sedaj spomladni Polzevo nad Višnjo goro, oddaljeno samo eno uro od postaje žalne. Višnje gore ali Stične. Iznad Višnje gore je speljana na Polzevo lepa cesta. Povsod se razprostirajo obširni smrekovi in bukovci gozdovi, zrak je čist, razled krasen. Polzevo leži 600 m nad morjem, okrog doma vlada idealen mir, da si vsakdo lahko okrepči živce in se nauži svežega zraka na toplem soncu. Tudi hrana in pičica sta v domu prvovrstni in cene so zmerne. Spominski knjigi v domu pričata, koliko je bilo v teh letih, kar stoji dom na Polzevem, izletnikov in smučarjev in kako je ta kraj priljubljen. Nekdo je zapisal v spominski knjigi: »Res lepa si, zemlja slovenska, ki v Bledu po svetu sloviš; al' lepsi ko Bled je Dolenska, je Polzevo, njen paradiž!«

uvod v zgodovino reformacijske književnosti pri Slovencih. Številne so tudi njegove razprave o protireformacijski dobi, s katerimi je kritično na podlagi objektivne gradiva o svetili številne slovstvene in kulturne zgodovinske probleme, iz te naši kulturni rasti nenaklonjene dobe. Dobrošen del tvornega dela dr. Franceta Kidriča obravnava naš preporod (Dobrovska in slovenski preporod njegove dobe, monografije, korespondenca žige Zois, ki J. N. Primika). Njegovo veliko delo pa je biografija Franceta Prešernova in pozitivna doživanja iz Prešernove dobe. Kot prešeroslovec je danes dr. Kidrič najbolj priznana avtoriteta. Dva obširna zvezka je založila Tiskovna zadruga in upamo, da bo še s tretjim zvezkom kmalu zaključena ta Kidričeva monumentalna zasnovana in objektivna biografija, ki ne bo samo veliko delo priznanega avtorja, temveč tudi eno izmed najbolj kakovostnih in trdnih del slovenske književne zgodovine. Temeljno delo o zgodovini starejšega slovenskega slovstva je Kidričeva »Zgodovina slovenskega slovstva od začetka do Zoisove smrti«.

Jubilant si je pridobil s svojim delom mesto največjega sodobnega slovenskega literarnega kritika pozitivistične smeri. Njegovo delo prica, da je znanstvenik, ker se ogiblje sieherne spekulacije in znanstvene apriornosti. Njegova znanstvena metoda je najzgodnejša, ker upošteva individualne, estetske, sociološke filološke in psihološke čimtelje, kateri skupno vlivajo in ooločajo sieherno tvorbo človeškega duha.

Jubilant je vzgojil že celo generacijo slovenskega znanstvenega in pedagoškega narasčaja, zavzema častna mesta v naših kulturnih in znanstvenih ustanovah ter stopa v sedmo desetletje svojega življenja z mladostno tvorno voljo, da dokonča svoje veliko kulturno delo. Da bi se tako zgodilo, želimo prof. dr. Kidriču tudi mi.

— Športne vesti. Po prvi letošnji nogometni tekmi, ki jo je odigral trboveljski Amater v nedeljo s SK Svoboda iz Ljubljane dokaj neugodno, če se upoštevajo sicer tehnična moč domačega kluba, bo Amater na velikonočno nedeljo nastopil proti SK Hermesu iz Ljubljane, znanemu klubu iz Šiške, ki se odlikuje po odlični tehnični igri, s katero je že večkrat zadivil trboveljsko športno publiko. Moštvo Amaterja bo v velikonočni tekmi nastopilo v spremenjeni postavi, ki bo razpolagala z novimi mlajšimi močmi. Zamenjava je bila potrebna radi slabih izkušenj na poslednji nedeljski tekmi, na kateri je več Amaterjevih igralcev odigralo prav slabo igro, ki je edina vplivala na slab uspeh za domači klub! Trboveljska športna publika se vabi k polnoštevilni udeležbi zanimive velikonočne tekme.

— Naše nedavno poročilo o trankaljivosti živine dopolnjujemo radi točne informacije občinstva s tem, da so bila goveda, pri katerih je bila ugotovljena trankaljivost, prodana v Čurnovno, občini sv. Lenart. S tem seveda ni rečeno, da so živali kupili baš trboveljski mesarji, pač pa je bilo potrebno ob priliki tega slučaja, ki se je

zgodil v laškem srezu, opozoriti javnost na zle posledice uživanja ikričevega mesa sploh! Sicer je itak znano, da trboveljska občinska veterinarska kontrola izključuje zakol in prodajo takega škodljivega mesa! Občinstvo samo pa mora tudi sicer bolj paziti na predpisane oznake pregledanega mesa, ter bo pri točnejši kontroli kupilo tudi le tisto meso, ki po kvaliteti odgovarja predpisani ceni! V tem pa zlasti delavski konzument mesa greši čisto v svojo škodo! Rudarske gospodinjne naj torej bolj pazijo na oznake kvalitete mesa, pa v bodoče ne bo nepotrebnih pritožb, da se kvalitativno slabše meso kupuje za dražjo ceno!

— Občinski veterinarski urad opozarja občinstvo, da bodo trboveljske mesnice zaprte na Velikonočno nedeljo in ponedeljek. Gospodinjne naj se torej preskrbijo z mesom že danes!

— Trboveljska sokolska drama, ki je po daljšem odmoru z velikim uspehom uprizorila Schurekovo tragikomedijo »Pesem s ceste«, je s premiero te privlačne igre imela pri trboveljski publikli prodoren uspeh. Bil je res že skrajni čas, da so trboveljski sokolski igralci stopili zopet na plan z vnetim teaterskim ustvarjanjem, ki jim je v teku let prineslo že toliko priznanja in uspehov. V novo nastudirani igri so sodelovali zvezdniki sokolskega odra, ki so s svojo izvrstno gumo želi oduševljenje gledalcev. V sled obče želje se bo »Pesem s ceste« ponovila na Velikonočni ponedeljek ob 4. popoldne. Vltudno vabimo ljubitelje dobre in umetniške glume k polnoštevilni udeležbi velikonočne reprize!

— Opozorjamo zainteresirane, da se bo v smislu zakonskih predpisov vršilo 13. aprila popoldne do vključno 19. aprila popoldne pregledovanje in žigosanje meril in merilnih naprav za stranke, ki prebivajo na tukajšnjem občinskem področju. Pregledovanju se morajo odzvati razen trgovcev in obrtnikov tudi branjevi, lastniki mlatilnic, ekonomski, kakor tudi privatniki, ki s svojimi merili kupujejo ali prodajajo lastni pridelek, odn. uporabljajo v javnem prometu kakršnokoli merilo ali merilno pripravo. — Stranke morajo prinesiti svoja merila k pregledu očiščena. Pregledovanje in žigosanje se bo vršilo 13., 15., 16., 17., 18. in 19. aprila t. l. na tržnem prostoru.

Požar uničil delavčevo hišo

Litija, 22. marca
Hrib Sitarjevec se dviga nad Litijo, in nas loti od smarske doline. Na poseki Sitarjevca sredi hriba so si napravili pred letom dni skromna domovanja trije delavci. Zdal je obiskal njihovo selišče požar. Kako je ogenj nastal, je težko ugotoviti. Eni menijo, da se je vnel nastilj, ki je bil nameščen poleg krušne peči, stojiče na samem. Prav tedaj so pekli pri Vidergarjevih kruh in ker je pihal precej močan veter, je mogoče, da je odneslo iskro v nastilj in nato še k Vidergarjevim, kakor se piše gospodar, ki ga je spravil požar ob vse. Drugi pa spet trde, da so se mučili v hribu otroci iz doline in se igrali z vžigalicami, pa jim je veter odnesel iskro v leseno Vidergarjevo hišo. Da gori v Sitarjevo so najprej opazili v šmartnem. Vlak stober dima so opa-

zili v Litiji in takoj je odhitela motorika litjskih gasilcev do vasi Podstarjevca. Prav do Vidergarjevih pa niso mogli zaradi slabe poti. Motoriko so namestili v dolini, kjer so črpali vodo iz starega rezervarja. Svoje vrline je pokazala naša motorika prav v tem primeru, ko je bilo treba spriavljati vodo kakih 50 metrov visoko v hrib. Motorika je delovala v polno zadovoljstvo. Gasilec se je posrečilo rešiti sosedna domova, dočim je ogenj uničil pri Vidergarjevih vse. Poleg hiše je imel domači sinko zajenik in huda vročina, ter dim sta mu zadušila tudi zajee. Nesrečno družino pomilujemo vsi.

V kratkem je to že drugi požar v naši soseski. Pred dnevi je gorelo pri Borstnarjevih v Zavrstniku. Tudi tam je pogorela hiša in niso mogli prav ničesar rešiti. V hiši sta stanovali dve dekleti, ki sta si oteili le golo življenje. Kakor vse kaže, je bil ogenj podtaknjen, za požigalcem v Zavistniku proizvedujejo oblastva.

PFAFF ŠIVALNI STROJI

IGN. VOK TAVČARJEVA 7

»Materina ljubezen« v kinu Unionu

Ljubljana, 23. marca
»Materina ljubezen« je nedvomno najlepši film, ki ga je v zadnjih letih ustvarila dunajska filmska produkcija. Film je posvečen materi in kaže usodo tisočev žena skritih mučenic, ki posvečajo svoje življenje vsakdanjim skrbem za dom, za otroke, za ljubezen. Vsaka otrokova pesem, vsak možev nasmeh je tem ženam svetel sončni žarek. To je film mater, ki nikoli ne žanjejo hvale, mater, ki sta jim skrb in trpljenje postala dolžnost. Film pa je obenem tudi film otrok, ki ne vedo, kaj jim daje dom, ki ga zapuste morda zagrenjeni, se vržejo v svet, omagajo v njem in se potem vrnejo spet k materi, ki ne sprasuje po njihovih grehih in napakah, ampak vidi pred seboj le otroke, ki jim je dala življenje in jim pomagala pri prvih korakih.

Film »Materina ljubezen« je film globoke vsebine in se bistveno razlikuje od navadnih filmskih del. Lepo igran in režiran, predstavlja film pravo umetnino. Za velikonočne praznike bo premiera tega filma v kinu Unionu. Film v Jugoslaviji še ni bil predvajan in bo Ljubljana prva v državi videla film, ki so ga najstrožji kritiki označili kot najlepše filmsko delo zadnjih 10 let. Ker se bližamo materinskemu dnevu je film obenem namenjen počastitvi tega praznika.

Film je namenjen odraslim in mladim, družini in sploh vsem ljudem, ki jih je mati ljubila, vzgajala in učila. 166-n

Smrt zveste naročnice

Litija, 22. marca
Na tukajšnjem pokopališču smo pokopali gopo Heleno Bevkovo, ki je bila med najstarejšimi in najbolj zvestimi naročniki »Slovenskega Naroda« že od začetka njegovega izhajanja. Bevkova majka bi imela v kratkem praznovati 90letnico svojega rojstva. Tukajšnja Cirilmetodova družba se je že pripravljala, da dostojno počasti visoki jubilej svoje najstarejše članice in odbornice. Še na zadnjem obnem zboru

Bevkova majka ob 80 letnici

naše marljive CMD je bila izvoljena v upravni odbor. Litjski CMD pa je stala ob strani že ob ustanovitvi, saj je bil njen svak, med ustanovnimi člani CMD. Gospa Bevkova je bila s sestro Terezijo Bevkovo domala na vseh glavnih skupščinah CMD.

Helena Bevkova se je rodila v Litiji, ljudski šoli pa je obiskovala v šmartnem; tedaj Litija še ni imela svoje šole. Ko ji je bilo 20 let, si je poročila z učiteljem Bevkom, ki pa je že po nekaj letih srečnega zakona umrl kot mlad učitelj v št. Vidu pri Lukovici. Gospa Helena se je kot miada vdova vsa posvetila vzgoji svoje dece. Zdal živi še edini sin dr. Stanko Bevk, znani šolnik, prirodoslovec in upokojeni prosvetni načelnik. Dr. Stojan Bajžič, docent ljubljanske univerze in vodilni član ljubljanske ZKD je njen vnuk.

Gospa Bevkova je kot dijakinja mati v Ljubljani vzgojila mnoge odlične slovenske može. Za svoje dijake je naročala »Zvonček« in druge mladinske liste in jih nava-

jala za lepo slovstvo. Stalno je prebirala poezije naših poetov. Bila je po srcu mehka, blaga duša.

Ko se je preselila v svojo hišo v Litijo, so jo začeli vsi nazivati Bevkova majka. Tako se je tudi vedno podpisovala, kadar je čestila svojim znancom in prijateljem. V mlajših letih je mnogo pomagala našemu Sokolu in je sodelovala pri prireditvah v paviljonih. Blizajče se devetdesetletnice pa, žal, ni dočakala. Zbolela je in po kratkem trpljenju preminula.

Njen pogreb je dokazal, kako smo jo spoštovali pri nas in daleč na okrog. Na njeni zadnji poti so jo spremljali zastopniki Sokola, CMD in drugih narodnih organizacij. Došla je tudi vsa sokolska mladina litjske šole s svojim učiteljem. Saj je bila Bevkova majka stalna dobrotnica naše šole in je bila tudi kumica sedanjega sokskega prapora. V poslednje slovo so zapeli blagi Bevkovi majki pevci »Lipe« pod vodstvom pevovodje g. Rojca, ter mladinski zbor litjske ljudske šole pod vodstvom g. učitelja Švare. Ob odprtem grobu pa so spregovorili vrli narodni ženi v slovo: poslanec glavnega odbora CMD g. dr. Dolar iz Ljubljane, starosta litjskega Sokola br. Lajovic in učenka litjske ljudske šole.

Vrli narodni ženi, naši najzvestejši naročnici čini ohranjen blag spomin. Zalujocim sorodnikom pa neka iskreno sožalje!

W. Forstov »Sebastian Ott« v kinu Slogi

Ljubljana, 23. marca
Za velikonočne praznike bo uprava kina Sloga presenetila ljubljansko kinopubliko z najnovejšim Willy Forstovim filmom »Jaz sem Sebastian Ott«. Willy Forst je mojster velikega stila tako kot igralec, še bolj pa kot režiser. Ustvaril je doslej največje filmske umetnine, ki so ostale gledalcem nepozabne, ne samo pri nas v Evropi, temveč po vsem svetu, nihče ne bo nikoli pozabil njegovih odličnih filmov »Hrepenjenje«, »Mazurka«, »Serenada«, »Bel amik lita«. In še nekaj je značilnega pri Forstovih umetninah, to je izbira snovi. Vedno nudi svojim oboževalcem kaj novega, vedno se loti kake nove, čeprav vsakdanje, teme in to snov zna prikazati na svoj edinstven, nov, priklpen, mojstrski način v istotaki režiji. Prav rad si izbira nove igralce, ali pa že davno pozabljene umetnike in tako zabiete v njegovih mojstrovinah že davno obledela zvezda. Tudi v filmu »Sebastian Ott« se Forst ne ponavlja, ampak podaja svojim obožovalcem nekaj novega! Willy Forst nikdar ne izdaja vsebine svojih filmov in tako tudi mi ne bomo povedali publikli dejanja v njegovem najnovejšem delu. Povemo le to, da igra Forst sam v filmu in sicer dvojno vlogo. Film ima zelo pestro, napeto, deloma tajinstveno zapleteno dejanje, dogodki peljejo gledalce preko Dunaja, Prage v vsa večja evropska mesta, vsi zapletljaji se razvotljujejo logično, toda tako frapantno, da gledalec z vedno večjim zanimanjem sledi vsebini, nikdar truden, navdušen. Willy Forst je res velik mojster in njegov sloves bo tudi prihodnje leto našim ljubiteljem razsvetlel. Fotografija filma je odlična, ravnotako je film napravljen z bogatimi razkošjem in s sodelovanjem najboljših igralcev kakor so Otto Tressler, Trude Marlen, Paul Hörbiger, Gustav Diesel, Hans Holt in drugi.

Kino Sloga je kakor čujemo imel z nabavo tega elitnega filmskega dela velike stroške, kljub temu pa uprava cene vstopnicam ni povišala, računajoč na obilen obisk, ki ga ta film po vsej pravici zasluži. 165-n

Križanka

1	2	3	4	5	6
7		8	9		10
11				12	
13		14	15	16	
	17		18		
19	20		21	22	
	23				
24				25	26
	27	28	29		
30	31	32		33	
34				35	
36		37	38	39	
40				41	

Pomen besed

Vodoravno: 1. Zensko pokrivalo, 4. norveški prestolonaslednik, 7. del vozila, 8. riba, 10. prislov kraja, 11. dralna potrebščina, 12. levi pritok Dnjeptra, 13. glasbena nota, 14. možko ime, 16. osebnii zaimsek, 17. slovenski geograf, 19. števnik, 21. žensko ime, 23. sanjartstvo; ideja, ki se ne more nikoli uresničiti, 24. razdobje, 25. števnik, 27. reka na Poljskem, 30. veznik, 32. nekdanja kratica za našo državo, 33. ruska reka (levi pritok Kame), 34. sorodnik, 35. žuželka, 36. vas pri Ljubljani, 37. svetopisemsko oseba, 39. klem. znak za prevoznik, 40. možko ime, 41. plem.

Navpično: 1. kos lesa, 2. keltski bog, 3. čašen s človeškimi žrtvami, 3. kvarta, 4. elektrotehnična merska enota, 5. delec materije, 6. nekdanja preprosta železnaka, 9. želimo reševalcem naših križank, 14. kazalno zaimsek, 15. osebnii zaimsek, 17. plin, 18. ukrajinsko mesto, 20. pripadnik južnoafriškega naroda, 22. turško mesto, 28. glasbena nota, 29. glasbena nota, 31. primerjalni veznik, 33. ezičanska boginja, 37. latinski veznik, 38. površinska mera.

Rešitev križanke, objavljene danes tedn

Vodoravno: 1. moka, 4. kolo, 8. Ana, 10. ker, 11. dleto, 14. uk, 16. ura, 17. od, 18. top, 20. oba, 21. Krapina, 22. kri, 23. alt, 25. Ra (radij), 26. Eva, 28. Ar (Argon), 29. brest, 31. ako, 33. Rim, 35. Rila, 36. miza. Navpično: 1. mamut, 2. on, 3. kad 5. oko, 6. le, 7. orada, 8. Čerepovec, 12. Lu (lute-cij), 13. ta, 15. Kokra, 16. obala, 19. pri, 20. ona, 22. krmar, 24. truma, 26. Er (erbi), 27. as, 29. Bol, 30. tri, 32. ki, 34. iz.

Visoka pesem posvečena najbolj uzvišeni ljubezni — ljubezni zlatega materinega srca

ki se bori in živi edinole za srečo svojih otrok — vse do poslednjega utripa!

Najlepši film sezone, ganljiv in tako resničen, podan z občutkom človeka, ki je sam občutil najlepšo ljubezen — ljubezen svoje matere. Ta film mora ganiti človeka najtrše srca, mora ugajati vsakomur, ki spoštuje svojo mater in se klanja njenim žrtvam!

Poseben dodatek tednika: Posnetki ogromne železniške katastrofe pri Oslju.

Danes (na velikonočno soboto) slovesna premiera ob 21. uri!

MATERINA LJUBEZEN

Glavni igralci: Käthe Dorsch, Paul Hörbiger, Wolf Albach Retty, Hans Holt in drugi. — Predstave oba praznika ob 10.30 (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO UNION

Telefon 22-21

WILLY FORST

Napeta, tajinstvena vsebina! Pustolovščine, ki popeljejo gledalca preko Dunaja, Kopenhagane, Prage v vsa večja evropska mesta! Film izdelan z bogatim razkošjem, z mojstrsko režijo! Zapletljaji, ki se razpletajo z edinstveno logiko, ki gledalca zapira!

Kljub ogromnim nabavnim stroškom nepovišane cene!

najgenialnejši mojster nemškega filma, moč, ki je ustvaril počeni od »Hrepenjaca«, »Mazurke«, »Serenade« itd. največje, nepozabne filmske umetnine — V NAJNOVEJEM FILMU, V KATEREM IGRATA SAM DVOJNO VLOGO. Najboljši igralci sodelujejo v tem izvrstnem filmu in to: Otto Tressler, Gustav Diessl, Paul Hörbiger, Trude Marlen.

Predstave oba praznika: ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA — Telefon 27-30

NA VELIKONOČNO SOBOTO PREMIERA OB 21. URI

SEBASTIAN OTT

NOV FILM NOVEGA ZANIMIVEGA ZANOSA!

DANES OB 20. URI, V NEDELJO IN PONEDELJEK ob pol 2., pol 6. in pol 9. uri veseli film iz življenja kadetov. Vsi za enega, eden za vse in vsi za isto dekle.

Drugi film:

„ANNAPOLIS“

„ZASTRUPLJENA MLADOST“

Mladina ogledaj si ta film. V torek 26. marca ob 8. uri zvečer nepreklicno zadnja predstava. Vsem obiskovalcem želimo Vesele praznike!

Kino Moste

DNEVNE VESTI

— Naš novi poslanik v Bernu. V četrtek je izročil naš novi poslanik v Švici Momoč Jurisic predsedniku švicarske konfederacije poverjenice. V zvezno palačo se je odpravil v spremstvu šefa protokola švicarskega zunanjega ministrstva in svetnika našega poslanstva Dragotiničarja. Svečanosti je prisostvoval tudi švicarski finančni minister Etter.

— V naši državi je bilo lani 120.730 srednješolcev. Zbrani so statistični podatki o številu srednješolcev v naši državi. Nekateri srednje šole so imele lani nad 1500 dijakov, so pa tudi take, ki so jih imele samo 46. Po številu dijakov je bila prva III. realna gimnazija v Ljubljani, ki jih je imela nad 1500, zadnja pa realna gimnazija v Kolašinu v Črni gori, ki jih ni imela niti 40. Realna gimnazija v Murski Soboti je imela lani samo 62 dijakov. Vseh srednješolcev je bilo lani v naši državi 120.730.

— Odgovor uprave državnih monopolov na predlog bencinarja. Porčali smo, da je osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi v Ljubljani poslal na pristojno mesto spomenico in v njej opozorilo oblasti na čudne razmere v zvezi s prodajo tekočega goriva pri nas. Zahleval je tudi povzemanje bruto zaslužka za trgovce od 3.12% na 10%. Zdjaj je organizacija trgovcev prejela odgovor od uprave monopolov. Uprava monopolov trdi, da nima zakonite možnosti, da bi določala odstotek zaslužka prodajalcem in da ne more prisiliti petrolejskih družb, komunalni prodajalci bencinskega mešanica. Trgovci je uprava monopolov napotila na odbor za določanje cen bencina v ministrstvu financ kot na pristojno oblast. Trgovci k temu odgovoru samo principinjo, da uprava monopolov sodeluje pri vseh teh vprašanjih, ki bi jih bilo treba rešiti ter da ni izdana nobena odločba brez njegove pristanka. Cene določa poseben odbor, a kaj niso doseženi naši trgovci pri njem, ko niso v njem zastopani, če ne more nič doseči niti uprava državnih monopolov? Ali bo torej zadeva s prodajo bencina pri nas ostala nerešena?

Kvalitetna optika

LJUBLJANA PASAJA NEBOTIČNIKA

— Zaradi pomanjkanja nafte ogr žena naša rečna plovba. Narodna banka ni odobrila dovolj deviz za uvoz nafte, ki bi jo potrebovali za rečno plovbo. Narodna banka utemljuje svoj sklep s tem, da rečna plovba ne donaja svobodno h deviz, temveč samo klirinške devize. Za nabavo potrebne količine nafte bi bilo potrebno 100.000 dolarjev, in sicer za 300 vagonov. Če nafte ne bo, bodo morali ustaviti mednarodni rečni promet.

— Začasno uvedena v promet brzovlaka št. 2 in 3. Ta brzovlaka bosta vozila samo do 27. t. m. Uvedena sta bila predvsem zaradi večjega prometa ob praznikih. Brzovlaka št. 2 odhaja iz Beograda ob 9.02 in prihaja na Jesenice ob 22.15. Brzovlaka št. 3 na odhaja iz Jesenic ob 7.45 in prihaja v Beograd ob 20.15.

— Francozi žele nakupovati naše meso in konzerve. V Beogradu se mude zastopniki francoske direktije za prehrano, da se dogovore o podrobnostih okroščanja kontingenta določenega z decembrskim sporazumom za izvoz živine odnosno mesa. Nameravajo skleniti posebne pogodbe z našo mesno industrijo in v ta namen bodo delegati obiskali nekatera mesta v državi.

— Šoferški izpiti poklenih šoferjev in samovozčev motornih vozil se bodo za srede Kranj, Radovljico in škofjo Loko v sredo 17. aprila 1940 ob 8. uri pri sreskem načelnstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravčasno vložijo pri sreskem načelnstvu v Kranju.

— Beograjska radijska postaja bo oddajala v slovenski. Kratkovalovna radijska postaja v Beogradu bo oddajala od 1. aprila vsak dan od 19.40 do 19.50 v slovenskem jeziku, in sicer na valovni dolžini 49.18 m odnosno 6100 kilociklov z antensko energijo 10 kilovatov. Ta emisija je namenjena prvenstveno Slovencem v evropskih državah.

— Razpisna služba banovinskega cesarja. Banska uprava razpisuje pri okrajnem cestnem odboru v Kočevju službeno mesto banovinskega cesarja, in sicer na banovinski cesti II. reda št. 161 Sodražica-Hrib ob km 6.00 do km 12.00. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. aprila pri okrajnem cestnem odboru v Kočevju.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 24. z dne 23. t. m. objavlja pravilnik o zaščiti pred letalskimi napadi, III. del, sanitetna služba in razne objave iz »Službenih novic«.

— Vodnikova družba želi vsem svojim gg. poverjenikom (icam) in članom, prav vesele velikonočne praznike.

— Pregled avtomobilov in motornih koles bo za območje sreskega načelnstva Ljubljana v sredo 3. aprila od 8. do 12. pred poslopijem oddelka za kontrolo miz v Ljubljani, Grudnov na nabrežje stev. 17. in od 15. do 17. ure na Vrhniki pred gasilskim domom. Sresko načelnstvo poziva vse lastnike motornih vozil, da pripeljejo svoja vozila pravčasno na kraj pregleda, zlasti oni vrhnškega sodnega okraja naj se poslužijo ugodne prilike, sicer jih bom k naslednjemu pregledu pozval v Ljubljano.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno in nestanovito vreme, v jutrnjih urah zmerno hladno. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu. Zagreb in Dubrovniku 17, v Mariboru 16, v Sarajevu in Kumboru 15, v Ljubljani 14.8, na Rabu 14, v Beogradu 13, na Visu 11. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762.8, temperatura je znašala 4.2.

— Grozen zločin. Na Virovskih Konacih na Hrvaškem je bil storjen grozen zločin. Bil je razburil vsi okolico. Orožniki so našli v hiši Terezije Jakobin iz Karašica, v krušni peči zgojene ostanke ženskega trupla. Kmet Andrija Jakobin je izpovedal, da so to zemski ostanke njegove sestre Terezije, ki jo je ubil in sežgal v peči on sam, da bi mu ne bilo treba deliti z njo dediščine. Zločinec je pa hotel speljati oblast na napačno sled in v ta namen je obdolžil umora priželjnika svoje sestre Andrijo Živka.

— Pretresljiva ljubavna tragedija. V Bački Topoli se je odigrala v četrtek okrog polnoči pretresljiva ljubavna tragedija. Trgovca Aleksander Hamar je sredi trga streljal na ženo finančnega stražnika Aleksandra Stanešića, v katero je bil zaljubljen, potem si je pa pogoltnil kroglo v glavo. Stanešićeva je mati dveh otrok. Hamar jo je utrlil v glavo in zdaj se bori v bolnici za smrtjo.

— Zagoneten zločin. Včeraj proti jutru so našli kmetje v bližini Karlovca ubito neko žensko in nekega moškega. Oba imata prestreljeno glavo. Pri žrtvah neznanega zločina niso našli nobenih dokumentov niti denarja. Vse kaže, da gre za roparski umor ali za osvetlo.

Iz Ljubljane

— Iz Zadnja pot Franca Juvanca. Včeraj popoldne je nastopil Franc Juvanc svojo zadnjo pot na pokopališče k Sv. Križu. Poleg težko prizadetih svojcev, soproge, hčera in sina ter sorodstva ga je spremlilo k večjemu počitku mnogo prijateljev in znancev, posebno učiteljsstva. Ob odprtem grobu se je poslovilo od pokojnika njegov starejši prijatelj in učiteljski tovariš gosp. Lovro Perko, ki je v kratkih besedah prikazal pokojnika kod odločnega naprednika ter dobrega družinskega očeta in vzgojitelja mladine. K večjemu počitku so ga položili v bližini njegove pred pišlim letom umrle hčerke Vlaste. — Bodi mu lahka zemlja!

— Iz Onim, ki so zaprosili za delavske knjižice. Uprava policije v Ljubljani poziva vse one, ki so zaprosili do 31. decembra 1939 pri upravi policije v Ljubljani za zamenjavo poslovnih (delavskih) knjižic, da dvignje iste v dneh od 26. 3. do 4. 4. 1940 na upravi policije soba št. 2a-pt. po sledečem redu: Dne 26. marca oni, čijih primilki začnajo s črkami A, B, C, D, dne 27. s črkami D, E, F, G, dne 28. in 29. s črkami H, I, J, K, dne 30. s črkami L, M, N, O; dne 2. aprila s črkami P, R, dne 3. s črkami S, 8 in 4. aprila s črkami T, U, V, Z. Glede na veliko množino še ne izdanih knjižic naj se prizadeje v lastnem interesu točno drže objavljenega zaporedja, ker se bodo knjižice izdajale le po objavljenem vrstnem redu. Zamudniki bodo dobili knjižice šele v dneh po 4. aprila 1940.

— Iz Umrlj so v Ljubljani od 15. do 21. marca: Dermastja Uršula, rojena Hafner, 80 let, kmetovalka. Umrlj Terezija, roj. Jakopič, 87 let, učiteljica. Azman Janez, 3 mesece, sin vrtnarja. Mohar Uršula, rojena Vrečar, 85 let, vdova železničarja. Paumgarten Mary, 61 let, zasebnica. Fužine, graščina, Rojina Marija, 32 let, zasebnica, Jak Avgust, 61 let, pisarniški vodja v p. Sl. žice, Juvanc Franc, 75 let, šolski upravitelj v p. Klepac Panika, rojena Krašovec, 42 let, Milanov vrh, ob. Prezid, Hrvatska banovina, Cantoni Hermia, 81 let, zasebnica, Frece Marija, rojena Pengo, 62 let, vdova paznika, Lapajac Ajton, 51 let, gostni delavec, Prešet-

nik Marjeta, 82 let, delavka tob. tov. vp. V ljubljanski bolnici so umrli: Tršan Marija, roj. Kralj, vdova Vilfan, 65 let, žena upok. profesorja, Kieselich Karel, 29 let, profesor. Kopač Zdenka, 5 mesecev, hči delavca, Jesenice, Cigler Ivan, 50 let, žandarmerijski narednik, Radeč, Krašovec Metod, sin posestnika, Hrib pri Kresnicah, Cencelj Pavel, 83 let, rudar vp., Novak Milan, sin posestnika, 5 mesecev, Buhanja vas pri Kočevju, Grom Janez, 76 let, učitelj, Črni Potok pri Kočevju, Kodolja Marija, roj. Gorjanc, 55 let, vdova brivskega mojstra, Mokronog, Kramžar Stenke, 29 let, delavec, Lokve pri Trbovljah.

— Iz Val rezervni podoficerji iz Ljubljane in okolice se vabijo, da se udeležijo članskega sestanka, ki bo v torek, dne 26. marca ob 20. uri v salonu gostilne »Dereenda« na Borštnikovem trgu št. 2. Razpravljalno se bo o društvenih zadevah. Predaval bo tudi tov. Primšar Miroslov o Državi — njeni moči in solidnosti in vidi-ka rez. podoficerja. Posebej se vabijo tudi vsi tovarš.š. nečlani. Pododbor URP v Ljubljani.

— Iz Na velikonočni ponedeljek 25. III. 1940 v gostilni »Vrhnice« na Barju koncert in prijetna domača zabava.

— Iz Našel se je molitvenik. Dobi se v uredništvu našega lista.

— Občni zbor Tujkoprometne zveze v Ljubljani bo v torek 16. aprila v veliki dvorani Zbornice za trgovino obrt in industrijo z običajnim dnevnim redom. (—)

Nov film o Tarzanu

Ljubljana, 23. marca. Malo je na svetu ljudi, ki bi jim ime Tarzan ne bilo znano. Že davno pred prvim filmom Johnny Weissmüllerja pod naslovom »Tarzan gospodar pragozda« je izšla knjiga Edgarja Rice Burroughsa o Tarzanovih pustolovčinah v afriškem pragozdu. In to knjigo so poznale široke množice v vseh kulturnih državah. Svojo sedanjo veliko popularnost je pa dosegel Tarzanov lik šele po prvem velikem filmu Metro Goldwyn Mayer o Tarzanovem življenju v džungli. Film je dosegel po vsem svetu ogromen uspeh. Vlogo Tarzana je igral znani olimpijski prvak v plavanju Johnny Weissmüller in on je ustvaril na filmskem platnu nepozaben Tarzanov lik.

Najnovejši Weissmüllerjev film se pa imenuje »Tarzan in njegov sin«. Kaže na nove pustolovščine gospodarja džungle in njegove družice Jane. K Tarzanu prihaja tudi šestletni deček, ki ga je Tarzan vzgojil in naučil svojih atletskih trikov in akrobacij. Tudi ta deček je prijatelj živali in pragozda kakor njegov oče Tarzan. Njegov vloga igra Johnny Sheffield, ki ga je izbral Weissmüller izmed tisočih ameri-

ških dečkov kot najposposnejšega in najbolj miščastega. V novem Tarzanovem filmu vidimo izredno napete spopade z divjimi afriškimi plemeni in zvermi pa tudi s pustolovski belokožci, ki hočejo ugrabiti Tarzanovega sina.

Tragična smrt vaškega nasilneža

Metlika, 23. marca. V Vidošičih pri Metliki gospodari posestnik Gabrijel Klamfar, ki mu je pred dvema mesecema umrla žena, s katero je imel sina France, ki mu je bilo ob materini smrti 30 let. Prijateljsko razmerje med očetom in sinu pa ni hotel izročiti posestva. France si je očetovo ravnanje razlagal po svoje in je bil tudi prepričan, da stari Klamfar tako ovira njegovo ženitev. Zaradi tega je tudi očetu objubil maščevanje. V sredo je sklenil obračunati z njim. Že navsezgodaj se je napil in razsajal po vasi ter grozil. V podivjanosti je večkrat zasadi svoj nož v križanega ob cesti in tudi razrezal Kristusov kip, pri tem pa je kričal, da so do-brote tega sveta krivično razdeljene med ljudi. Sosedje so obvestili očeta, da sin grozi, da ga bo ponoči ubil in iz strahu pred nasilnežem je odšel stari Klamfar spat v sosedno vas.

Ker se naslednje jutro ni upal sam domov, je poslal nekoga sosedja pogledat, kaj je s sinom. Sosed se je kmalu vrnil in povedal, da leži sin mrtev v hlevu. V pija-nosti je namreč lezel spat s cigareto v ustih in zanetil požar. Ogenj se sicer ni mogel razviti pač pa se je France v silnem dimu zadušil. Po telesu je bil kljub temu precej ožgan.

Aretiran kolesarski tat

Ljubljana, 23. marca. V Ljubljani je bilo začne čase ukradenih mnogo koles. Tat se je ujel šele v četrtek in sicer po naključju, ker je bil izredno spreten in previden. V mestno zastavljalnico je večkrat zaporedoma prepe-ljal zastavit kolo bolehen mladenič, ki po nobeno kolo ni prišel Policijski organi so bili opozorjeni nanj, pa mu niso mogli do-žvega. Sedaj šele se je izkazalo, da je 35letni bivši krojaški pomočnik Nace š. iz Tomačevega kolesa res kradel, pa si je dal za vsako kolo izstaviti ponarejen račun od nekega mehanika, češ da ga je kupil. Na ukradenem kolesu je že poprej odstranil evidenco številko, nato pa ga na podlagi ponarejenega računa prijavil na sreskem načelnstvu šele pravilno prijavljeno kolo je zastavil v zastavljalnici, nato pa potakal šest mesecev da je kolo zapadlo, potem pa poslal v zastavljalnico postreška, da mu je prinesel razliko v denarju za prodano kolo. Policija je po njegovi aretaciji ugotovila, da je podjetni Nace, ki se dela bol-nega in popolnoma skrušenega, ukradel

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79

Velefilm s Jeanette Mac Donaldovo in Nelson Edy-jem

BELI JORGOVAN

ki si ga mora vsak ogledati! Predstave: danes ob 1/2 9. v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9. uri ter v ponedeljek ob 3., 5., 7. in 9. uri.

V nedeljo in ponedeljek dopoldne matineja ob 11. uri

Baroničin sluga

Veljajo znižane enotne cene & din 3.50 Rezervirajte vstopnice v predprodaji!

Prihodnji spored:

TAJNI GLASNIK PETROGRADA

in zastavil v zadnjih mesecih 16 koles. Policija je ugotovila vse lastnike ukradenih koles, razven petih. Ta kolesa, ki še čakajo v zastavljalnici, so znamke Primavera, Stigler, Aygion ter Dürkopp in imajo tov. številke 2,091.473, 405.288, 552, 546. in 405.233.

Iz Celia

—c Planine vabijo! Planinske kočje v Savinjskih Alpah so oskrbovane in bodo o velikonočnih praznikih sprotne številne smučarje, ki bodo obiskali idealne smučke predele na Korošici in Okrešlju. Koc-bekov dom na Korošici ima udobne prostore. Do Luč vozijo avtobusi iz Celia. Ljubljane in Smartnega ob Paki. Iz Luč na Korošico vodi markirana pot vzpon na traja pet ur. V Lučah so turistom na raz-pologo vodniki in nosači. Pot na Okrešeli vodi skozi Logarsko dolino. Redni avto-busi vozijo do Solčave od kodar je tri ure hoda do Frischaufovega doma na Okrešlju. Tudi Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini je oskrbovano. Pri Moz-rski koči je pol metra snega, smuka je na Golteh ugodna. Na velikonočni ponedeljek bo tukaj tekma v veselaštomu za Meštro-voy pokal v prireditvi Savinjske podružni-ce SPD v Celju.

—c Združenje mesarjev v Celju sporo-ča, da bodo mesnice in stolnice v Celju na velikonočno nedeljo 24. t. m. in na veliko-nočni ponedeljek 25. t. m. ves dan zapre-te.

—c Dve nesreči. Ko je 32-letna Ivana Bornškova s Prekora pri Skofji vasi v četrtek okrog 10 dopoldne pomotala pri so-sedu nalazati les, je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo v gležnju. Ko je 36-letni posestnik Alojz Stonar iz Le-tuša pri Braslovcah vprezel konja ga je zgrabila vpreza za levo roko in mu od-grabila kazalec. Oba ponesrečena so od-dali v celjsko bolnico.

—c Izdajanje poslovnih knjižic. Pred-stojništvo mestne policije v Celju je za-ključilo izdajanje poslovnih knjižic. Te knjižice izdaja sedaj samo mestno pogla-varstvo.

—c Za opereto »Gejša«. ki jo bo upri-zorilo mariborsko Narodno gledališče v petek 5. aprila ob 20. v celjskem gledališ-ču kot zadnjo predstavo za abnoma do-bijo neabonentni vstopnice v predprodaji v Slomškovi knjižarni.

—c Velikonočni table-tenški turnir. ki ga je nameravala prirediti table-tenška sekcija SK Celia je odlovedan, ker bo o-veliki noči v Zagrebu table-tenško tekmo-vanje za državno prvenstvo.

—c Sokolski pokrajinski zlet v Celju. Zletni odseki za so-olski in krajevski zlet, ki bo v Celju letos 29. in 30. junija se se-že začeli sestajati k seiam predsedniki posameznih odsekov na ga shajajo na skupne seje zletnega odbora vsak h 14 dni. Čim bližji bo zlet tem i gostejši bodo skupni sestanki. Predelava urostih vaj se je v edinih pričela že v preteklem me-secu. Gradbeni odsek je proučil prostor za telovadšice in za občinstvo, odsek pro-učuje tudi obseg tribun in prostor zanje. Udeleženci zleta ki so člani sokolske or-ga-zacije, bodo uživali na železnici 75% nečlani na 50% popusta. Zletni odbor bo izdal tudi posebne zletne razglednice. Zlet-na pisarna je v pisarniških prostorih so-kolske župe v Narodnem domu v Celju. Od 1. aprila dalje bodo uradne ure ves dan.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

ZAHVALA

Za izraze sožalja, poklonjeno cvetje in spremstvo na poslednji poti moje nepozabne mamice

Marije Rojina

se vsakomur najtopleje zahvaljujem. Posebno zahvalo pa izrekam vsem, ki so ji kakorkoli lajšali trpljenje v njeni dolgotrajni bolezni, kakor tudi šišenski čitalnici za ganljive žalostinke pri pogrebu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo 3. aprila ob 1/2 7. uri v cerkvi sv. Franciška.

LJUBLJANA, dne 23. marca 1940.

ZALUJOČA HČERKA MARJANCA

Obrtniki - Kmetje - Trgovci - šivilje - Mlekarne

Pozor!

Novost!

VALJČNE MLINE, najnovejše tehnično izpopolnjene, kateri Vam služijo za mletje vsega žita v poljubno fino in navadno moko, s planskim sejalom in strojem za čiščenje zroba ter obdelova-njem ješprenja in kaše.

ELEKTRO IN DIESEL motorje razne velikosti in moči. ELEKTRIČNE ČRPALKE za črpanje vina, kisa, vode in drugih te-kočin. Boljše od inozemskih in 100% cenejše.

ROYAL SIVALNE STROJE z večletnim jamstvom, so jako lepo in močno izdelani, za kar jamči znamka ROYAL. LACTA, NEW PRIMA, MILENA, TEUTONIJA, vsakovrstne mle-karske stroje za kmečko in mlekarstvo uporabo.

KANGLJE ZA MLEKO v vsaki velikosti. Iščete se zastopniki v vseh večjih krajih.

Vse to dobite, kakor tudi dele od teh strojev, po zelo nizkih cenah pri trvdki

Jelenc Adolf & Tomažin — Ljubljana

Celovška cesta 49

... za sokolskim praporom

20 let Sokola Ježica

Ustanovni občni zbor je bil 16. maja 1920

Se nekaj dni in Sokol Ježica bo star 20 let. V torek 26. marca ob 20. se zbere članstvo na spominski sestanku pri »Ruskem carju«, kjer je bil točno pred 20 leti na ta dan osnovan pripravljalni odbor. Sicer so bili poskusi za ustanovitev Sokola tudi že prej, zlasti l. 1911., toda šele po vojni, zlasti l. 1919., se je predvsem na idejo zavzela za zgraditev sokolskega gnezda na Ježici in se v svojo navdušenost, odločnost in borbenostjo tudi uspešna. Da sokolskega gibanja nihče ne bo mogel onemogočiti, je pokazal zlasti sestanek v salonu pri Ruskem carju 26. marca leta 1920. Tam se je zbralo nad 30 domačih fantov in deklet, prišlo pa je tudi 8 Slovencev in Sokolci iz Ljubljanskega Sokola I. pod vodstvom starostre br. dr. P. Pestotnika. Po razgledu sokolskega programa in putka o zračnem delovanju mladega društva je bil izvoljen pripravljalni odbor z Jožetom Kregarjem kot predsednikom in Lojzeto Pečnikom-Rotarjem kot tajnikom.

V nedeljo 28. aprila je bilo v šoli javno predavanje po sokolski misli. Br. dr. Pestotnik je tu podrobno opisal pota in cilje sokolskih društev. K debat se je oglašil tudi navzoči župnik g. Franc Košir, ki je iz spisanih listov skušal dokazati, da Sokol sam uči da je proti veri. V priložnosti razvedril polne predavatelje v narodni šoli na Ježici je g. dr. Pestotnik te spise proglašil za »narejene«, nakar je g. župnik izjavil, da »kdo pristopi k Sokolu, napravi to iz sovraštva do sv. cerkve in tazi ga bom preganjal.« Opor župnišča proti novemu Sokolu je bil prav za prav edini odpor. Ljudstvo pa nas ni sovražilo. Dne 16. maja 1920 je bil ustanovni ob-

čni zbor Sokola Ježica v I. razredu narodne šole. Prvi odbor je bil takole sestavljen: starosta Jože Kregar, podstarosta Ivo Hvastja, načelnik Gusto Dečman, podnačelnik Polde Novelli, tajnica Tina Pečnikova, namestnica Tončka Černetova, blagajnik Silvester Prošek, namestnik Matvez Smole, gospodar Franci Panter, orodjar Ignac Dovč, arhivar Peter Zatlir, odbornik Filip Babnik, knjižničarka Tončka Kurentova, odbornici Greti Buzzolini in Marija Grauner, preglednik računov Andrej Černi in Fani dr. Breskvarjeva. 3 dni za tem je bil pri Ruskem carju imeniten okrožni telovadni nastop. Tedaj je Ježica razumela, da je mladi Sokol dobro vsidran. Prvih 5 let je bil naš Sokol le sokolski očeš pod varstvom Sokola I. Tabor. Tedaj je demoval ves čas pri »Ruskem carju«. l. 1925 pa je postal samostojno društvo. V tem letu je Sokol kupil Rozmanovo delavnico v Stožicah, ki jo je stonjema preuredil in jo l. 1928 odprl kot Sokolski dom. L. 1934 je ta dom povečal. L. 1938 je svačeno razvil članski prapor z Oplenem in geslom sokolskih legij kot svojim vodilom.

Društvo so starostovali v 20 letih: Jože Kregar, Ivo Buzzolini, Kancelj Škerl, Ivo Trošt in Anton Germek. 20letnjo sokolovanja na Ježici zaključujemo. Poleg zelo delavnih so bila tudi preslabo delavna leta. Toda bodočnost se rabi sokolske ideje, zato naj se ta tudi v bodoče bohotno in uspešno širi in uveljavlja, kakor je to znala in zmogla navdušena jezenska mladina v letih po veliki vojni. To smo dolžni zlasti zaradi mladine, ki ji od povsod mole svoj program, da ne bi videla pravega — sokolskega. —že.

Pokrajinski zlet Saveza SKJ

bo letos 29. in 30. junija v Celju v zvezi s prslavo 50 letnice Sokolskega društva Celje-matica

Celje, 23. marca
Sokolsko društvo Celje-matica bo slavilo letos 50letnico svojega obstoja. Ta jubilej bo združilo s pokrajinskim zletom Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, ki bo dne 29. in 30. junija. Društvo je po polnoma upravljen, da da svoji poslavi široko podlago, saj je v svoji preteklosti idejno, telovadno in organizacijsko poselalo preko svojega kraljevinega območja na mnogo širše ozemlje in je bilo redno v živem stiku z izvorom slovanske telovadne in preporečne misli.

Hkrati s telovadno je opravljalo Sokolsko društvo Celje-matica v svoji petletnosti izredno važno narodno-obrambeno nalogo, saj je bilo žarišče narodnega odpora na izredno važni točki, ki so jo naši narodni nasprotniki smatrali za svojo posest, ne glede na to, da je bilo predvsem na Celju po svojem ljudskem sestavu v bistvu slovansko mesto in je kazalo pretežno nemški značaj samo zato, ker je bil vladni sistem nemški in, so ob vsakem ljudskem šteju nacionalni značaj mesta falsificirali.

Društvo obhaja svojo 50letnico v izredno resni dobi, toda s tržno voljo, da izpolni svojo dolžnost v kakršnikoli okoliščinah, če se nikdar ne izneveri sokolskemu narodnemu poslanstvu.

Sokolsko društvo Celje-matica je nadaljevanje društva Celjski Sokol, ki so ga celjski rodoljubi ustanovili septembra leta 1890. O mali mazi je bila v Celju in zaledu velika ustanovitvena slavnost.

V najtežjih okoliščinah je Celjski Sokol z veliko energijo razpenjal svoja kila. V njegovi preteklosti je posebno važno leto 1910. Tedaj je društvo v velikim žrtvami dogradilo svoj velik Sokolski dom v Gaberju, in sicer baš v času, ko je organiziralo višjo organizacijsko enotino — celjsko sokolsko župo, obsegačo celotno vso bivšo Spodnjo Štajersko. Otvrtitev Sokolskega doma je društvo združilo z velikim zletom Slovenske sokolske zveze.

Zlet se je vršil v izredno težkih okoliščinah, ki glane iz sedanjosti mečjo romantičen žar na zgodovino naše narodne in sokolske borbe. Priljubljeni so pokrajinski zlet je najboljše prilika, da si te okoliščine pokličemo v spomin in si resno predčimo, kaj je svoboda.

Ze leta 1909 je Celjski Sokol začel delati priprave za zlet. Nabiral je denarna sredstva itd. V začetku leta 1910. je začel objavljati v slovenskih, srbskohrvatskih in čeških listih reklamne članke in razpošiljati vabila. Slednja je koncipiral starosta Jože Smertnik, razmnožil pa tajnik Drago Kralj. V njih se na kratko sila težka borba celjskih Slovencev z Nemci, nato pa se pošilja slovanskim bratom gor-reč poziv:

»Priďte, bratje, k nam, da spoznate, v kako opasnem položaju se nahaja predstava Jugoslavije! Okrepite nas, da ne omagamo v našem težavnem boju!«

NIKOLAJ ROŠČIN:

Poznanstvo iz kavarne

Za bufetom in obenem točilno mizo pariske zakotne kavarne sedi lepa, stara kavarnerica. Siva glava, polna srebrnih kodrov, počiva na trupu skoraj brez vratu, široka, okrogla ramena, s čipkami obrobjena bluza, koža nežna in čista — se zdaj se vidi, da je bila lepota. In delo ji gre od rok igranje. Sama nadomestuje dva natakarja.

Kavarna ima očitno svoje stalne goste iz najbližje okolice, največ iz našega okraja — poedinci imajo že svojo uro in gospa Claude ima za vsakega smehljaj, prijazno besedo, šalo. Duhovito zna odgovorjati na ostre besede. In če se kdo napije ter prekorači meje, se kavarnerica dostojanstveno primaje izza točilne mize, prime razgrajča previdno, toda krepko od zadaj pod roko, mu natakne med potjo na glavo kloub ali čepico, potem ga po potisne čez prag in mu pokaže pot.

— Oho, gospa Claude, vi bi spadali v Marseillo v pristanišče, tam bi znali ravnanje s pijanimi mornarji, — se ji posmehujejo.

— Saj imam tudi z vami tu pogosto do-

volj dela; saj mi sami dovolj sitnarite. Večinoma so pa njeni gostje solidni. Igrajo domino, šah ali karte; tudi biljard je tu. Večinoma pa pije, se pogovarjajo, površno citajo liste, potem se pa pripravljajo. Zvečer pride navadno starih visoke postave, plešast, stopi k bufetu, gospa Claude mu poda zalito roko, on jo spoštljivo poljubi, potem pa odide v kot k svoji mizici.

Starec košenega obraza, redkobeseden, pije svoje vino, zre na kavarnerico, zdaj pa zdaj nekaj zašepeta, zamrmra. Tudi on pije včasih čez mero in v takih primerih se škodoželjno smeje in kriči. Tedaj zapusti gospa Claude svoje kraljestvo, tih stopi k njemu, ga poboja za plešasti glavi, mu zasepeče nekaj in v njeni kretnji je žalost in nežnost. Imam vtis, da zavladava tej bučni, zakajeni kavarni nenkrat tišina. Utišne tudi starec, postane krotak, posedi še nekaj časa sklonjene glave, potem pa vstane in tiho odide.

Nekega večera sem prisedel k njegovi mizici, trčila sva v enem njegovih burnih trenutkov, potem sva se pa razgovorila.

— Življenje? Vraga starega razumejo zdaj ljudje! Niti ti ne, ki si za to še mlad. Počakaj do starosti, pa se ti bodo

organizacije »Sič« iz Galicije. Slavno t je potekala v resnem, toda dostojanstvenem razpoloženju. Opoldne so slavnostno otvorili Sokolski dom. Nato je bil v telovadnici banket. Ob otvoritvi in pri banketu so govorniki opozarjali na pomembnost dogodka. Popolne je bila javna telovadba. Pod vodstvom načelnika Slovenske sokolske zveze dr. Viktorja Murnika je pri prostih vajah nastopilo 272 telovad-

cev in na orodju okrog 20 vrst. Telovadilo je še 44 dekčev sokolskega naraščaja Celjskega Sokola pod vodstvom Draga Kralja, poleg tega so nastopile tudi ljubljanske in breziške Sokolice.

Zvezni sokolski zlet je napravil na prebivalstvo velik vtis. Letošnji pokrajinski zlet nudi priliko, da se spomnimo nanj. Spomin nam ne bo samo ožaril preteklosti, ampak tudi okrepil samozavest.

Telovadni večer ženskih oddelkov Sokola I Tabor

Prvi javni telovadni večer je pokazal lepe sadove sokolske telesne vzgoje

Ljubljana, 20. marca
Ženski vadiateljski zbor Sokola I na Taboru in ženski odtsek, pod vodstvom s. Mile Turkove se je odločil, da prvič pokaže širši javnosti, kako se vzgaja mladina v telovadnici. Tak večer je bil v ponedeljek 18. l. m. v taborški telovadnici, ki jo je številno članstvo, zlasti pa stari mladinke zasedle v častnem številu. Ta prvi javni telovadni večer ni bil morda več letnov ali mesecev pripravljajoča se akademia, marveč redna telovadna ura, združena s telovadbo ženske dece. Ženskega naraščaja in članic. Namen te vzorne telovadne ure je bil, da se staršem pokaže nazorno, kako se njihova mladina vzgaja v vseh panogah moderne telesne vzgoje. Telovadni večer je odlično uspel, za kar velja vse priznanje marljivemu ženskem vadiateljskemu zboru z načelnico s. Anuško Jugovo na čelu.

Ob napovedani uri so ob zvokih koračnice, ki jo je zaigral orkester pod taktirko br. Verija Švajgerja, prikovali v telovadno burno pozdravljeni vsi ženski oddelki: ženska deca (61), ženski naraščaj (30) in članice (30), da izkažejo čast državi zastavi, ki jo je prineslo 10 malih deklic. Med izvajanjem državne himne, ki so jo vsi navzoči poslušali stoje, se je dvignila naša ponosna trobojnica na visok jambor, potem pa je mala Sokolice z zanosno deklamirala prigodno sokolsko pesmico, med toplimi ovacijami gledalcev. Na oder je stopila načelnica sestra Anuška Jugova, ki je v teplem govoru poudarila pomen sokolske vzgoje za žensko mladino, ki se v telovadnici krepi duševno in telesno za svoj bodoči vzvišeni materinski poklic. Namen današnjega večera je, da naši javnosti, predvsem ta roditeljem pokažejo sadove Tyrseve telesne vzgoje v naši telovadnici. Svoj lepi govor je zaključila s pozivom, naj se naša ženska mladina zbira v sokolski telovadnici, kjer naj si s sistematično telesno vzgojo krasi svoje telo in dopolniti svojo dušo. Govor sestre načelnice Jugove so navzoči sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem.

Kot prva točka sporeda je bila praktična telovadna ura ženske dece. Veselo vrisokaj in nasmejana je prihitela iz garderob ženska deca (61) pod vodstvom sestre Bevdve in Sketove. Deca je najprej

izvajala kratko igrice, nato razgibalne in dihalne vaje, nato med petjem narodnih pesmic rajanje in za zaključek spet igre. Živahno vrvenje in vršč sta vladala v telovadnici ter je obširno z dolgotrajnim odobravanjem dajalo čuska svojemu zadovoljstvu. Po ženski deci je prikorakalo v telovadnico pod vodstvom s. Jugove 30 naraščajnic in 30 članic, ki so najprej izvajale redovne vaje, potem pa s spremljevanjem klavirja učinkovite razgibalne in dihalne vaje, ki so vsem izredno ugajale. Naj bi te vaje bile v vseh naših telovadnicah obvezne pred vsako žensko telovadno uro. Orodna telovadba članic in naraščajnic nam je pokazala, da sta ta dva oddelka tudi na orodju kos najtežjim prvinam. Poedine vrste so nas opile na gredi, na dvoinski bradlji, na nizki bradlji, na lestvi, na krogih v miru in v gugu, ter v preskokih čez mizo in čez krog na šir. Po orodni telovadbi, ki je zbudila med občinstvom vzhajajo odobravanje, je nastopilo 30 naraščajnic s. I. delom zletnih prostih vaj od s. O'ge Skovarove prav strumno in skladno. Vaje, ki jih prepletajo v začetku naša narodna kila, bodo v masi dosegle velik uspeh. Prav tako so prav dobro uspele zletne proste vaje, sestava s. Jugove, ki jih je izvajalo 30 članic. Občinstvo ni štedilo s praznjam, za zaključek so nastopile članice in naraščajnice s tekmovalno igro — lovenje žoge — s čimer je bil prelep telovadni večer zaključen. Vsi oddelki so se nato spet zbrali v telovadnici k smetju državne zastave, ki so jo naraščajnice odnesele iz telovadnice med petjem »Le navre brez miru, ki so jo navdušeno peli vsi navzoči. Telovadnemu večeru so prisostvovali tudi tečajniki župnega prosvetnega tečaja pod vodstvom prof. br. Lojzeta Meršana. Po uspehi prireditvi je bil v telovadnici prijeten družabni večer, ki je potekel v najboljšem razpoloženju.

Bratskemu vadiateljskemu zboru naših zaveznih taborških Sokolice iskreno čestitamo k lepemu večeru z željo, da bi nam v najkrajšem času spet priredil tako lep in pester telovadni večer. S tem so naše vrle Sokolice najlepše demantirale lažve vesti, da se na Taboru ne telovadi in da nima društvena uprava nikogar za seboj. Sokolu I Tabor kličemo: Le naprej b-z miru ... — J. H

Prvo slovensko delo o problematiki testov

Vprašanje testov, ki ga je obdelal dr. Drago Zajc, spada med najaktualnejša vprašanja v naši strokovni literaturi

Ljubljana, 22. marca
Slovenska pedagoška literatura se je obogatila z dragoceno znanstvenim prispevkom, ko je dr. Drago Zajc nedavno izdal svojo »Problematiko inteligentnostnih testov«. Delo je avtor predložil kot magistrsko disertacijo za dosego doktorske časti in disertacija je bila na podlagi referatov univ. prof. dr. Karla Ozvalda in univ. prof. dr. Frana Vebra sprejeta na seji fakultetnega sveta filozofske fakultete.

Slovenska pedagoška kultura je bila v primeri s kulturami na drugih področjih do osvojenosti razmeroma dobro razvita, na mnogo širši in bolj znanstveni podlagi pa se je pričela razvijati seveda šele po ustanovitvi slovenske univerze. Prof. dr. Karel Ozvald je začel orati znanstveno pedagoško ledino in po dveh desetletjih je dosegel zavidanja vredne uspehe. Upoštevati moramo, da je moral premagovati velike težave in ovire kajti tudi pedagoško delo se je pričelo na naši univerzi z najbolj skromnimi sredstvi v najbolj skromnih okoliščinah. Kljub temu preizkušeni in modri pionir ni klonil. Ob spoznanju, da nam je potreben predvsem dober akademski pedagoški naraščaj, je prof. dr. Ozvald posvetil vse svoje sile vzgoji naraščaja in njegovo prizadevanje je rodilo lepe sadove. Danes ustvarjajo njegovi učenci na najrazličnejših pedagoških področjih praktično in teoretično ter dopolnjujejo prizadevanje svojega velikega učitelja. Tudi tiste, ki se

morda ne strinjajo z vsemi načeli, spozna niti in metodami mojstra, se prišli do novih idej in misli po zaslugi mojstra in tudi ti so žive priče, da je mojster ubral pravilno pot pri vzgoji slovenskega akademskega pedagoškega naraščaja.

Resnično je, da se je vprašanje testov uvrstilo s svojim pedagoškim pomenom v slovenski strokovni literaturi med najaktualnejša vprašanja kakor ugotavlja dr. Zajc v predgovoru svojega dela. V praktični psihologiji smo zaradi svojevrstnih razmer nekoliko zaostali za drugimi mladimi narodi, ki so začeli kulturno ustvarjati po osvoboditvi izpod tuje jarma. Čehi so napredovali na tem področju z gigantnimi koraki ter so skušali dobiti zamujeno ter se približati nivoju Francozov Angležev in Američanov. Delavci na teh področjih so imeli na razpolago moderno opremljene laboratorije z vsemi potrebnimi tehničnimi in denarnimi sredstvi. Mi smo delali v mnogo, mnogo bolj skromnih okoliščinah bolj teoretično kot praktično, ker nismo imeli laboratorijev. Z ustanovitvijo poklicne posvetovalnice je stopilo v ospredje vprašanje testov. Dr. Zajc je s svojim delom pokazal, da za smiselno uporabljanje testov in njih razumevanje nimamo primerne literature. Ta pa je potrebna ako naj pričakujemo, da bo za slovenske razmere standardiziran test prišel v pripravi roke, kar je za uspeh glavni pogoj. Avtorju je šlo predvsem za spoznavanje inteligent-

nostnega testa, obenem pa za razumevanje testiranja sploh, da bi postal vidnejši in razumljivejši pedagoški pomen testološkega dela.

V uvodu je obrazložen zgodovinski razvoj testologije, kako so se pojavili poskusi, da bi rešili na eksperimentalnem način tud psihološke probleme iz praktičnega življenja. Pionir v tem delu je bil Francoz Binet. Ogromen razmah je ta praktična smer psihologije doživela v Ameriki. V ospredje je stopilo vprašanje, kako lahko praktično preizkušamo in merimo poedinceve sposobnosti. Sestava in uporaba teh preizkušenj je dobila vedno bolj enotno obliko in končno se je tudi ustalilo ime »test« za take preizkušnje, kar pomeni rolko kakor »preizkus«. Razvila se je močna veja uporabne psihologije testologija. Njen praktični smoter je, da z raznimi preizkusi, in to načrtno, ugotovi tiste porednice iz neke skupine, ki so za določen studij ali poklic najbolj sposobni.

V posameznih poglavjih je avtor obdelal probleme inteligentnosti z vida testne psihologije, test kot svojevrstno eksperimentalno metodo možnosti in meje testiranja, osnove standardizacije in načela za izbiro testov.

V sklepu ugotavlja avtor, da s testno psihologijo ne moremo priti do razumevanja smiselne strukture poedinceve osebnosti, kljub tej omejitvi pa ne smemo zmanjševati velikega pomena, ki ga ima test za pedagogiko. Samo introspektivna psihologija nam more povedati, kaj je inteligentnost, samo duhovna psihologija more prikazati strukturo in smisel duhovnih tvorbn poedincevega duha, vendar pa nam šele testna psihologija s svojimi statističnimi metodami more dati odgovor na vprašanje, v koliki meri se pri poedincu ali pri neki skupini javlja ta ali ona zmožljivost v tej ali oni stvari, kako so posamezne duševne kvalitete porazdeljene v okviru nekega kolektiva in kako se te kvalitete količinsko razvijajo.

Križi in težave Dolenjske

Stična, 22. marca
V hudi zimi smo čutili veliko potrebo po vodovodu, ki naj bi oskrboval vsa naša dolina z zdravim pitno vodo. Kakor čujemo, se trudi naš župan g. Mestnik, da bi dosegel pri banki upravi izdelavo vodovodnih načrtov. Ako bo uspel v svojem prizadevanju, naj bo prepričan, da mu bomo vsi občani zelo hvaležni. Vemo, da so velike težave, toda uverjen naj bo, da ga bomo vsi podpirali pri tej za vso občino tako koristni akciji.

Po doigem medlovanju je banska uprava le uvidela potrebo po intenzivni živno-zdravniški službi v naši okolici. Že od 1. septembra deluje v naši občini živnozdravnik dr. Rutar. Dela ima vedno dovolj in želim, da se zelo zadovolji z njegovim trudom in znanjem. Oblastvo mora gledati, da našim pasivnim krajem olajša delo. Treba je zboljšati obče gospodarsko stanje naših dolenskih občin. Preskrbeti je treba kraje z zdravim pitno vodo, zboljšati ceste, posebno državna cesta Zagreb—Ljubljana je v tako obupnem stanju, da ne moremo o tem dovolj pisati. Vzdrževalna sekacija gotovo nima smisla za zboljšanje državne ceste. Sredstva se morajo dobiti, ker je ta prometna žila zelo važna za gospodarstvo znamenjane Dolenjske.

Kakor smo zastopniki pri vzdrževanju cest, prav tako se nam godi pri železniškem prometu. Ali se morda dotičnim gospodom pri železniški direkciji prav nič ne smilijo množice delavcev, ki morajo zvečer čakati do sedme ure na odhod svojega vlaka, ko so se pa prej lahko odpeljali že ob petih popoldne na svoje domove? Ali ti gospodje morda — dopuščajo, da se stotine dijakov in dijakinj, potnikov gnete v vagonih po prenapolnjenih nočnih, namesto da bi sedeli na plačanih sedežih? Železniška direkcija naj se zaveda, da je železnica za potrebe občinstva, ne pa za komoditeto nekaterih birokratov. Splošna zahteva potujočih Dolenjcev je: vrnite vlak, ki je odhajal iz Ljubljane ob petih popoldne.

Oblastvu bi še polagali na srce, da naj da zapušteni Dolenjski šoli, ki bi nudila popolnejšo izobrazbo, da se bo mogla dolenska mladina bolj izobražena udeleževati v življenjski borbi in da ji ne bo treba seči samo po krampu in lopati. Tudi Dolenjec je umsko zmožen, samo treba mu je dati priliko, da se izobrazi. Oblastva naj se zaveda, da je treba pasivnim krajem dati možnost izobrazbe v njihovih krajih, ker premoženost stanja siromakega prebivalstva ne dopušča, da bi vzdrževalo v mestih svoje otroke ter jih šolalo na svoje stroške. Pravilno je, da mesta, kakor dežela, nosi svoje prihranke v razne zavode, vračajo ta denar deželni od kodar vrhata in tako ustvarjajo zboljšanje življenjskih pogojev v pasivnih krajih.

PRVI DAN V SOLI

Oče: No, sinko, kako je kaj bilo v soli? Sineček: Prav kom'no, oče. Na vratih je bilo zapisano: prvi razred, pa niti klopi v razredu niso tapetirane.

gel vrčene skozi vrata, osramočen sem se šel v očetovo hišo.

Čez leto dni sem se oženil, prišli so otroci, hotel sem zvedeti kaj o Claude. Ona je bila že davno odpotovala iz mesta, izgubila se mi je izpred oči... No, potem je prišla vojna: vrnil sem se kot berač, sam dovodec... Zena mi je bila ta čas umrla, oče je bil prišel na boben in jel sem iskati Claude. Zvedel sem, da je v Parizu, že davno omožena z bogatim človekom. Našel sem jo, vrgla se mi je okrog vratu toda kaj početi? Oba sva že priletela, je dejala, jaz imam odrasle otroke kakor ti, razen tega imam pa še moža. Prožno je. Vse življenje sem imela rada samo tebe, toda — zdaj je prepozno.

In tako so tekla leta. Pred petimi leti ji je umrl mož, ona je odprla tu kavarno ne zavoljo denarja, temveč da bi ne bila sama. In od tistega dne se sučem tu okrog nje kakor star pes. Včasih med štirimi očmi pokramljava, objujava spomine na stare čase in se smejeva. Zda sva oba prosta, lahko bi se vzela, pa imava že oba vnuke. Vsak pater bi se nama posmehoval, ljudje bi se nama smejali, že novine bi pisale o nama. Jaz sem star že nad šestdeset let, ona je nekaj let manj... Tako bova že kako privlekla do konca — Zda sva si vsaj blizu.

in pljanca. Drugače je bil to prijazen mož, dobričina, skromen in ponizhen kakor ga še sedaj vidim. Rad me je povabil k sebi in mi vedno razlagal svoje izume, rane ročice in kolese. Iz vsega tega pa ni bilo nič. Za njegovim delovnim pultom sva skupaj popivala. Claude je takrat stregla v točilnici in jaz sem jo čakal. Hodila je domov po devetih in tako sva hodila še na sprehod. Lipe so cvetele, noč je bila tiha, a nebo posuto z zvezdami. Bil sem do ušes zaljubljen v njo in večkrat sva se ločila šele ob jutranji zarji.

Slednjič sem se opogumil in odšel k očetu: tako in tako... Kaj se je potem zgodilo? Beračico mi hoče priveriti v hišo? Vse življenje sem se mučil in pehal, zdaj pa naj pride vse moje premoženje v roke teke deklini? To neumnost si kar izbij iz glave.

Vztrajal sem pri svojem in končalo se je tako, da me je oče pretepel in zapodil od hiše, češ naj se ne vrnem dokler se ne spametujem... Odšel sem k nji, potem pa v mesto iskati dela ali službe. Toda nihče se ni hotel zaplesti v spor z bogatim trgovcem. Porabil sem še zadnji belič, potem sem pa pomislil: Kakšna bo moja bodočnost v revščini, njena ljubezen do mene se bo ohladila in tako sem tudi jaz vr-

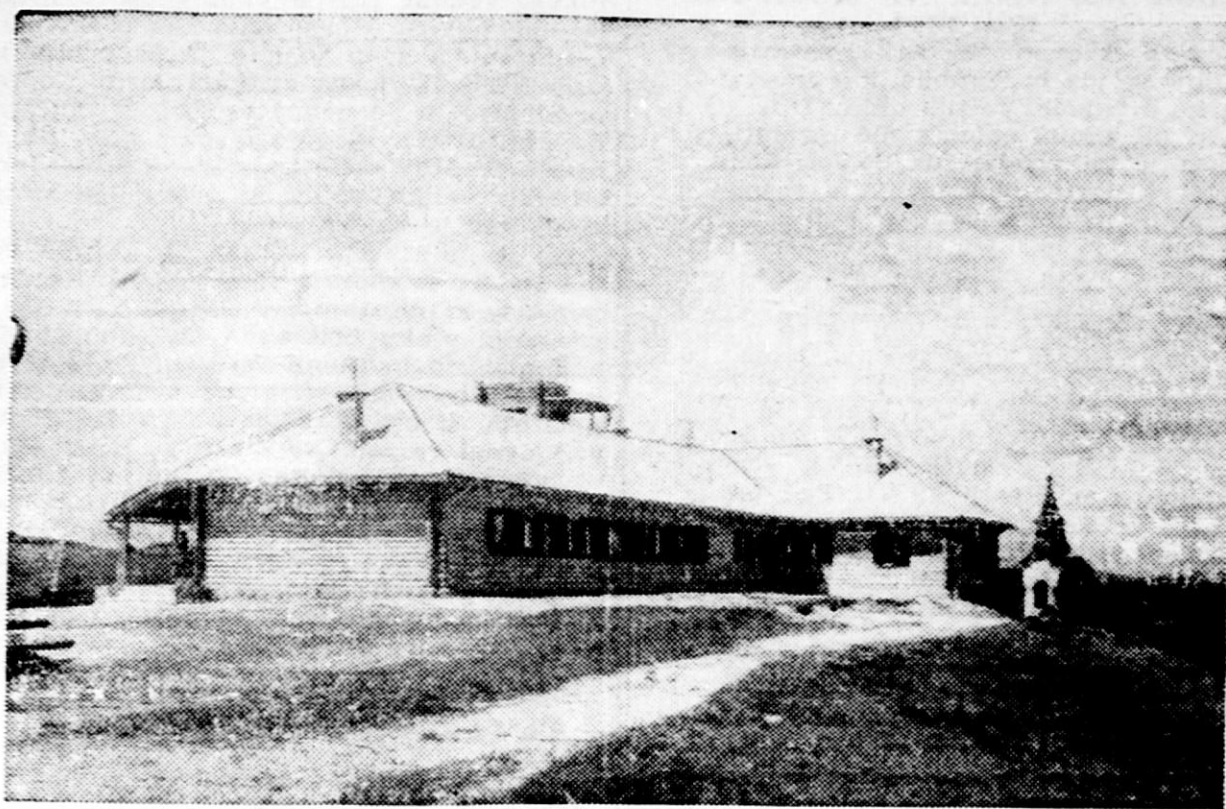
odpre oči, če prej ne oslepiš. Ljudje žive večinoma kakor prašiči — samo žro in žro — čim več. Samo žepe si bašejo, trgujejo z vestjo, varajo in krajejo drug drugemu, kar le morejo. Človeška vest je kakor kos gline — kakršni prsti so jo pač prijetli, tako se gnete in oblikuje. A človeško srce? Kako bi ti to povedal? To je kakor nemirno ščene. Zavcili, brenčaji v trebuh in na ulico z njim. Tam lahko cviliš, toda glej, da te ne bom slišal. Toda če imaš bledo hišico, špranje v stenah in v oknih, slišiš to cvilenje, pa če se še tako jeziš nase. Vse življenje ga slišiš.

Vidiš tam gospo Claude? Res, še danes je lepa in pomislil, kakšna lepota je bila ko ji je bilo sedemnajst let, ko sem se seznanil z njo. Moj oče je bil konjerec. Avomobili so bili takrat še redki, mnogo blaga so prevažali s konji in bogati ljudje so se radi bahali v svojih kočijah. Oče je vozil po vsej Franciji tja do Španije, pa tudi proti severu in povsod je imel med konjereji prijatelje. Milijonov nismo imeli, toda rodil sem se in doraščal v solidnem varnem bogstvu.

Moj oče je bil v rodbinskem življenju strog in svojevglav. Moja pokojna mati se je v življenju redko nasmejala. Claude je bila pa bti siromaka — ključavničarja

V delavnici jadralnih letal

Kako se je razvil naš sinji sport

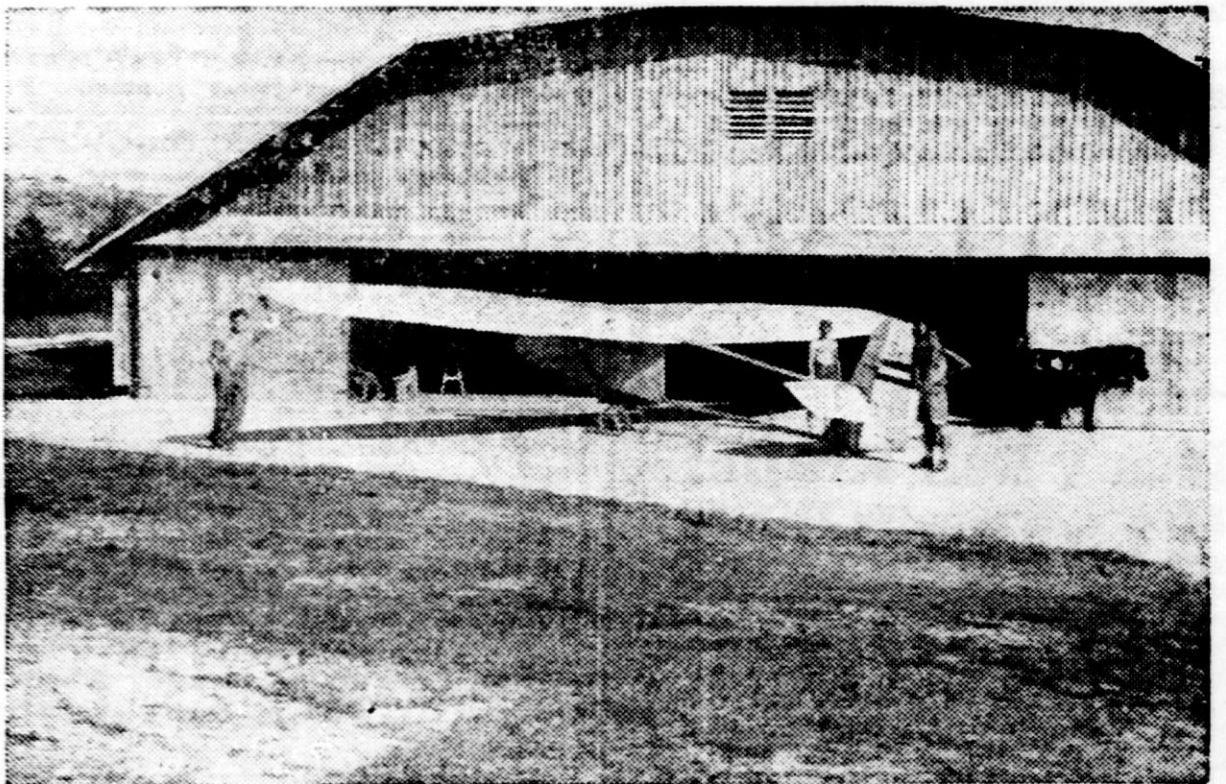

Stanovanjska zgradba jadralnega centra na Blokah

Ljubljana, 23. marca. Naš sinji sport — kakor se imenuje jadralno letalstvo — je še sorazmerno mlad, saj se je razvil šele v zadnjem desetletju. Njegov razvoj je pa bil vendar tako nagel, da je zdaj jadralno letalstvo že mnogo več kakor le sport; postalo je v resnici prava pripravljalska šola motornega letalstva. »Sinji sport« ni več sam sebi namen in morda se komu zdi, da je zaradi tega izgubil svoj čar, češ, ne privlači več tako idealistov, ki so se prejšnje čase na krilih jadralnih letal dvigali pod nebo v posebnem zanosu sportnega navdušenja ter stremjenja po rekordih, da bi vzdržali čim delj v zraku ter premagovali težnost. Vendar s tem ni rečeno, da idealistov ni več, le idealizem tistih prvih let »romantične sinjega sporta« se je spremenil, jadralni letalci, mladi, polni življenjskih sil, gledajo zdaj na jadralno letalstvo bolj stvarno — lahko bi rekli »realistično« — ker se zavedajo, da je to samo priprava za »pravo« letenje, za poklic, ki zahteva človeka.

Ko so začeli pred 7 leti

Fred približno sedmimi leti so se začeli pod okriljem našega Aero kluba udeleževati naši prvi jadralci. Fantje so se na izpodbudo dr. Rapeta hitro navdušili za kralnem sport, a zanj je bilo treba ustvariti potrebne pogoje. Bodočim letalcem so morala najprej zrasti krila. Niso imeli izkušnje, kako je treba graditi jadralna letala, ni bilo za to denarja, ne gradiva, pa tudi načrtov niso še imeli na izbiro. Potrebnovali so najprej delavnico. Jadralna sekcija je imela najbolj vnete in najdelavnejše člane med dijaštvom, zato je razumljivo, zakaj je bila prva delavnica na realki. Delali so pa nekaj časa tudi v kleti dr. Rapetove vile. Lahko bi rekli, da je bila to prva slovenska tovarna letal...

Hangar jadralnega centra na Blokah

Ne smete misliti, da je lahko zgraditi jadralno letalo. Prav tako kakor za motorno letalo veljajo tudi za brezmotorno eni isti aerodinamični zakoni. Pri jadralnem letalu je pa treba nujno izpolniti pogoj, da je letalo čim lažje, kajti njegov vzgon in pogon so samo zračni tokovi. Naši prvi sestavljalci jedrilc na niso imeli niti primerne lesa, saj so si gradivo pripravljali sami.

Prvi uspehi, Bloke so postale znane

Tedaj še niso bili preizkušeni tereni za jadralno letenje pri nas in Bloke so se bile neznane. V tem primeru se je zopet izkazalo, kaj vse zmoreta idealizem in delavnost za stvar vnetih ljudi. Naši prvi graditelji jadralnih letal so imeli za sezono 1. 1934. pripravljena tri letala, dva planerja, jedrilca za začetne poletne ali »skoke« in eno sposobnejše letalo za daljše polet. To je bila »Zelena pošta«, precej težka in še okorna »škafca«, kakor so jo šaljivo imenovali, vendar se je izkazalo, da je bila zgrajena zelo skrbno ter s pravo ljubeznijo do stvari. Naši prvi in najboljši jadralni letalec Raznožnik je dosegel z »Zeleno pošto« 1. 1934. ko se je začela prva šola jadralnega letenja na Blokah, rekord: 1 uro 2 minuti. Za tiste čase in razmere je bil to velik uspeh, čeprav se sprito sedanjega razvoja zdi še tako skromen. »Zelena pošta« zasluži v zgodovini našega jadralnega letalstva častno mesto. Zdal je seveda ni več »med živim«, razbita je bila 1. 1937. kar pa je tudi značilno, kajti življenjska doba jadralnih letal je zelo kratka; »Zelena pošta« je bila torej kljub vsem začetnim težavam dobro konstruirana, bila je pa tudi v rokah dobrih jadralcev, ki so znali z njo ravnati.

Prve delavnice jadralcev

Jadralci imajo na leto dve sezoni: poleti na Blokah pozimi v delavnici letal. Vse tako je bilo v začetku. Člani posameznih jadralnih skupin so prejšnja leta pozimi

redno zahajali v delavnico. Tedaj klub še ni imel svojega mizarja in fantje so sami sestavljali letala, seveda pod vodstvom bolj izkušenih, predvsem pod nadzorstvom učitelja jadralnega letenja, in po načrtih strokovnjakov. To delo v delavnici je bilo zelo koristno za jadralce same, ker so se pri njem do podrobnosti seznanili s konstrukcijo letal, najpomembnejše je pa bilo, da so znali tem bolj ceniti letala in jih varovati na terenu, ko so spoznali, koliko dela zahteva zgraditev še tako preprostega tipa.

Toda velika težava je bila z delavnico. Ne le, da delavnica ni bila primerno opremljena in da so morali vedno z največjo težavo premagovati pomanjkanje kreditov ter gradiva, tudi prostor navadno ni ustrezal svojemu namenu. Ko so naredili sestavne dele prvega šolskega jadralnega letala (tipa Zöglinga) v kleti pri dr. Rapetu, letala tam niso mogli sestaviti. Dobili so prostor v stari remizi.

Pozimi po prvi šoli na Blokah 1. 1934 — 35 so dobili še precej primeren prostor za delavnico v Kendovi hiši na Mestnem trgu. Tedaj je moral oditi k vojakom njihov vođa in učitelj Raznožnik. Da delo ni zastalo, ko se je šele komaj dobro začelo, so si morali preskrbeti učitelja. Prišel je iz Monakovega. Pozimi so se pridno pripravljali na novo sezono. Napravili so dobro letalo prehodnega tipa in eno šolsko »Zöglinga« ter popravili »Zelena pošto«, tako da so 1. 1935. lahko začeli šolo s štirimi aparati. »Zelena pošta« je bila v prvi šolski sezoni precej poškodovana. Pripetila se je nenavadna nesreča. Ko je Raznožnik pristal po svojem prvem rekordnem jadrnju, je nameraval startati še šircej, ki je bil tudi dober jadralce. Letalo se privleklo na vrh hriba, a močen veter ga jim je iztrgal ter ga dvignil in ga zanesel precej daleč. Letalo je strmoglavilo prav na šir-

clja, a sreča v nesreči je bila, da je bila »Zelena pošta« bolj krhka kakor šircej.

Bastardi med jadralnimi letali

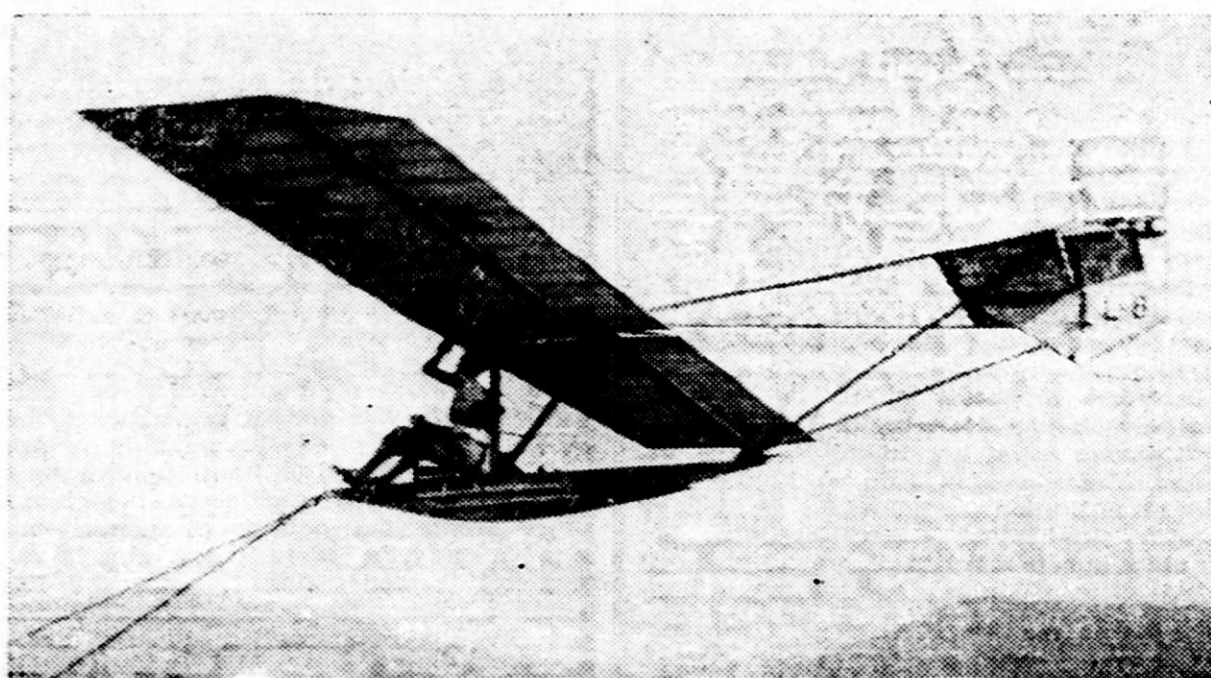
Prvi »C« izpit je napravil Raznožnik z »Zeleno pošto« v prvi šolski sezoni. Naslednje leto (1935) so napravili na Blokah že 5 izpitov »C«. Učitelj jadralnega letenja Kaspar je 1. 1935 dosegel z »Zeleno pošto« rekord 3 ure 30 minut. Po kolcu šole so se zopet začeli pripravljati za novo sezono, a delavnice niso imeli več na Mestnem trgu. Prva leta so se skoraj vsako leto selili. Pozimi 1. 1935 — 36 so imeli delavnico v bivšem češkem paviljonu na velesejmu. V njem so zgradili »Grunau Baby« in »Zöglinga«. »Grunau Baby« se je izkazala izvrstno v novi sezoni 1. 1936. Tedaj je šola na Blokah vodil zopet Raznožnik in dosegel je z letalom »Grunau Baby« državni rekord 10 ur 47 minut.

Za jadralno letalstvo je tedaj vladalo že veliko zanimanje med mladino in učencev je bilo od leta do leta več. Toda letalnega parka nikakor ni bilo dovolj in klub je imel velike težave, kar ni prejemal dovolj podpore. Bloke so že uživale sloves, ki so ga jim priborili naši mladi jadralci, a na pristojnih mestih še niso znali ceniti dovolj lepega razvoja sinjega sporta pri nas in pomena Blok za naše letalstvo sploh. Brez idealizma in tako velike vneme, kakršna je mogla samo med mladino, bi ne bilo mogoče nadaljevati dela brez podpor. V primeri s številom tečajnikov je bilo mnogo premalo letal. Dobra stran te revščine je bila samo, da so znali tem bolj ceniti skromni park. Bili so pa tudi dovolj iznajdljivi, da so si znali pomagati iz najhujših stisk. Pogosto je bilo treba zbrati ostanke polomljenega letala, da so iz dveh razbitih letal sestavili eno — »novac«. Takšna letala so dobila več ali manj upravičeno ime bastardi. Vendar bastardi med temi letali niso manj vredni; skrbno sestavljena letala iz ostankov razbitih jedrilc se včasih prav dobro obnesejo.

Razvoj v zadnjih letih

Uspehov naših jadralcev niso mogli več prezreti, morali so se začeti zanimati za nje. Sicer klub še vedno ni prejel primerne podpore za delo jadralne sekcije, glede na številne izpite, ki so jih položili mladi jadralci na Blokah. Še vedno ni bilo dovolj kreditov, da bi si naši izdelovalci letal lahko preskrbeli dovolj gradiva ter da bi lahko gradili več »visoko sposobnih« letal. Težave s samo delavnico bi še ne bile same na sebi najhujše, čeprav so se morali nesporno preseljevati. Tako so se morali 1. 1936 preseliti z velesejma, ko se je začela pomladna velesejska prireditve, v kolarsko delavnico k Fajferju v Trnovo, da so dogradili letalo »Grunau Baby«. V sezoni 1. 1936 — 37 se je ustanovila skupina starejših jadralcev pod imenom »Pionir«. Imela je delavnico v Gradišču na dvorišču Hribarjeve hiše. Tam so gradili eno najboljših jadralnih letal tipa »Rhombussard« (pozneje so delo nadaljevali pri Fajferju in na letališču). Delavne so bile tudi druge skupine jadralcev, ki so se prav tako pozimi pripravljale na sezono; tako je n. pr. skupina »Ikarus« zgradila tudi nekaj letal.

Dokler na Blokah niso dobili najpotrebnejših zavištev ter vsaj primitivnih hangarjev, šolanje tudi ni bilo lahko že zaradi tega. Stremenje naših jadralcev je bilo prepričati gospode na pristojnih mestih, da Bloke nudijo vse pogoje za ustanovitev stalne šole jadralnega letalstva, to se pravi: Bloke naj dobe tudi vsa potrebna poslopja. L. 1937 so dobili vsaj 5 velikih sotorov. Končno pa je bil led prebit in spomladi predlanskim so na Blokah začeli graditi hangar. Delo je bilo končano avgu-

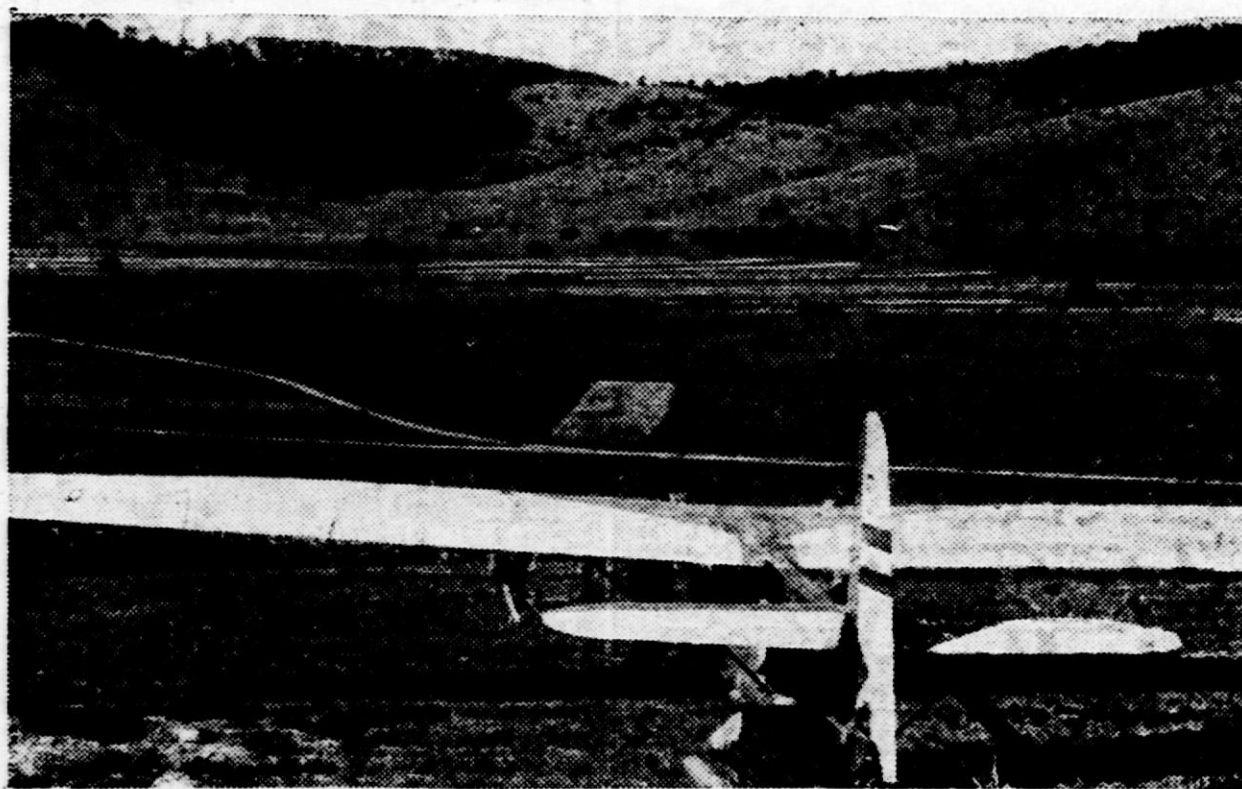

Prvi skoki s šolskim planerjem »Zöglingom«

sta. Smoter naših prvih jadralcev je bil dosežen. Lani je bila že prirejena šola v velikem obsegu; učencev je bilo 120, izpitov je pa bilo položenih 179. S to številko, s 179 izpiti v enem samem letu, se je naše jadralno letalstvo razvilo do tako lepega uspeha — iz lastnih sil, brez vzpodbud od zgoraj in skoraj brez podpore.

Vse težave še niso premagane

Lani spomladi je Beograd poslal za šolo na Blokah 4 letala tipa »Zögling« izdelana v tovarni »Ikarus«, in 3 tipa »Salamander«, boljše šolska letala, ki so se zelo dobro obnesla. Posamezni tečajniki so s temi letali napravili celo vrsto izpitov. Absolvirali v eni sami sezoni težko šolo. Zato bi se morda komu zdelo, da zdaj lahko šola sama prevzema vse naloge, ki so jih prej

Start planerja »Zöglinga«. Posnet je trenutek tik predno odpade guma

Čitanke za osnovne šole

bi prav lahko zamenjali z dobrimi deli naših mladinskih pisateljev

Ljubljana, 23. marca.

Da se bomo razumeli, moramo omeniti že uvodoma, da za čitanke nismo v zadregi; zakaj čitank za osnovne šole imamo pri nas na pretek; saj rastejo tako kot gope po rahlem in toplem dežju; izdajajo jih posamezniki, kot n. pr. T. Fleré, Fr. Erjavec, Fer. Bobič i. dr., izdajajo jih skupine kot n. pr. Fleré-Vranc-Skulj-Jurančič, dalje Ločniškar-Hafnerjeva i. dr. Pogreška pri vseh teh pa tiči v tem da ne audijo ne posamezniki in ne skupine nič izvirnega, temveč same posnetke. Da ne boste v tem pogledu razumeli, omenim mimogrede samo T. Fleréa »Naša prva knjiga« in I. Heegerja »A Legrúna« »Unser erstes Buch«. Kdor se zanima, naj primerja ti dve knjigi in ugotovi bo sam, da ne pretiravam. In kdor pozna tozadevna dela med Francozi, Nemci, Čehi, Hrvati in Srbi, bo ugotovil, da tudi Fr. Erjavec in Fer. Bobič ne nudita nič izvirnega.

Se bolj pomanjkljiva se mi vidijo dela zgoraj omenjenih skupin. Nobenega napredka ni! A če jih človek ne pohvali, je ožen v strehi. Ali tem skupinam res niso mame skupine naših profesorjev, ki se

prevzemale posamezne organizirane skupine starejših jadralcev, delavcev jadralne sekcije Aero kluba. Vendar je naloga jadralcev tudi poslej spremljati skrbno vsa razvoja jadralnega letalstva in skrbeti, da se tej stroki, četudi ne velja več zgolj kot sport, madina posveča z verno ter ljubeznijo. Če ni več idealizma pionirjev našega jadralnega letalstva, pa mora ostati živ idealizem, ki bo kapital za nadaljni napredek. Vse težave pa še nikakor niso premagane, da bi delo ne bilo več potrebno.

Delavnica v bivšem hotelu »Tivolci«

Zdal je delavnica ljubljanskih jadralnih letalcev že drugo leto v bivšem hotelu »Tivolci«, česar najbrž ne vedo niti mnogi naši meščani. Tja so se preselili po letih neprestanega preseljevanja. Znano je, da v hotelu »Tivolci« stanujejo ruski emigranti. Hotel je po razdelitvi prostorov ostal, kakršen je bil, zato je v pritličju večja dvorana, ki je sedanjí stanovanjski niso uporabljali. Le, če so priredili kakšno prireditve pod okriljem Ruske matic, se je dvorana napolnila. Na stenah visi še nekaj slik velikih Rusov. Nad deli razstavljenih jadralnih letal sameva Puškin. V stekleni verandi, ki je ločena od dvorane z železnimi zastori, je zaposlen mizar pri izdelovanju delov dveh jadralnih letal domače konstrukcije »Vrabece« po načrtu ing. Šotariča. Dvorana je pozimi premrzla za delavnico, sicer je pa veranda dovolj velika za izdelovanje sestavnih delov. Večji prostor je potreben za sestavljanje letal.

Zdal jadralci ne sodelujejo več v delavnici. Delavnica ni več, kar je bila prejšnja leta; doba pionirskega zanosa je minila. Zdal se je že začela nova doba razvoja, ko se mladina uči graditve letal v posebnih tečajih. Aero klub je priredil lani že takšen tečaj in v dvorani med drugimi letali vidimo tudi sestavne dele »Zöglinga«, ki so jih izdelali tečajniki.

din 10.— To se pravi: za denar, ki ga izdam za eno čitanko (povprečno!) bi si v enem šol. letu nabavil lahko 4 (štiri!) originalna domača dela, ki bi jih koncem koncev lahko uvrstil med dela domače mladinske knjižnice in bi imela svojo vrednost leta in leta, ne pa kot šol. čitanka, ki zastari že tekotom enega šol. leta. In ta mladinska dela bi bila lahko prirejena tako, da bi nudila mladini vzgojo in izobrazbo v domači originalni obliki in obliki.

Da se bomo umeli! Ravno kar sem omenil vzgajanje in poučevanje. Menite, da to z deli mladinskih pisateljev ni moč? — Je! Če pa dvomite, vas domislil mimogrede samo tehle: Ivan Lajnc, »Črna in bela vedenje«, Josip Vandoh »Pravljice«, Gustav Strniša »Uganke«, Igo Črnc »Oseblana miška«, Josip Ribičič »Igrice«, Ede Deržaj »Slikanice« itd. itd. Menim samo reči, da bi dobili tekom leta v vsaki izobrazbo vsega na pretek, in to za vse predmete od verouka pa do ročnih del. In to bi bila res celotna dela, ki bi se strnjeneu pouku in pouku v kmetijskih in vseh tem pa bi bilo to-le: 1. Krenili bi na nova, in sicer domača pota. 2. Dvomim, da se želodcu Slovenca prilaga samo to, kar mu je prežvečil — tuje. 3. Dobili bi res nov zoro, ki bi se vzgajal in učil ob tem, kar so mu nabrali doma domači ljudje. 4. Le na podlagi vsega tega bi jela cvesti prava narodna zavest, ki je podlaga pravi nacionalni vzgoji. 5. Prišli bi do zavesti, da si moremo tudi Jugoslovani ustvariti svojo pedagogiko kot so si ustvarili svojo tudi drugi narodi, in da se tekotem let otresemo opicarstva in ga prenehamo obesati na veliki farni zvon. Menim, če bi ne bilo to že vse, pa bi bilo precej. In tudi iz malega raste veliko!

Da pa bo vse to res uspevalo in rastle, je treba podpore naše banovine, t. j. literarne nagrade bi se morale podeljevati tudi pisateljem mladinskih del, recte del za mladino. Kar dozor, dozori, in treba je pozeiti ali pa pokositi! Na novo setev pa je treba paziti, t. j. izbrati je treba najboljše semena, mlado rast negovati in obrodila bo seme klenih zrn. Da pa bo seme dobro izbrano, na to bo moral paziti prosv. odd. naše banovine in povedati, kaj nove za vzgojo, jezik, realije, računstvo in spetnosti. Uverjen sem, da se bodo delavci oglašili; in upam da teh delavcev ne bo jemal nihče. — V zakup; zakaj naša mladina nam mora biti nekaj svetega in na to bodo morali misliti avtorji in izbiralci del. I + n

Priobčujemo ta prispevek k zanimivemu vprašanju čitank za osnovne šole, ne da bi se strinjali s piscem. Oglasijo naj se tisti, ki jim je poverjena vzgoja naše mladine. (Op. ured.).

Elektrifikacija topliške občine

Dol. Toplice, 22. marca.

Dolgo zaželeno elektriko so Dol. Toplice lani dobile. Elekta ka je bila napeljana najprej v zdravilišču Toplice, odkoder so jo napeljali še v nekatere sosedne vasi tako Dol. Sušice, Podturn itd. Sedaj pa, ko je skopnel sneg, so jo začeli napeljavati še v druge vasi kakor Gor. in Dol. Gradišče in odtod na Polje, odkoder pojde dalje proti Soteski do Žužemberka in Zagradca, kjer bo spojena z elektrarno v Zagradcu.

Tudi na drugo stran proti Riglju in Poljanam do Črmošnjic, kakor tudi proti Uršnim selom bo napeljana elektrika. Seveda ne bodo vsa ta dela še letos gotova, v bližnji bodočnosti bo pa ves ta del Dolenske elektrificiran.

V Straži in Valti vas ter sosednih vaseh, ki so bile še izven električnega omrežja, bodo v kratkem deležni dobrote električne luči. V Straži je že dozrajen v s novem stanju daljnovod, od katerega bodo zvezane bližnje vasi na obeh straneh reke Krke. Dasi je električna napeljava precej draga, ne moti to niti kmečkih gospodarjev, da bi si ne omissili elektrike. Zlasti ne sedaj, ko so v pretekli zimi zelo občutili pomanjkanje petroleja in so blagorajali one, ki že imajo električno luč.

Iz Maribora

— Dobre vesti. Prevozniku Francu Nemcu s Koroške ceste je bilo ukradenih več verig, dvigalo in drugo orodje, v vrednosti preko 1000 din. — Krojaškemu mojstru Filipu Komaru, stanoječemu na Koroški cesti 43 so doslej neznanzi zlikovci razbili okno in ima Komar okoli 100 din škoda. — V stanovanju predice Antonije Šušterjeve na Maljaki cesti se je vtihotapil neznanec, ki je ukradel 1200 din vredno zimsko plašč. — V neki gostilni v Vetrinjski ulici sta dva moška napadla delavca Franca Stajnka ter ga poškodovala po glavi. Stajnik se skravi v mariborski splošni bolnišnici, kamor so prepeljali tudi 18letnega koroškega vojakca Alojzja Ambroža iz Javoline, ki ima težke poškodbe na glavi in na rokah. Ambrož je namreč nabil možnar, ki se mu je predčasno sprožil. — V neki gostilni na Glavnem trgu je nastala rabuka med vinjenimi gosti. Razvila se je pravcata bitka, v teku katere je neki vinjeni možki zagnal kozarec proti 25letnemu ključavničarskemu pomočniku Ivanu Stanjku, ki je dobil težke poškodbe na glavi, tako da so ga morali odpeljati v bolnico.

— Požarni alarm. V Krpanovi ulici v Studenih se je vahi din iz Stauberjeve hiše. Bili so takoj alarmirani studenški gasilci, ki so ožen pogasili in preprečili večjo požarno nevarnost.

— Poučno naglasno predavanje. V fizikalni dvorani tukajšnje prve realne gimnazije je bilo v sredo zanimivo in poučno predavanje v okviru tuk. Angleškega kluba. Predaval je znani angleški umetnostni zgodovinar Mr. Antony Bertram o razvoju angleškega slikarstva. V preglednih črtah je prikazal dela pomembnih angleških slikarjev umetnikov in pojasnjeval svoja tehtna trvanja z lepimi slikopisnimi slikami. Predavatelj je žel za svoje besede prištno in toplo priznanje številnih navzočih članov Angleškega kluba ter prijateljev angleškega jezika in angleške kulture.

NAVADNO JE TAKO

— Kdaj si se seznanil s svojo ženo in se v njo zaljubil? — Najprej sem se zaljubil v njo in šele potem ona je spoznala.

Pravo ozadje vojn med velesilami

Kako je zemeljsko bogastvo razdeljeno med posamezne države na svetu

Ljubljana, 23. marca. Običaj je že, da vojskovanje se drugo zračno krivdo za vojno druga na druge. Razprava, kdo je vojno začel, se začne, čim vojna izbruhne in zdi se, da imajo vojskovanje se države že tedaj pripravljene vse dokumente, da dokažejo krivdo naproti. Toda že v razvoju tako zvane živčne vojne, ko se nimajo besede topovi, se države obtožujejo med seboj, kakor da se tedaj zbirajo gradivo za obtožnico, ki bo predložena ob začetku vojne pod nagloma »belas«, »rumenas« ali kakršnokoli linija. Zdi se, da je vprašanje krivde glavno in da je vojna neizogibna, čim je krivda »dokazana«. Le redki podvomijo, da se je vojna začela v resnici zaradi tega, o čemer je bilo prej izrečenih in napisanih toliko navidezno jasnih besed. Mnogo lažje bi razumeli pomen vojn, ko bi se državni prepričali odkrito o razdelitvi sveta in zemeljskega bogastva. Navadno razpravljajo o narodnostnih pravicah, za čimer je tudi spretno skrit ter ublažen izraz »interesno področje«. Nikakor ne moremo dokazovati, zakaj je izbruhnila ta ali ona vojna; opozoriti hočemo le na čisti očitni dejstva, ki bi lahko dokazali vzrok vseh velikih vojn. Ogledimo si, kako je razdeljeno rudno bogastvo in nekatero posebno pomembno surovino, ki bodo nedvomno odločale tudi o izidu sedanje vojne, med velesilami!

KDO JE NAJBOGATEJŠI?

Če hočemo presoditi katera država je najbogatejša izmed velesil, moramo upoštevati ne le njeno površino in število prebivalstva, temveč tudi njeno rudno bogastvo in industrijsko ter kmetijsko produkcijo. Po površini in številu prebivalstva je britanski imperij najmočnejši. Angličani imajo pod oblastjo 27% zemeljske površine in četrtino (25%) prebivalcev vsega sveta. To so številke, ki bode upravičeno spoštovanje. V primeri z angleškim imperijem obsegajo Zedinjene države komaj pičlo četrtino površine zemlje, 6,3% površine sveta, prebivalcev pa imajo 6%. Po površini je večja Francija (s kolonijami), ker zavzema 9% površine zemlje, a prebivalstva ima 4%. Po številu prebivalcev je Japonska tudi prava velesila, saj ima prav tako kakor USA 6% prebivalcev sveta, ne da bi k temu pristili zavojevani del Kitajske. Na drugem mestu po površini za Anglijo je Zveza sovjetskih socialističnih republik: 16% površine in 8% prebivalcev. Nemčija ima (brez Češke in Poljske) le nekaj nad 0,3% površine in 3,3% prebivalstva zemlje. Razmerje med površino in številom prebivalstva je v Italiji boljše kakor v Nemčiji: 1,8% površine in 2,1% prebivalstva.

Vidimo, da imajo Anglija, Amerika, Rusija in Francija večjo površino zemlje kakor prebivalstva, med tem ko so Nemčija, Japonska in Italija po tem merilu preoblačene. Rusija bi lahko imela glede na svojo ogromno površino še dvakrat več prebivalcev kakor jih ima, saj je v njej gostota prebivalstva najmanjša ter razmerje med številom prebivalcev in primeri s prebivalstvom sveta, najugodnejše 16:8. Najneugodnejše je pa razmerje v Nemčiji. Razumljivo, samo število prebivalcev se ne pomeni, da je država močna ali celo bogata. Upoštevati je treba, da so tem večje potrebe, čim večje je število prebivalcev. Če obsega torej angleški imperij 27% zemeljske površine in 25% prebivalstva, razmerje med površino in prebivalci vendar ni tako ugodno kakor v Rusiji.

RAZMERJE MED ZEMELJSKIM BOGASTVOM V ANGLIJI IN RUSIJI

Zaloge najvažnejšega mineralnega bogastva v angleškem imperiju so ocenjene tako: črna premoga 20,8%, železne rude 18%, nafte pa samo 5%. Glede na število prebivalcev to nikakor ni mnogo. Rusija je bogatejša: črna premoga ima 11,3%, železa 27%, nafte 15,7%, lesa pa celo 30%. Toda produkcija v Angliji je večja, kar pa ima zopet slabo stran, da bo zemeljsko bogastvo prej izčrpano.

Industrijska produkcija v angleškem imperiju v primeri s svetovno produkcijo v % je naslednja: surova jekla 12%, aluminija 14, električne energije 15, avtomobilov 12,3, dušika 10, število vreten bombaznega predvaja 38,7, umetne svile 12 in papirja 21. Glede na število prebivalstva je industrijska produkcija v splošnem še premajhna, kar velja v glavnem za Indijo. Industrijska produkcija v Rusiji (pred leti, zdaj je že precej večja) je pa bila naslednja: surova jekla so producirali 11% svetovne produkcije, aluminija 9,7, električne energije 7, avtomobilov 1,9, vreten bombaznega predvaja 5,7 in papirja 2,7. Glede na odstotek prebivalstva produkcija ni bila niti mnogo premajhna ter je bilo razmerje med odstotkom prebivalstva in produkcijo v nekaterih primerih celo ugodnejše, n. pr., kar se tiče električne energije in produkcije plavžarstva ter topilnic, kakor v Angliji.

Ugodnejše razmerje za Anglijo je v rudarski produkciji. Anglija producira 25% svetovne produkcije črne premoga, 3,7 rjavega premoga, 13,8 rude, 10. železne rude, celo 94 niklja, kromove rude 33,5, mangana 30,4, bakra 17, cinkove rude 34,8, kositrja 43, svinca 44,5, boksita 3,9, zlata 65, srebra 18,5 in kalija 0,2%. Vendar tudi rudarska produkcija v Rusiji ni majhna: črna premoga 8,5, nafta 12 (zdaj baje že 14,5%), železna ruda 19, nikelj 2,2, krom 27,5, mangan 60, baker 3, cink 1,7, svinec 1,1, zlato 14 in platina 50%. Rusija pa prednjači v Rusiji po količini kmetijskih pridelkov. V Rusiji pridelajo 24,5% svetovne produkcije pšenice (izvažali bi je torej lahko približno 3% ali 16% svetovne produkcije), rži 47, ječmena 18, ovsa 33, krompirja 25, bombaža 4, lanu 77 in kopolje 75%.

NEMCIJA PRIDE LUJE PRECEJ

Nemčiji prevladujejo mnogi napačni pojmi. Mnogi ne vedo, da je v Nemčiji kmetijska produkcija glede na število prebivalcev velika; Nemčija je sicer industrijska država, a pri tem ne smemo pozabiti, da je njeno kmetijstvo na višku razvoja in da je racionalizirano v najboljšem pomenu besede. Če ima Nemčija 3,3% prebivalstva sveta, pa tudi pridelka 3,6% svetovnega pridelka pšenice, celo 17% rži, 8% ječmena, 9 ovsa, 22 (!) krompirja in 4% lanu. Glede na to, da Francija pridelka le 7% krompirja svetovnega pridelka, bi bili Francozi prej lačni kakor Nemci — seveda če bi jedli samo krompir in če bi ga ne mogli uvažati. Francozom pa lahko mnogo nadomestiti tudi vino, čeprav ga ne moremo pridelati med živila, kajti Francija pridelka 45,5% svetovne produkcije vina.

NAJBOLJ RAZVITA INDUSTRIJA V ZEDINJENIH DRŽAVAH

V industrijski produkciji prednjači Zedinjene države, pa tudi po zemeljskem bogastvu. Zaloge rudnega bogastva v Ameriki so ocenjene na: 50% vseh znanih ležišč sveta črne premoga, celo 95% rjavega premoga, 20% železne rude in 16,3% nafte (ne mnogo več kakor v Rusiji). Amerika producira 35% surovega jekla, 21 aluminija, 43 električne energije, 74% avtomobilov, 14 dušika, 20% števila vreten bombaznega predvaja, 23 umetne svile in 43% svetovne produkcije papirja. Tudi države, ki imajo vse pogoje za razvoj industrije, ne bodo mogle še tako kmalu dohiteti Ameriko. Tudi ogromna produkcija Zedinjenih držav ima svojo slabo stran in skriva katastrofalno nevarnost zlasti med vojno.

Vojna je povzročila že doslej veliko zmedo v mednarodni trgovini; Amerika potrebuje tudi evropska tržišča za svoje blago. Anglija in Francija sta zdaj sicer še celo večji odjemalci, a uveden je način »plačaja, pa vozi!« Amerika je imela dovolj bridke skušnje že med svetovno vojno in zdaj bo skušala biti previdnejša. Pri tem se pa pojavlja vprašanje, kako naj zaposli milijone nezaposlenih. Če ostane Amerika nevtralna, je izhod vojne še povsem nejasen, zato pa tudi Američani ne bodo najbrž hoteli nuditi Evropi delj časa kredita, kar pomeni, da bo nastal zastoj v njihovi industriji. Zato ni res, da se Amerike evropske zadeve nič ne tičejo in imajo ameriške mirovne poslanice globlji pomen.

ODLOČALA BO NAFTA?

Zdaj je že konec debate o vojni krivdi, a nič manj ni zanimivo, kaj govore in pišejo o surovinah, blokadi ter gospodarski vojni. Posebno mnogo govore o nafdi. Še preden se je vojna začela so se oglašali razni »strokovnjaki« ter napovedovali, da se države, ki nimajo svojih vrelcev nafte, ne bodo mogle vojskovati. Zračnuni so celo, kolikoli nafte imajo tiste revne države in po teh računih so sklepe, da bo vsega konec že v nekaj mesecih. Toda zdaj je minilo že pol leta vojne, a položaj se zdi še celo bolj nejasen kakor jeseni. V resnici do pravega spopada še ni prišlo. Tudi podpornice rabijo nafte in rabijo jo letala, čeprav le pri »izvidniških pobojih«. Zdi se, da podpornice ne more več voziti in letala ne letati, če bi bili vsi ti računi »strokovnjakov« točni. Točni pa niso bili zaradi tega, ker ni nihče zalog posameznih držav poznal. Kdo ve, koliko nafte so si nakupile vojskovanje se države v svojih skladiščih? »Strokovnjaki« pa tudi niso upoštevali, da n. pr. v Nemčiji zelo narašča produkcija sintetičnega bencina. Doslej je sicer sintetični bencin (priplojen iz premoga) kril le majhen del potrebe ter produkcije »umetnega bencina« nekateri niso niti upoštevali. Ni jim prišlo niti na misel, da se produkcija sintetičnega bencina lahko postopno povečuje. Nihče ne more reči, kako se je razvila doslej, nedvomno pa je, da se razvija.

Če bomo torej v tej vojni odločala pogonska goriva, ni s tem rečeno doslovno, da bo odločala nafta. Naj pomnimo k temu še, da v nekaterih državah delajo poskuse tudi že s mešanico alkohola in nekoli olj kot pogonskim sredstvom za letala.

NAFTA V RESNICI SE VEDNO TEKOČE ZLATO

Nihče pa ne more tajiti, da je nafta še vedno tekoče zlato, ki ima za vojskovanje se države večjo vrednost od samega zlata. Nafta bi lahko postala podlaga za valute namestu zlata. Kakšna pa je ta podlaga v posameznih vojskovanjih se državah, to se pravi zalogi, ni mogoče ugotoviti dovolj natančno. Tudi številkam o produkciji tekočih goriv v posameznih državah ne smemo slepo verjeti. Tako trdijo za Nemčijo, da producira sama le 2,400.000 ton nafte, bencina in bencola na leto. Pri tem je že všteta produkcija sintetičnega bencina, ki baje po svoji kakovosti celo prekaša naravni bencin. Sodbe o tem so različne, ali si bo Nemčija lahko nabavljala dovolj tekočega goriva iz drugih držav, to se pravi iz Rumunije in Rusije. V splošnem se ni znano, da se je produkcija nafte v Rusiji v zadnjih letih zelo povečala in je lani znašala že okrog 36 milijonov ton. Nekateri trdijo, da Rusija kljub temu ne bo mogla dobavljati Nemčiji več kakor 6—7 milijonov ton nafte na leto ali okrog 600.000 ton na mesec, češ, da je sama porabi čedalje več, zlasti odkar se vojskuje na Finskem. Toda neznanost v teh računih je še vedno, kakšne zaloge nafte ima Rusija, če izza prejšnjih let in koliko se bo njena produkcija še povečala. Dejstvo je, da je Rusija že začela pošiljati Nemčiji nafto in vse kaže, da te pošiljke ne bodo tako majhne.

Rumuniji pripisujejo zaradi njene nafte nekateri prevelik pomen, zopet drugi jo pa preveč podcenjujejo. Številke o produkciji rumunske nafte ne soglašajo. Po nekaterih podatkih Rumunija producira na leto le 6 milijonov ton nafte, po drugih pa celo 9—10 milijonov ton. Toda, najsi Rumunija producira le 6 milijonov ton nafte, je tudi ta nafta dandanes silno dragocena. Ne smemo pozabiti, kako silno so se zanimali za rumunsko nafto vojskovanje se države 1. 1914, ko je produkcija znašala le 1.700.000 ton in ko motorizacija še ni bila tako silno razvita. Računati pa moramo tudi, da se produkcija nafte v Rumuniji lahko še poveča. Zato se zdi zelo verjetno, da bo Nemčija lahko uvažala dovolj nafte iz Rumunije in Rusije za vojne potrebe, čeprav zdaj nekateri v to še resno dvomijo.

TEŽAVE Z NAFTO TUDI V DRUGIH DRŽAVAH

Z nabavo nafte pa nima težave le Nemčija. Upoštevati moramo, da morata tudi Anglija in Francija dovažati nafto. Dobivata jo iz Azije in Amerike, a vojne ladje se lahko zalagajo tudi skoraj v vsaki večji lukvi v Afriki. Nekateri trde, da nabava nafte za Anglijo ne pomeni nobene težave, češ, Anglija dominira s svojo močno mornarico na vseh morjih in ima tudi dovolj ladij za prevoz nafte. Vendar se ne vemo, kakšen bo nadaljni razvoj. Dejstvo je, da je Anglija izgubila že precej ladij in da so nemške podmornice in mine resno orožje. Resnica je pa tudi, da Anglija porabi izredno mnogo tekočega goriva. Računajo, da porabi v mirni dobi samo za trgovsko mornarico okrog 12 milijonov ton nafte na leto. Angleški imperij ima sicer dovolj nafte, vendar ni tako lahko vprašanje preplaviti tako ogromne količine tekočega goriva v Evropo skoraj iz vseh delov sveta. Dokler ne bodo morske poti ogrožene še bolj, bodo Angličani se zmagovali težave pri

uvozu nafte, a težko je reči, če vojna na morju ne bo še poostrena.

ALI SE VOJSKUJE NA NAFTO?

Zdi se, da je prva faza te vojne — vojna z nafto. To se pravi vojna, ko so na obeh straneh sorazmerno precej varčevali nafto, najsi jim je bilo treba ali ne. Ne moremo reči le, da bo nafta odločala o izidu vojne, temveč, da se več ali manj bo izide na obeh straneh, da bi v resnici odločala. Nekateri namreč mislijo, da bi do zblizanja med Rusijo in Nemčijo najbrž ne prišlo, ko bi nafta ne bila tako pomembna v vojni. Ker pa ima Rusija precej nafte, so sile med obema nasprotnima taboroma precej izenačene, zlasti še, ker Nemčija skoraj lažje uvažata nafto kakor Anglija.

Nastopila — če že ne nastopa — pa bo druga faza vojne, morda predvsem vojna za nafto kakor vojna z nafto. Nekateri znaki te faze so že dovolj značilni. Ne smemo pozabiti, da je Rusija v sosesčini perzijskih petrolejskih vrelcev, ki so izrednega pomena za Anglijo. Nekaj pa tudi pomeni velika armada v Siriji, ki bi se baje naj usmerila proti Kavkazu, proti ruskim vrelcem nafte. Vprašanje je še tu.

Ali je meščanska šola na Senovem nepotrebna?

S prešolanjem otrok iz občin Rajhenburg in Blanca grozi šoli ukinitev

Rajhenburg, 22. marca. Ob začetku zadnjih dveh šolskih let so bili starši iz občin Rajhenburga in Blanca, ki so želeli pošiljati svoje otroke v meščansko šolo, v negotovosti, ali se bodo otroci lahko vpisali na domačo meščansko šolo na Senovem ali pa bodo morali romati v Krško. Oblasti so bile doslej še dovolj uvidne in je kr. banska uprava na prošnjo prizadetih staršev ter na intervencijo občine Senovo dovolila vsako leto, da so se otroci lahko vpisali na senovsko meščansko šolo.

Sredi letošnjega šolskega leta, meseca februarja, pa je ravnateljstvo šole na Senovem prejelo od banovine nalog, da takoj odpusti vse otroke iz blanske občine in jih pošle v meščansko šolo v Krško. Šolsko vodstvo se je temu odloku iz ujemljenih razlogov uprlo. Njaku je bila za deva predložena odloku finančnega ministrstva. Seveda je ta odlok zbudil veliko nejevoljo med starši prizadetih otrok blanske občine ter povzročil obenem strah pri otrokih rajhenburške občine, da tudi za nje ne bi lepega dne prispel enak odlok.

Otroci iz občine Blanca, ki obiskujejo meščansko šolo na Senovem, so doma od Sv. Antona in iz Fresladola. Iz teh vasi je do ustanovitve meščanske šole na Senovem obiskovalo nekaj otrok meščansko šolo v Krškem. Ko smo pa dobili šolo na Senovem, so otroci takoj prestopili na domačo šolo. Kako tudi ne bi, saj imajo do Senovega največ eno uro hoda, dočim so rabili do Krškega po tri ure. Toda to je takrat, kadar je bilo stanje šole normalno, da so se otroci vozili lahko z brodom. Pozimi in poleti pa, ko brod ne vozi, se pot podaljša za dobre pol ure, ker morajo otroci hoditi na Videm in preko mošta v Krško. Tako bi morali otroci v primeru prešolanja hoditi mimo domače šole v tri ure oddaljeno Krško, kjer je naval v šolo zelo velik.

Nič boljše pa niso razdalje za otroke iz občine Rajhenburg. Iz Lovke n. pr. imajo do Senovega le pol ure hoda, v Krško pa dobre tri ure! Enako je z vasi Ar-

70 let učiteljskega društva v Beli Krajini Belokranjsko učiteljsko društvo v Črnomlju je bilo ustanovljeno v začetku leta 1870

Črnomelj, 15. marca. Z vstopom v leto 1940, je poteklo 70 let od ustanovitve belokranjskega učiteljskega društva s sedežem v Črnomlju. Društvo stoji pred jubilejem dolgoletnega, organiziranega in vztrajnega delovanja in ga lahko povsem upravičeno pristojevalo med naša najstarejša učiteljska in ostala društva na slovenskem jugu.

Lepo ohranjene »Denarnične bukve« krajnega učiteljskega društva v Črnomlju — so dokument, ki kaže, da je bilo društvo ustanovljeno v začetku leta 1870, in se z živo vztrajnostjo uvrstilo med prve učiteljske organizacije, ki so nastopile za ureditev učiteljskega položaja in položaja šole sploh. Kakor pri ostalih društvih, je bilo tudi delovanje učiteljskega društva sprva brez povezanosti z drugimi društvami in se je gibalo le v okviru lastnih težav in potreb, gotovo pa je dajalo močan impulz gibanju slovenskega učiteljstva v Beli Krajini in drugod. Tako lepo dobo obstoja in neprekinjenega delovanja, s kakršno se ponajbolj prav redka društva sirom po domovini, bo društvo proslavilo s slavnostnim učiteljskim zborovanjem, kateremu posvečamo pozornost s tem, da prinašamo najzanimivejše zgodovinske podatke o njegovem razvoju in delovanju.

V letu 1870., torej v prvem letu obstoja, je šlo društvo 13 članov učiteljev s teritorija Bele Krajine, ki jih je šteli kot ustanovitelje društva. Razen teh je imelo društvo še prvo leto 34 članov neučiteljev iz raznih strokov državne službe pa tudi bogatejših posestnikov. Zanimivo je, da so med slednjimi razlikovali 12 ustanovnikov z ustanovitveno 5 do 30 gl. in 22 podpornikov z letno članarino 1 do 2 gl. Med čani oporniki je v ustanovnem letu bil celo okrajni glavar iz Krškega, grof Korinski.

Trinajstoročno ustanovnikov učiteljev so tvorili g. Jožef Juvan, Anton Jeršinovec in Janez Šilar iz Črnomlja, Franc Schönbrunn iz Metlike, Miklavž Stanonik iz Starega trga, Luka Kozuh in Podzemlja, Matvež Germ iz Adlešič, Pavel Borštnik iz Preloke, Jožef Kavšek z Vinice, France Kavčič iz Dragutasa, ki še sedaj živi v Devici Marji v Polju, Franc Kenda iz Semiča, Franc Muhič z Vrha in Franc Zajec s Planine.

Prvi predsednik društva je bil Jožef Juvan, tajnik Janez Šilar, denarnik pa Anton Jeršinovec, ki jih je šteli za gonilno silo društva. Zanimiv računski zaključek iz tega leta izkazuje 162 gl. dohodkov in 119 gl. 21 kr. izdatkov, pri tem pa že v

di, če se bodo odprli Dardanelli in če bodo angleške ladje priplule v Črno morje. Prav tako se ni prišlo do odločitve o rumunski nafti, ki je precej v rokah angleškega in francoskega kapitala.

KDOR NIČ NIMA, NE MORE NIČ IZGUBITI

Bogate države vedo, zakaj se vojskujejo. Boje se, da bi izgubile, kar imajo, med tem ko državni revni države trde, da tisti, ki nič nima, nemore nič izgubiti, verjetnost je pa vendar, da bo kaj dobil. Če bi šlo za nafto, bi Nemčija v resnici nič ne mogla izgubiti. Ležišča nafte v Nemčiji vsebujejo le 0,1% (brez Poljske) znanih ležišč sveta na svetu. Pri tem moramo upoštevati, da je Nemčija geološko skrbno preiskavana, med tem ko so v Rusiji še vedno mogoča presenečenja. Izmed rudnega bogastva ima Nemčija nekoliko več le premoga, črna 4% svetovnih rezerv in rjavega v 1,7%, produkcija železne rude v Nemčiji pa znaša nad 3% svetovne produkcije (v Rusiji 19%). Pač pa je v Nemčiji velika produkcija kalija, celo 70% svetovne produkcije. Produkcija surovega jekla je znašala v Nemčiji pred sedanjo vojno 15% svetovne produkcije, aluminija 24% in dušika 29%.

Upamo, da so vam številke o bogastvu zemlje in njegovi razdelitvi med posamezne države povedale več kakor razni dokumenti, kdo je vojno zakrivil.

in kupeja pa se tu in tam tudi kdo, ko ne vidi prijatelja na tleh občutno rani noge. Za tako živahen promet, kakor je postal tudi na dolenskih progah, je vedno premalo vagonov. Sicer na progi iz Ljubljane proti Karlovcu na vsaki postaji izstopi več potnikov, vendar prispe vlak v Novo mesto redno poln. Se slabše pa je na progi proti Ljubljani. Večina vlakov je že polna, ko pripeljejo tu še nekaj voz, se ti običajno napolnijo že v Novem mestu. Tako, da so ostale še prav malo prostora. Tako je prisiljenih veliko potnikov vso dolgo progo stati, kar je zelo mučno.

Če je železniška uprava že ukinila več vlakov, bi se morala vsaj toliko ozirati na potnike, ki vozino pošteno plačajo da bi vsakemu vlakom priplojala zadostno število vagonov, da bi mogli vsi potniki, če že ne udobno, pa vsaj stisnjeno sedeti. Večina potnikov si ne more privoščiti da bi plačali drugi razred. — Zlasti so polni vlaki ob sobotah in nedeljah pa tudi ob praznikih in dnevih pred prazniki. Vsi ti, največji priprosti ljudje se ne vozijo sem in tja za šport ali zabavo, temveč le po nujnih poslih in v potrebi, zato pač zaslužijo, da jim železniška uprava nudi za pošteno plačano vozino skromen sedež.

Radioprogram

Nedelja, 24. marca. 8: Praznični pozdrav (plošče). — 8:45: Verski govor (ravn. Jože Jagodici). — 9: Napovedi. — 9:03: Komorni zvoiki (plošče). 9:20: Tamburaški orkester. 10: Cvetke v glashi (plošče). — 10:15: Prenos službe božje iz cerkve sv. Petra v Rimu. — 12:15: Naši odmevi (plošče). — 12:45: Prenos iz Vatikana: Blagoslov sv. očeta Pija XII. — 13: Napovedi. — 13:02: Velikonočni koncert. Solist g. docent Karlo Rupel, igra povečani radijski orkester, dirigira Šijanec. — 17: Slavnostni napeli (plošče). — 17:30: Koncert pevskega zbora »Gospodarski zvon«. — 18:15: Domači koncert radijskega orkestra. — 19: Napovedi. — 19:20: Nacionalna ura: Balkan, edinstveno gospodarsko področje (Gustav Ogrizec iz Beograda). — 19:40: Objave. — 20: Preludij in melodije (plošče). — 20:30: Koncert vojaške godbe 40 pp. Triglavskega, dirigent vis. kap. Ferdo Herzog. — 22: Napovedi poročila. — 22:15: Oddaja za izseljenke. Sodelujejo radijski komorni zbor in radijski orkester. Dirig. Šijanec. Slovenske velikonočne pesmi.

Ponedeljek, 25. marca. 9: Napovedi, poročila. — 9:15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9:45: Verski govor (dr. Ciril Potocnik). — 10: Koncert radijskega orkestra. — 11:20: Tjardorčje: Mala Floramja (plošče). 12:30: Poročila objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Koncert narodne pesmi. Sodelujejo Mirko Premelj, Andrej Jare in A. Stanko (harmonika). — 14: Otroška ura (gd. Manica Komanova kramlja (oddeja prekinjena od 14.30 do 17. ure). — 17: Zakaj nazadnje preskrba mest z domačo klavno živino (dr. Zibert Simon). 17:30: Kmečki trio in Jožek in Ježek. — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Zadržanje Srbov ob vstaji v Hercegovini in Boki (dr. Drag. Stranjaković iz Beograda). — 19:40: Objave. — 20: Pomladni večer. Sodelujejo: Fantje na vasi, gd. Sonja Ivančič in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Za boljšo voljo (plošče).

Torek, 26. marca. 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Zakaj vesel bi ne bili (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Reprodukcijski koncert. — 14: Poročila. — 18: Ruske pesmi in skladbe (plošče). — 18:40: Dušeslovne prvine gospodarstva (g. dr. France Veber). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Naša nova notranja kolonizacija (dr. T. Ristič). 19:40: Objave. — 19:50: Deset minut zabave (g. Fr. Lipah). — 20: Večer lahke glasbe. Sodelujejo: Melody-jazz, Veseli godci in plošče). — 22: Napovedi, poročila. 22:15: Pesmi, šlagerje in kuplete poje Mirko Jelacnik, pri klavirju prof. Pavel Šivic.

Sreda, 27. marca. 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Pisan drobšč (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Šramel »štrije fantje«. — 14: Poročila. — 18: Mladinska tjes. a) Kaj pravita znanost in tehnika (prof. M. Adlešič); b) Za mlade naravoslovce (M. Zorč). — 18:40: Nova taksona določbe (Štefan Voljč). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Življenje naših ribčev na Dojranu (Kosta Domazetović iz Zagreba). — 19:40: Objave. — 19:50: Kaj se pretaka v rastlini (dr. Maks Vraber). — 20: Koncert pevskega zbora »Sava«. — 20:45: Obisk pri J. S. Bachu (plošče). — 21:15: Pevski koncert Borisa Popova, pri klavirju prof. Pavel Šivic. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Citraški trio »Vesma«.

Četrtek, 28. marca. 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Znamni plesni orkestri (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Duet harmonik (brata Goloba). — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18:40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Vel. Todorovič in »Velemlirjanum« (Dubomir Jeltič iz Beograda). — 19:40: Objave. — 19:50: Deset minut zabave. — 20: Klavirski koncert, prof. Marjan Lipovec. — 20:45: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Lažja simfonična glasba (plošče).

Petek, 29. marca. 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Iz Ljubljane v Curih na razstavo (Vida Sekula). — 12: Naše pesmice (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Vzgojna posvetovalnica (Vida Persuh). — 18:20: Za oddih (plošče). 18:40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Naši Primorci (Nikola Pavelič iz Beograda). — 19:40: Objave. — 19:50: O Triglavskem smuku (Tujsko-prometna zveza). — 20: Veselo češke pesmice (plošče). — 20:30: Koncert operne glasbe. Sodelujejo Vera Majdičeva in radijski orkester. Dirig. Šijanec. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Citraški dueti (E. Mezgitla in M. Hebein).

Neprijetnosti vožnje po Dolenjskem

Novo mesto, 22. marca. Vožnja po dolinski železnici, odkar je ukinjen več vlakov, zelo neprijetna. Večina vlakov je že v Ljubljani tako natrpana, da človek ne more dobiti prostora, kamor bi sedel. Ker na vseh postajah vstopajo novi potniki, so ti prisiljeni stati ob sedežih, kamor odlagajo svojo prilago. Tako se privajajo potniki, pri prehodu

Vzgoja mladoletnih v jetnišnicah in kaznilnicah

Imamo na tisoče otrok in mladoletnih, ki žive, kakor nanese — Zakaj je brezuspešen boj proti zločinstvu

Ljubljana, velika noč 1940. Velikonočni prazniki so. Pomišljuje se, da se nam razveseli ob mladostni brstjenju okoli nas, misli nam uhaajo k vsemu, kar raste in poganja, tudi k mladini. Ob misli na našo mladino se nam porajajo upi in nade, a žal tudi bol in zaskrbljenost. O tej naši mladini, ki nam bi morala biti še posebno pri srcu, ker potrebuje posebno nege in vzgoje, pa nam misel na njo zagreni veselje, ki se zgane vselej v naši duši kakor koli mislimo na rod, ki dorasča, hočemo spregovoriti nekaj besed ob prazniku mladosti, ob prazniku mladosti in brstjenju.

V Ljubljani imamo zavod za vzgojanje in poboljševanje mladoletnikov. Edini zavod te vrste je to v Sloveniji. Svoje prostore ima v — ljubljanski jetnišnici.

NEKAJ SUIH ŠTEVILK

V začetku preteklega leta je bilo v zavodu, ki ga vodi sam strokovni učitelj g. Vojko Jagodič, 48 gojencev. V roku leta jih je prišlo v zavod 25, odšlo jih pa je iz zavoda 27. Ob koncu preteklega leta je imel zavod torej 46 gojencev.

V oddelku za vzgojanje je bilo ob koncu leta 27 gojencev, v oddelku za poboljševanje pa 19 gojencev. Po starosti jih je bilo od 14. do 17. leta 34, od 17. do 21. leta pa 12. Glede na vero je bila večina rimokatolikov, in sicer 43, 2 sta bila pravoslavne vere.

Prestrežja je slika po njih rojstvu. 31 je bilo zakonskih, 15 pa nezakonskih, torej ena tretjina nezakonskih.

Najpogostejši prestopki, ki jih zagrešijo mladoletniki, so tatvine, in sicer v 52%, nato vlomi in ropi, in sicer v 33%, potem pa še nekaj drugih vrst prestopkov in tudi snajetij, to je umorov in ubojev. V teku lanskega leta so bili v zavodu trije, ki so morili in ubijali.

Glede na poklic staršev je največ sinov poljedelskih delavcev, kavarjev, dinarjev, hlapcev, pri mnogih pa je poklic staršev sploh neznan.

Pregled po šolski izobrazbi nam pove, da je večina gojencev obiskovala osnovno šolo, in sicer prve tri razrede, nekaj pa je tudi teh, ki v šolo sploh niso hodili. Redkejši so oni, ki so obiskovali nekaj razredov meščanske ali srednje šole.

V teku leta se je učilo mizarske obrti 11, knjigoveške 7, čevljarke 7, krojaške 4, ključavničarske 6 in pekavske 4 gojenci.

Največ gojencev prihaja v zavod s področja okrajnega sodišča v Celju, nato z murskosoboškega, mariborskega, ljubljanskega in novomeškega sodnega okraja. Skoraj vsa okrajna sodišča v Sloveniji so že poslala svoje gojence v zavod.

USPEHI V ZAVODU ZA POBOLJŠEVANJE

Ako ne tudi kaj drugega, nam povedo gornje številke vsaj to, da imamo tudi pri nas neke vrste zavod, ki ima namen vzgajati in poboljševati zanamernarjeno in izprijeno mladino. Vendarle pa bo naša javnost morda le zanimalo predvsem kakšni so bili doseženi uspehi tega zavoda.

Zavod obstoja že 10 let. V teku 10 let je bil v zavodu sprejet 101 gojenec, odpuščenih iz zavoda pa je bilo 155 gojencev. Zavod vodi pregled o vsakem odpuščenem gojencu glede njegovega zadržanja, napredovanja v življenju in glede uspeha vzgoje, ki je bil deležen v zavodu. Iz gornjih številčnih podatkov je razvidno, da se vsak gojenec v času bivanja v zavodu uči neke obrti. Ker se gojenec popolnoma obrti izučiti ne more, je najvažnejše za vsakega gojenca, da po odpustu iz zavoda nadaljuje obrt pri kakem mojstru, dokler ne dovrši predpisane učne dobe in postane pomočnik.

A. V JETNIŠNICI SI BIL!

Sicer odstotek 15,5 ponovnih prestopnikov ni velik, nasprotno, majhen je. Saj navajajo tudi kriminalni pedagogi, da je mogoče obvarovati ponovnih prestopkov, oziroma kriminala le 75%, dočim za 25% ni sredstva za poboljšanje. Naša številka bi bila torej več kot idealna, toda pozabiti

ne smemo, kakšna bo ta številka, oziroma odstotek, čez nekaj let. Nobena prava jamstva nimamo, da so se gojenci tako trajno poboljšali, da bodo uspešno kljubovali vsem nepravilnostim in vsem izkušnjam v življenju. Končno pa samo to dejstvo, da niso povratniki v kriminalu, ne more zadovoljiti in res nam spoznavanje njihovega življenja ne pokaže nič kaj razveseljive slike. Okolje je, v katerih se znajdejo odpušteni gojenci, so navadno tako težka, da bi jim gotovo podlegel vsak povprečen.

Ko pride gojenec domov, ga čaka mučna negotovost. Na vprašanje, kje je bil, odgovori, da je bil v zavodu za poboljšanje in vzgojanje. »A. v jetnišnici si bil!« pripomni nato izpraševalec. Neuko ljudstvo, ki ne more dometi zlohotnosti usode in našega pomanjkljivega mladinskega skrbstva, mu zabrusi v obraz: »Torej si bil v jetnišnici — zaprt!« V zvezi s takim mišljenjem je mladoletnikova rehabilitacija, katere važnosti ni mogoče preceniti. Sramota na zavod mu ostane kakor preokna misel na zapor, jetnišnico, arestante... In nič ni čudnega, če si kdo, ki je življenje v jetnišnici že izkusil, znova zaželi: »Saj ni tako hudo, saj se da tudi tam živeti!«

V zvezi s tem je seveda še ogromno drugih vprašanj, toda neizpodbitno dejstvo je, da sistem kazenskih zavodov priključeni zavodov za mladoletne ni niti namani v interesu vzgoje in resničnega poboljšanja. Tudi v Ljubljani je zavod za mladoletne priključen jetnišnici in čeprav je do skrajnosti odpravljen vpliv zaporov, vendarle ni mogoče v duši mladoletnika zatreti občutka, da je kaznovan, da je zaprt, da je arestant, kakor se pogosto gojenci sami nazivajo med seboj.

KRIVICEN ODNOS DO IZGUBLJENCEV

Ogromne žrtve vzgojiteljev obvarujejo mladega človeka le kratak čas. Sploh pa je pri nas vkoreninjeno čudno gledanje na mladoletne. Povprečno je razširjeno mnenje, da mladoletnega človeka, ki je enkrat postal tat in razbojnik, ni mogoče več popraviti in ga napraviti za koristnega člana človeške družbe. Toda to ni res! Noben človek ni tako pokvarjen, da bi ob večji roki vzgojitelja in ob primerni življenjski opori ne našel v družbi mesta, na katerem bi družbi koristil. Da ga ne najde, nosi brez dvoma največ odgovornosti družba. Njen odnos do izgubljenec je krivice. Namesto da bi brezdomcem dala dom, vzgojo, izobrazbo, prihranila za njih, kakršnega so deležni vsi drugi otroci, je naša za mlade zločince prostor pri starejših kaznivcih, za mlade berače in brezdomce pa prostor pri starejših zločincih beračih in brezdomcih — v stari cukrarni na Poljanskem nasipu.

Marsikdo bi mislil, da pri nas nimamo več zanamernarjenosti in izprijenosti, o njih 200, ki so goraj omenjeni. Toda kdor misli tako, se grozovito moti. Pri nas je na tisoče otrok in mladoletnikov, raztresenih po vsej Sloveniji, ki se prosto gibajo in žive, kakor pač nanese. Saj razpolagajo s precej natančnimi številkami. Okrajna in okrajna sodišča na področju apelacijskega sodišča v Ljubljani so imela opravka z otroki in mladoletniki po §§ 28, 27 in 28 k. z. v letih 1935, 1936 in 1937 v 2216 primerih, in sicer je bilo od teh

dečkov 1934, deklic pa 282. Od vseh teh je bilo oddanih v zavode samo 98, in sicer 83 dečkov in 15 deklic. Ostalo jih je torej brez pravilne zaščite in vzgoje samo v treh letih 2118. Jasno je bolj kot le kaj, da nam predstavlja ta številka ves bodoči kriminalni kader.

MILČINSKI O »HUODELSKI AKADEMII«

Vse to dokazuje, da je v Sloveniji zavod za vzgojanje take mladine nujno potreben. In potreba po takem zavodu se vleče kakor rdeča nit že 100 let, ne v čast slovenskega naroda, marveč v njegovo sramoto.

Da se ne obnese vzgoja v jetnišnicah in kaznilnicah, je dovolj odločno povedal že Milčinski, ki je l. 1907. na prvem avstrijskem kongresu za otroško varstvo na Dunaju izjavil:

»Od onih 23 v ljubljanski deželni sodni okoliš pristojnih korigentov, ki so se v letih 1898—1902 izmotali iz kranjskega poboljševalnega oddelka, le 4 nism našel v kazenskem registru, da ne bi bili do leta 1905 zaprti v zapor, kazenski zapor. Ostalih 19 pa je v teh letih, odkar so bili izpuščeni iz poboljševalnice, zagrešilo 18 hudodelstev in 63 prestopkov. Sredi marca leta 1906 je tičalo v poboljševalnem oddelku za zlezlem zavaranomirni okoliš kaznivcih 45 mladoletnih, kar ni malo, čeblek opravljenih dečkov. Prava pravcata ironija je torej, ako se ta imenuje poboljševalnica.«

Slovenski boj proti kriminalu je zaman, ako ne bomo cveteli in plodili zanamernarjenosti in izprijenosti mladine. In da pri nas nimamo uspeha v borbi proti zločinstvu, je vzrok prav ta, da se ne brigamo za zanamernarjeno in izprijeno mladino.

Z obzira na to, da je v našem zavodu za vzgojanje in poboljševanje se nam je zdelo umestno povedati te misli. Samo zato, da bi javnost kakor tudi oblastva takoli podprla prizadevanje za ustanovitve takega zavoda za vzgojanje in poboljševanje mlajših mladoletnikov, ki bi bil kot tudi naša mladoletna mladina. Prebršni smo, da bi imel narod od takega zavoda ogromne koristi v vzgojem, socialnem in pravnem pogledu.

Slovenski boj proti kriminalu je zaman, ako ne bomo cveteli in plodili zanamernarjenosti in izprijenosti mladine. In da pri nas nimamo uspeha v borbi proti zločinstvu, je vzrok prav ta, da se ne brigamo za zanamernarjeno in izprijeno mladino.

Z obzira na to, da je v našem zavodu za vzgojanje in poboljševanje se nam je zdelo umestno povedati te misli. Samo zato, da bi javnost kakor tudi oblastva takoli podprla prizadevanje za ustanovitve takega zavoda za vzgojanje in poboljševanje mlajših mladoletnikov, ki bi bil kot tudi naša mladoletna mladina. Prebršni smo, da bi imel narod od takega zavoda ogromne koristi v vzgojem, socialnem in pravnem pogledu.

Lanska sezona v Dol. Toplicah

Stalnih gostov je bilo 1130 s skupnim številom nočnin 13.075

Dolenjske Toplice, 21. marca. Zdravilišče Dol. Toplice je eno najstarejših zdravilišč in kopališč v Jugoslaviji. Kakor nam pričajo zgodovinski viri so bile te toplice znane že v hallstatski dobi, v zdravilne svrhe pa so jih uporabljali že v 14. stoletju. V tistem času so se kopali v vodi, ki je prihajala iz velikih razpoklin pod milim nebom. V 17. stoletju je dal knez Ivan Vajkard Auersperg vrelec prosto obzidati in napraviti streho. Sedanja kopališka poslopje je dal sezidati leta 1767. knez Jožef Auersperg, ki se je sicer tu in tam od časa do časa nekaj prizidal, vendar je ostalo poslopje v bistvu nespremenjeno.

Do l. 1921. je bilo zdravilišče v posesti knezov Auerspergov, tega leta pa je prišlo v last g. dr. Konvalinke, nekaj let sem že je v lasti in upravi »Kmetijske posojilnice« v Ljubljani.

Dolenjsko zdravilišče slovi po izborni zdravilni metodi terme, ki je od leta do leta bolj obiskano. Zlasti se poslužujejo dolenjskega zdravilišča revmatični bolniki, ker se ravno ravma v tej termi sijajno zdravi. Zelo blagodejno in zdravilno vpliva tudi na druge bolezni, kakor bolezni živčnega sistema, ženske bolezni, kronične ekzimate telesnih duplin, na posledice zlomljenih in zmečkanih itd.

V letu 1939. je bilo stalnih posestnikov zdravilišča 1130, s skupnim številom nočnin 13.075. Povprečno število nočnin na gosta preje 11,5.

Med kopališkimi gosti prednjači Ljubljana s 386 kopališkimi gosti. Iz ostalih krajev dravske banovine je posetilo Dol. Toplice 590 kopaliških gostov; iz drugih banovin je bilo 65 gostov, iz Beograda 17 oseb. Inozemci, ki so uporabljali dolenjsko term, so prišli iz Nemčije, Italije, Češkoslovaške, Madžarske, Švice in Amerike v skupnem številu 57.

Največ obiskovalcev je bilo v mesecu avgustu 368 in juliju 324, manj v ostalih mesecih. Med njimi je bilo 164 invalidov, ki imajo tu svoj lastni dom in se zdravijo na stroške države. Po poklicu je bilo 8 zdravnikov, 10 advokatov, 175 uradnikov raznih strok, 37 duhovnikov in re ovnikov, ostali so bili raznih svobodnih poklicev: trgovcev, gostilničarjev, obrtnikov, posestnikov itd.

— Kaj pa zdravniki, ki so zapustili skoraj umirajočega otroka, potem pa našli krepkega, življenja zmožnega otroka?

Renaud se je nasmehnil.

— Ali smatrate zdravnike za tako silne, kakor bi se nam radi zdeli? Zdravnik iz Bresta je zapustil otroka, ki ga je smatral za izgubljenega in ni se več zmenil zanj. Vse njegovo prizadevanje je veljalo samo materi. Ubogi podeželski zdravnik se je brez ugovora zadovoljil z zamenjavo, za katero se je bilo treba zahvaliti spretni strežnici, ki je po vedela prav toliko kakor on. Veliki pariški strokovnjak je bil takrat na poti v Pariz. Čez tri dni, ko je Michelina že v polnih duših sesala grudi zdrave dojilje, so zdravniki napovedovali, da bo mala porednica ušla smrti. Pripomnili so celo: saj je iz rodu Valcorov. To je naravno.

— A druga? — je zašepetala gospa de Ferneuse.

— Bog je vzel k sebi malo, nežno dušo, — je odgovoril markiz z glasom, ki je ganil tudi grofico.

va tudi na druge bolezni, kakor bolezni živčnega sistema, ženske bolezni, kronične ekzimate telesnih duplin, na posledice zlomljenih in zmečkanih itd.

V letu 1939. je bilo stalnih posestnikov zdravilišča 1130, s skupnim številom nočnin 13.075. Povprečno število nočnin na gosta preje 11,5.

Med kopališkimi gosti prednjači Ljubljana s 386 kopališkimi gosti. Iz ostalih krajev dravske banovine je posetilo Dol. Toplice 590 kopaliških gostov; iz drugih banovin je bilo 65 gostov, iz Beograda 17 oseb. Inozemci, ki so uporabljali dolenjsko term, so prišli iz Nemčije, Italije, Češkoslovaške, Madžarske, Švice in Amerike v skupnem številu 57.

Največ obiskovalcev je bilo v mesecu avgustu 368 in juliju 324, manj v ostalih mesecih. Med njimi je bilo 164 invalidov, ki imajo tu svoj lastni dom in se zdravijo na stroške države. Po poklicu je bilo 8 zdravnikov, 10 advokatov, 175 uradnikov raznih strok, 37 duhovnikov in re ovnikov, ostali so bili raznih svobodnih poklicev: trgovcev, gostilničarjev, obrtnikov, posestnikov itd.

— Ali bi mogel zvedeti za smisel vaših pomislekov, Gaetana?

Lepa in ponosna glava se je dvignila.

— Čemu? Ta otrok nizkega rodu, duša Gaelov, odtehta dušo Valcorov.

Iz tega glasu je odmeval daljni ponos. Kje je bil torej ta živi vir resnice med to kopico laži?

— Gotovo smatram to rodbino poštenih in vrlih mornarjev, skrbno tako za svojo čast, za povsem enakovredno plemiškemu rodu, — je spregovorila gospa de Ferneuse. — Sicer pa, katero plemstvo pri svojih prednikih ni skaljeno? To, kar je rodil ta čisti svet, tako redek in krasen, kakršna je Michelina, se ne more z ničemer primerjati. V družabnem pogledu je gospodična de Valcor po svojem plemstvu in ogromnem bogastvu pač tudi vredna vsega spoštovanja.

— To torej? — je vprašal markiz z izpremenjenim glasom. On, ki se je znal tako mojstrsko obvladati, ni mogel skriti bojazni, če je šlo za njegovo hčer.

— To torej, Renaud, ene okolnosti ubija vse to v meni. To je prisrega, ki ste jo zahtevali od mene, da vaš sin ne sme zvedeti za vašo tajno.

Izmed bolnikov je bilo bolnih na revmatizmu 78%, na ženskih boleznih 15, na ekzidatih 4 in na posledicah drugih bolezni 3%. Pri veliki večini je bilo zdravljenje v termalni vodi zelo zadovoljivo.

Iz navedenega je razvidno, da se zdravilišče Dol. Toplice s ozirom na obisk od strani kopaliških gostov lepo razvija. Ker pa se Dol. Toplice od leta do leta modernizirajo in nudijo kopališkimi gostom vedno več udobnosti, zabave in razvedrila, je

Za rešitev Aškerčeve domačije

Ljubljana, 20. marca. Ko je pred meseci na Velikem širju pri Rimskih Toplicah umrl Miha Aškerc, brat nepozabnega pesnika »Balad in romanc«, je v naši nacionalni javnosti oživel spomin na čas pred 20 leti, ko je Aškercova rodbina na obžalovanje vreden način izgubila vse svoje premoženje. Takrat je bil Aškercem dom in lasti pesnikove tete Ajde, gospodaril in posestvo opravljal pa je njegov brat Miha, ki je vse svoje življenje zakopal v domačo grudo. Teta, ki je bila

še beseda o našem glavnem kolodvoru

Kaj moramo ukrepati še pred novo stavbno sezono glede novega kolodvora?

Ljubljana, 23. marca. Ze nekaj let se vrši agilna propaganda za poglavitve ljubljanskega kolodvora. Glavni razlog za poglavitve je ta, da je mesto ovirano v svojem razvoju ovirano je tudi vsakovrstni tranzitni cestni promet.

Na drugega pacienta pri tej poglavitvi — na kolodvor sam — se pa pri tem malokdo spomni; vsa propaganda se vrši bolj s stališča mesta. Če se pa vprašamo: kdo je bolj potreben prilagoditve in prenovitve, ali mesto s svojim prometom ali kolodvor sam — tedaj moramo ugotoviti, da je kolodvor sam v še veliko večji stiski kakor mesto.

Kdor ve, da je bil prostor za kolodvor izbran in odmerjen že pred skoraj sto leti, kar je za kolodvor res čestitljiva stvar, in da se je mogel kolodvor ves ta čas le malo razširiti in dopolniti, da so se pa tačas gradile nove proge s čimer je postala Ljubljana važno železniško križišče, in da je rasel promet na kolodvoru v nedogled — tisti mora občudovati delo in spretnost kolodvorskega osebja, še posebno pa vodstvo, da spravi ves ta ogromni obrat na tako majhnem prostoru v čisto znošen red. Sicer pa tudi marsikateri drug slovenski kolodvor — mimogrede povedano — trpe na kroničnem pomanjkanju prostora, tako zlasti Zidani most.

Edina možnost za razširjenje glavnega kolodvora je še na severni strani. Kot za nalašč se je zdaj odprl velik prostor, ko so podrla Strojne tovarne in livarne. Ta prostor je za kolikor toliko znanega življenja — kolodvora krvavo potreben! Namen mojega članka je, da opozorim na to oblasti in da se ne izda stavbno dovoljenje na parcelah bivših Strojnih tovarn in livarn. Prilika za razširjenje kolodvora je tukaj; če je ne izrabimo si podvezemo prometne žile naših železnic morda za vselej.

Moja zamisel je take: prostor med Masarjevo cesto na eni strani in Vilharjevo na drugi mora biti izključno le za kolodvor — in sicer poglavitni kolodvor. Ta poglavitni kolodvor naj pa ne neha ob Tyrševi cesti, temveč naj sega čez njo na stavbišče Strojnih tovarn in livarn. Severna meja kolodvora naj bo tu v podaljšku Vilharjeve ceste. Novi kolodvor pa naj zavzame tudi vse prostor do Gorenjskega kolodvora, ki bi se potem združil z novim kolodvorom v eno samo enoto.

Tak kolodvor ne bi pri vsej velikosti in razsežnosti oviral mestnega prometa in razvoja. Narobe! Tri novega poglavitnega kolodvora bi naj tekli v višini Šmartinske ceste. Kolikor je je v predoru pod kolodvorom, ali pa še malo nižje. Dolenjski železnici bi pri tem prihranili njen klanec Šmartinska cesta bi si pa tudi prihranila svoj predor svoje pogrezanje in dviganje pod sedanje trome, temveč bi naj šla v obliki mostu čez novi kolodvor na svojem sedanjem mestu in izostal bi tudi njen klanec.

V obliki mostov ali sličnih prehodov bi naj prehajale čez trome — med kolodvorski stavbami ali pa tudi skozi nje v obliki betonskih predorov — še druge ceste. Tako zlasti podaljšek Resljeve in Miklošičeve ceste ter Tyrševa cesta sama. Kolodvor sam ne bi zaradi tega trpel nobene ovire, ravno tako ne mesto. Takih poglavitnih železnic in kolodvorov ter takih cestnih prehodov in prevozov pozna mnogo vsako velenost.

Za hip sta obmolnila. Čutila sta, da je med njima nekaj, kar se ne da povedati, nekaj bolj vznemirajočega, nego so izgovorjene besede. Slednjici je dejal markiz de Valcor počasi:

— Toda te tajne bi tudi vi sami nikoli ne bili zvedeli, če bi ne imeli nekaj drugega, česar najbrž ne nameravate zaupati Herveju. Ali mu poveste, kdo je njegov pravi oče? — No, torej, vi mu morate tudi dokazati, da lahko ljubi in vzame za ženo tisto, ki nosi ime tega očeta, ne da bi storil zločin.

Kri je zalila Gaetanino čelo, pa je takoj izginila in čelo je postalo še bolj blede kakor prej.

— To je res, — je odgovorila. — Toda kaj za to? To samo utrjuje moje prepričanje, da vsega ne morem pojasniti svojemu sinu. Dokler bom živa, ne vzame žene, o kateri vem, da ni tista, za katero jo smatra, pa naj bi bila njena cena tudi stokrat večja, kakor je.

Renaud, ki se je spoznal na skrivnosti volje, je tehtal ta značaj. Z nepričakovano udanostjo ji je jel prigovarjati. Tudi k prošnjam bi se bil zatekel. Toda kaj naj ji reče? Tudi on je stal pred steno zagonetke. Ta žena je gojila misel, ki ji ni mogel priti do dna.

— Ali ste dobro razumeli, da Gaeli nikoli ne bodo nastopili? — je vprašal naenkrat. — Oni verujejo, da je Michelina res otrok, ki ga je rodila Laurence. Za nje je umrla njihova hčerka tiste noči, ko jo je odnesel Mathias h gradu. Oni mislijo, da je vse drugo opravilo seno, na katero je Mathias položil otroka. Otep, ki se je zvalil s kopice, naj bi ga bil zadušil.

brez otrok, mu je ponovno zagotavljala, da bo dom po njeni smrti njegov, pozneje pa se je dala pregovoriti šmarjškemu župniku, da vse svoje premoženje zapisa cerkvi — za odkup duše Antona Aškerca iz vic.

Nedavno se je v Ljubljani osnoval poseben akcijski odbor pod predsedstvom narodnega poslanca Rajka Turka, ki si je nadel nalogo, da rodbini Mihe Aškerca pomaga preko najhujšega. Družina osebenkuje v bajtici na Velikem širju, ki je last neke soročnice, a je na nji precejšen dolg in grozi nevarnost, da propade. Odbor je sklenil prirediti denarno zbirko po vsej Sloveniji, da bajtico s krpo zemlje odkupi in tako rodbini, v kateri je ostala vsa žilavost in borbenost pesnikovega duha in krvi, zagotovi skromno streho nad glavo. Odbor je pred kratkim razposlal naštirne poje in prosil naslovnike, da se z delom pridržajo, tako da bi bila zbirka že 15. aprila zaključena. V zvezi z akcijo namirava odbor prirediti tudi izlet častilcev Aškerčevega dela v Rimske toplice, ki naj bi bil na binkoštni ponedeljek 13. maja. Odbor bo skušal izposlovati polovično vožnino.

Pri tem bi pa nujno morali odvzeti sedanje prostore špediterskim podjetjem, zlasti pa Splošni prometni družbi. Razvoj kolodvora zahteva, da privatni interesi napravijo prostor splošnosti. Toda tudi ti podjetniki ne bi trpeli nobene škode, ker bi se jim izročil novi prostor drugje.

Ta novi prostor bi namreč bil tam, kjer se bo v bodočnosti železniški tovorni promet nujno razvil — to je: v predmestnih kolodvorih Upravičena zahteva. Vičarov po lastnem kolodvoru, bi se izpolnila. Isto vlogo bi na nasprotnem koncu mestnega železniškega območja dobili prenovljeni železniški kolodvor. Na gorenjsko stran naj bi se adaptiral vižmarški, na dolenjsko dolenski kolodvor. Na kamniški progi bi se število tirov med »Hermesovimi« igričjem ter Kamniško cesto povečalo; tudi Janševa ulica bi tu prosto prehajala preko tirov v obliki mosta in je ne bi več ovirale železniške zapornice ob vsaki priliki kakor doslej. Gorenjski kolodvor bi bil le del velikega poglavitnega novega kolodvora Pomnoženi tiri — odnosno novi kolodvor — začetkom kamniške proge bi bil nujno potreben ravno tako kakor je potrebno podaljšanje kamniške proge skozi gornjegrajski srez na progo Dravograd—Celje.

Moja želja je, da bi merodajni činitelji upoštevali in se potrudili tudi za to možnost razširjenja ljubljanskega kolodvora. Važnost, pa tudi donosnost slovenskega železniškega omrežja, sta pač toliko, da se te reforme res izplačajo. Kar je pa najvažnejše: je tudi resnična in nujna potreba za železniške reforme pri nas, od katerih predstavlja ljubljanski kolodvor in njegove razmere le en del.

Prof. L. Slebinger

Iz Ptuj

— Novi grobovi. V Ptuj je umrla v 37. letu starosti ga. Minka Maležič, soproga notarja. Pokopnico smo spremlili v sredo na njeni zadnji poti na ptujsko postajo, odkoder je bilo truplo prepeljano v Ljubljano. Za njo žaluje užaloščeni soprogi in trije otroci. Priladeti naše iskreno sožalje!

— Preprič, ki se je končal s smrtnim izidom. V nedeljo se je pojavil 39-letni posestnik Rojko Jakob iz Krčevine pri Vurbergu na domu 56-letnega posestnika Gomilška Jožefa. Rojko je zahteval od Gomilška, da mu vrne neke late, ki mu jih je bil pred leti posodil. Nastal je med njima kmalu preprič, v katerem je Rojko pograbil pri peči stoječe burkile in udaril Gomilška na vso moč po glavi. Gomilšek je čutil v glavi bolečine in je ležal doma dva dni. Nastopile so komplikacije in Gomilšek je po dveh dneh poškodbam podlegel. Pri obdukciji se je dognalo, da je imel počeno lobanjo. Zato je bil Rojko aretiran in oddan v sodne zapore. Sodna preiskava bo dognala, v koliko je kriv Gomilškove smrti.

— Uradni dan zbornice za TOI bo 28. t. m. v uradnih prostorih Združenja trgovcev v Ptuj.

— Na veliko soboto morajo biti vse trgovine zaprte ob 17. uri popoldne.

— V kript je padel. V ptujsko bolnico so pripeljali 3-letnega posestnikovega sina Ivana Čeha iz Podvine s težkimi opeklinami po životu. Padel je v banjo polno kupa.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Pozneje sem se sprijaznil s tem, kar se je bilo zgodilo. In misel, da bi se dalo na tem kaj spremeniti, je bila tem absurdnejša, ko so mi zdravniki povedali, da Laurence ne sme več postati mati in da nikoli ne bom imel potomca svoje krvi.

Gaetana de Ferneuse ni prekinila tega pripovedovanja. Samo eno vprašanje je zastavila:

— Rekli ste mi, Renaud, da ste samo vi poznali to tajno. Kaj pa strežnica, ki je bila pri Laurenci in ki je odnesla od nje umirajočega dete.

— Ona je mrtva. Da... ona je vedela vse, toda nikoli ni nikomur ničesar povedala.

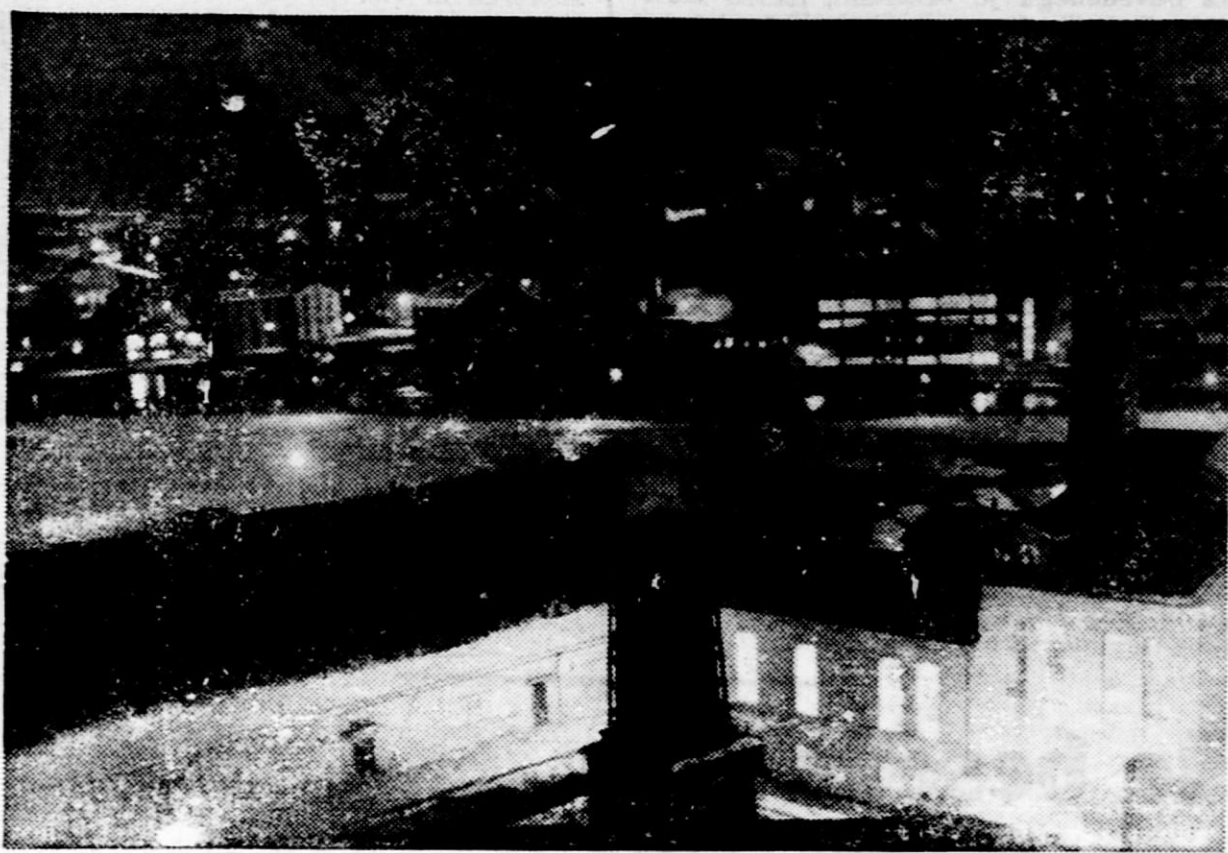
— Ali ste trdno prepričani o tem?

— Laurenci je bila udana bolj nego pes svojemu gospodarju. Poljubljala mi je roke za to, kar sem storil. Oh! Grob te žene ni tako nem, kakor je bila ona sama.

Skrivna ironija je zvenela iz teh besed. Vsaj zdelo se je tako Gaetani, ki je bila s svojimi živci na preži. Vprašala je še:

Kranj je že 1000 let staro mesto

Kaj bi bilo potrebno, da bi Kranj že v večji meri ustrezal zahtevam novega časa

Kranj ponoči. — Foto J. Marencič

V letošnjem letu poteka 1000 let, odkar se je naselje na izlivu Kokre v Savo razvilo v mesto, ki je raslo in padalo ob važnih gospodarskih prevratih in vztrajalo do današnje dobe, ko se je razvilo po prevratu v industrijsko mesto, ki mu je gospodarski ustroj v okolici vtisnil značilen pečat. Čas, v katerem preživlja mesto, tisoletno, se razvija s filmsko nitjo in dasi je industrializacija v prejšnjih desetletjih v danes znanih središčih industrije prinesla največja presenečenja in tudi bedo v vrste proletariata, se pri nas ni mnogo storilo, da bi v naselju vstopila industrija, če ne onemogočili pa vsaj onemogočili bi jo. Tako pa mora Kranj gledati isti razvoj, ki so ga v delu še vsa industrijska mesta v svetu, obnem na seveda preživljati tudi že gospodarske krize, ki niso prizanesle nikomur.

Tekstilna kakor lesna industrija v okolici, ki je navezana na center v Kranju in poljedelstvo, ki je važen faktor v gospodarstvu kranjske okolice in zato tudi za mesto, mu dajejo svojevrsten gospodarski položaj, ki zahteva v novem času marsikatero izboljšanje za gospodarstvo važnih naprav ne glede na to, da je dobil že po silni razmer nove objekte, ki kažejo na rast mesta. Razumljivo je, da pri mnogih važnih napravah, ki bi jih Kranj potreboval, nimajo odločilne besede lokalni činitelji in da so za to merodajni drugi faktori, predvsem dvig blagostanja v vsem narodu. Vendar bi se dalo z načrtnim delom in s čim vsaj toliko, da bi šlo mesto vzporedno s potrebami časa.

Industrializacija mesta je zahtevala važne socialne naprave, ki pa so bile zgrajene le v mali meri. Porast delavstva je prinesla zgraditev »Zdravstvenega doma« in »Delavskega doma«. Mesto pa potrebuje dosti več. Potrebna bi bila zlasti zgraditev boka hiš, kjer bi bila na razpolago zdravila in cenena stanovanja za delavske družine in sobe za samske delavce. Morala pa bi biti ta stavba ali več njih v bližini vseh tovarov. V tem oziru bi moralo zelo ustrezati prostor nasproti savskega mostu. V bližini prostora pa bi se lahko uredile tudi trgovine. Lastno stavbo, ki bi bila na primernem mestu in bi odgovarjala zahtevam moderne delavskega zavoda potrebuje tudi »Borza dela«.

Dolžnost države bi bila zgraditev male bolnišnice za nučne slučaje, kajti z ozirom na bližino Ljubljane, ki potrebuje centralno bolnico s kliniko, bi bil nemišl, da se na podeželju gradijo bolnice, ki bi odvezale pomen bolnic, ki je nujna tudi za vzgojo medicinskega naraščanja. V »Zdravstvenem domu« je sicer urejena soba za rekonvalescente, vendar je to le malenkost. Tudi ta bolniška soba pa je namenjena le članom OUZO. Iz zdravstvenih razlogov bi bilo tudi važno, da se ustanovi primerno oskrbovališče za otroke, katerih roditelji so čez dan v službah. Oskrbovališče bi se dalo urediti že z manjšim kapitalom, kajti po reben je le do vrta in sončen prostor z domom vrta in gorja in zgraditvijo preprostih koč, ki bi v zimskem času nudile deci topla in zračna zavetja. Raumljivo je, da bi moralo biti to oskrbovališče pod strokovnim vodstvom zdravnika in o takega uspeha bližnja oseba.

Med zahtevami socialnega značaja bi bilo vsekakor treba vseliti še ustanovitve higienskih kuhinj in v tovarnah zgraditev higienskih in prostorov za odmor. V čedalje večji meri pa potrebuje mesto ureditev otroškega igrišča, kajti prostor pred narodnim domom je za ta namen nemogoč. Otroci tu nimajo niti sipe, če pa se igrajo po tleh je nevarnost, da zaradi različnih odpadkov in nesnage obolio.

Odvod bi bila vsaka beda o važnosti prometnih žil za gospodarstvo in Kranj leži na važnem križišču in je še dokaj dobro o. Dijen z zvežami bodisi železniškimi bodisi cestnimi. Toda razvoj mesta terja svoje tudi tu. Ureditve kolodvora za potniški kakor tudi tovarni promet in uvedba predvsem hitrejših in pogostejših zvez z vlakmi v smeri proti Ljubljani in Gorenjski je nujna zaradi Koldovca, ki je ostal od zgraditve železnice skoraj nespomenen, ne more več vzdrževati naraščajočega prometa in ga je treba povečati in opremiti z modernimi napravami. Obnem bi bilo potrebno preurediti tudi okolico, jo oledšati in zgraditi moderno težkemu prometu namenjeno dovozno cesto. Verjetno bo kolodvor že v tem letu to čisto dobil.

Kakor na kolodvoru pa se bodo morale izboljšati ceste tudi v mestu in one, ki vodijo v mesto. Vsaj najvažnejše ceste, ki vodijo skozi Kranj so že v gradnji, a izboljšav bi treba da bodo tudi ostale modernizirane. Avtomobilski promet zavisi v veliki meri od dobrih cest in če bom dobili dobre ceste, bo tudi avtomobilski promet porastel. Mesto bo potrebovalo tudi most preko Kokre iz sredine mesta za vzorni promet. Sedanjim namreč ni izpolnil nalogo. Govoriti o uvedbi avto brega prometa za zvezo s samskim delom mesta pa bi bilo nekoliko preuranjeno.

Hitri razvoj mesta zahteva tudi izpopolnitev šolstva in povzročilo bi bilo dolga vrsta let, ki imel Kranj le ljudsko šolo, ki je bila v izjemno slabi zgradbi. Potrebna je izboljšava tudi po meščanskih šolah in tekstilni.

nadaljevalnih trgovskih in obrtnih šolah. V čedalje večji meri se uveljavljajo glasovi po trgovski šoli, ki jo forsira zlasti »Združenje trgovcev«. Upanje je, da bo mesto šolo kmalu dobilo. Umestno bi bilo, da bi tekstilna šola dobila no. večje in modernim zahtevam ustrezajoče prostore in uredila pouk po zeldu mlekarke šole. Naš tekstilni pionirji naj bi bili resnično podkovani v svoji stroki, a to jim more omogočiti le večje praktično delo v šoli in razumljivo solidna teoretiška podlaga.

Lokalni faktori v Kranju so se zelo malo zanimali za vzgojo odaslih ljudi. Prepustili so to iniciativi kulturnih društev, ki pa vsi edine nerazumevanja razmer ali pa zaradi nezadostnih podpor, niso mogli storiti. Ena njihova zahteva bi bila ureditev javne knjižnice, ki bi morala voditi občina. Ker bi ne bilo mogoče konkurirati že obstoječim društvenim knjižnicam, naj bi se njih knjižnice odkupile. Z izobrazbo izvenšolskega prebivalstva se ukvarja danes le nekaj društev s predavanji, nekaj posameznikov s poučevanjem jezikov in tekstilna šola z večernimi tečajmi za tekstilne delavce. Ni pa enotnega dela na tem polju, kljub temu, da bi bilo to nujno potrebno. Voditi na širokem polju izobrazbo odaslih ni lahka stvar in bi občina, v katere rog bi to delo edino smelo spadati morala temeljito proučiti vse obstoječe sisteme in jih prilagoditi našim

razmeram. To delo bo še olajšano, ko bo verjetno tudi »Ljudska univerza« opustila dosedaj uporabljano ekstenzivno smer izobrazbe odraslih in se oprijela, če ji bodo sredstva dopuščala, intenzivno smer. Prav »Ljudska univerza« bo lahko nudila mnoge važne podatke za ustanovitve tako važne veje prosvete, kot je ravno izobrazba odraslih.

Večje število šol bo seveda klicalo po zgraditvi dijaškega doma, za katerega se že zbirajo sredstva. Bil pa naj bi ta dom resnično sodobno opremljen in tudi voden z nadaljnjim zbiranjem v ta fond, po zgraditvi doma pa naj bi bila omogočena cenena oskrbovalnica tako, da bodo imeli v domu prostora tudi oni, katerih starši nimajo sredstev za plačevanje kakršnekoli o. rbnine. Ne bilo bi napočno, če bi bil dom urenjen tudi za deklice.

Da bo treba ustreči razširitvi mesta in njegovim stalno rastočim potrebam tudi v pogledu novih uradnih prostorov nam dokazujejo že izgotovljeni načrti in odobritev gradnje novega poslopja cestnega odpora, pošte in žandarmerijskega poslopja. Vedno večji promet zahteva povečanje števila uradnikov, ki so dosedaj uradovali v neprimernih prostorih, ki so delo celo ovirali in so nam bili v sramoto. Odveč bi bilo sklicevanje, češ kaj pravijo tuji o naših uradih, tudi mi sami nismo mogli prenašati skrajno nemarno urejenih prostorov, ki so bili namreč največ za privatnih poslopih. Z zgraditvijo treh stavb je le v mali meri rešeno to poredno vprašanje. Tudi davčni, finančni in sodni prostor niso primerni in bo treba vsi storiti, da bo država pristopila k gradnji teh poslopih. Kako drugače bi bil Kranj in kaksen vtis bi napravil na slehernega, če bi bili tudi državni uradi v lepih stavbah nam kažejo druga mesta, ki to že imajo. Kranj je danes pomembno mesto za vse in njegov položaj zahteva čimprej izgotovitev poslopja za državne urade.

Velike važnosti za mesto pa je seveda tudi njegova oledšava. Znano je, da se v trudi kranjski hišni posestniki, da so njih hiše vedno lepo opremljene in čiste. To je lepa navada. Vse to pa bi imelo le malo uspeha, ako se ne bi posvečala tudi čistosti mesta in njegovim ureditvi potrebna paznja. V doglednem času bo trea misliti na preselitev živinskega trga dalje od središča. Živilski trg pa prenosi z glavnega trga na mesto sedanega živinskega. Obnem s to preselitvijo bo potreben tudi prenos braniarji z glavnega trga in ureditev kritega živinskega trga.

Za tujski promet je posebno važna oledšava raznih delov mesta, zlasti cestnih križišč, kjer so neurejeni prostori poraščeni s travo, ki se uporablja večkrat za smečišče ali odlaganje blata ali prahu s cest.

Kako žive naši izseljenci v Franciji

Njihov narodni, kulturni in socialni položaj

Zbor Jugoslovanskega pevskega društva »Triglava«

Ljubljana 23. marca
Med vsemi evropskimi državami živi v Franciji največ naših izseljencev. Vseh skupaj je nekaj nad 40.000. Zaposleni so pri raznih rudniških podjetjih v Alžaciji in Lotaringiji, nekaj jih je pa tudi v departmanu Nord, a tu so redkeje naseljeni in nimajo svojih organizacij. Pretežno večina se je tja naselila šele po svetovni vojni, 32% pa že prej. Ker je to ozemlje obmejno in je radi tega težko dobiti francosko državljanstvo, so ostali skoraj vsi še do današnjih dni naši državljani, čeprav so nekateri že netetokrat poskušali na vse mogoče načine, da bi dobili francosko državljanstvo in izpolnili vse potrebne pogoje. Otroci pa, ki so tam rojeni, postanejo po ipso Francozi.

Kulturno življenje naših izseljencev v Franciji ni na mrtvi točki. Nasprotno. Ljudje se zbirajo v podpornih pevskih in rudarskih društvih sv. Barbare. Vseh podpornih društev je 16 in štejejo preko 3600 članov. V 12 rudarskih društvih sv. Barbare je včlanjenih 2320 izseljencev. Po številu društev in članov namenjajo za pevsko društva, katerih je 7 in se ponajbo z 228 čani.

Skoraj vsako podporno in pevsko društvo ima svoj prapor in svojo knjižnico. Lokalni društvo so v jugoslovanskih domovih, za katere plača najemnin rudniško podjetje tistega kraja ali pa da isto samo na razpolago svoje prostore.

Vsa podporna in rudarska društva sv. Barbare imajo namen podpirati člane in njih družine v bolezni in za slučaj smrti. So to nekatere socialne ustanove, v katerih je včlanjen skoraj vsak družinski oče, kakor tudi neoženjeni rudarji. Ta društva izplačujejo za slučaj bolezni, ki traja nad 1 mesec, do 500 frankov, za slučaj naravne smrti izplačajo svojem do 1000 frankov. Ako pa kateri članov postane žrtev svojega dela, dobijo svojci do 2000 frankov. Za naše izseljence so ta društva zelo velikega pomena, ker so delavci zlasti še izozemci za slučaj bolezni skoraj brez vsake podpore, da o smrtnih primerih nloh ne govorim. V tem oziru je francoska socialna zakonodaja zelo za nami. Pogosto so naši izseljenci zavarovani za

primer delanežnosti in smrti še pri domačih življenjskih zavarovalnicah. A izkušnja jih je izučila, da se pretežno zasuži 30 frankov mesečno, da bi z njimi podpirali defraudante in »Kovačeve Micke Zala, da francoske oblasti — celo ljudska fronta — teh »zavarovalnic« ne vidijo, odnosno jih nečesto videti ne zanje vedeti.

Pevski društvi je kot sem že rekel najmanj in tudi niso vsa na visoki stopnji. Edino eno društvo — »Jugoslovansko pevsko društvo Triglav« v Merlebachu (Moselle) bi lahko primerjali z vsakim ljubljanskim mešnim in močnim zborom izvenšolske APZ. To društvo, ki ga je ustanovil izseljenec Ivan Mav, ki je tudi duša vsega dela, je včlanjeno v Francoski pevski zvezi za severno Francijo, ki prireja vsakoletne pevске tekme. Neresnično se nam zdi dejstvo, da je že petič zapored ma kot edino inozemsko pevsko društvo odneslo med 162 domačimi zbori z našo pesmijo prvo nagrado. Kdor o tega ne hotel verjeti, pa naj stopi v Merlebachu v »Jugoslovanski dom« pa bo videl prekrasne pokale predsednika republike ministrskega predsednika, prefekta itd. Res je, da zbor številčno ni močan (ima le 26 pevcev), a pod taktirko pevovodje domačina dr. Rohra preseneti slehernega kritika. Ako slišiš iz grl teh izpitih obrazov »Kje se zbiraš, Slovenci« — ki na tujem so doma, potem pa razumeš odkod taki uspehi.

Društvo ima svoj krasen prapor, izdelan v Franciji po zamisli g. Mava. Še bolj nas v domu preseneti knjižnica z vsemi celotnimi zbirkami, kakršnih niti naša knjižnica nimamo. Od najstarejših, do najmodernejših del. In ko vprašaš de'avca z vrtimi očmi in žuljavimi rokami, kaj vse je že prečital, pa ti ironično odgovori: »Kaj le delate v demovini? Ali res tiskarite tako počasno tiskajo, da nam zagrenijo toliko lepih zimskih večerov?«

Da, taki so naši vrli Triglavani. In mi? Mi: zanje sploh vedeli nismo ali pa se zanje zmeniti nečemo. Sram me je bilo, ko mi je izseljenec odgovarjal na vprašanje, če dobijo dovolj not iz domovine. Rekel je: »Ko bi jih nam vsaj za denar poslali! Vse kar imamo, smo plačali s krvjo okropiljenimi zlatimi franki. Edino »Ljubljanski

Nekaj poskusov s preureditvijo teh kotov je bilo že narejenih n. pr. na križišču železnice ceste in Ceste na Golnik. Ni sicer to najidealnejša rešitev ali nekaj je vsaj. Tudi okolico stopnišč z Jelenovega klanca proti mestu bo potrebno očistiti in zasediti s primernim lepotečnim grmičjem.

Sportne naprave, ki so važne za tele. razvoj mladine in za tujski promet so deloma že v gradnji. Kopališče bo kakor vse kaže že letos uporabno. Kranju manjkajo le še javna tenišča, ki bi služila v zimskem času za drsalšče in katerega del bi moral biti »rit. Poleg sportnih naprav bi moral posvečati tudi parkom večjo pozornost. Zlasti Stari drevede ali Savski park, kakor se imenuje, bo treba urediti in zasediti z drevjem in različnimi vrstami grmičja. Izpeljati ali vsaj dobro oskrbovati pa je potrebno vse stee proti Struževu in še dalje ob Savi proti Okroglimu. O »Zarči« kranjskem Vintarju je bilo že veliko govorjenja, a dosedaj se ni še nič napravilo. Potrebna bi bila tudi tu večja podjetnost. Smarietna zora, ki je bila včasih zatočišče številnih izseljencev, kliče po preureditvi. Mogoče bi se res z zgraditvijo avtomobilske ceste dalo doseči izboljšanje in ustvariti zopet prijetno točko za poset.

Kako važne za vsako mesto so starinske sč. ki leži v bližini novega šolskega poslopja? Vsi glasovi okoli tega vprašanja so utihnili, kljub temu, da se je včasih mnogo govorilo o tem. Škoda bi bilo opustiti pokopališče zlasti zaradi Preernovega in Jenkovega groba. A nasproti ležala šola to nujno zahteva. Mog. če bi bilo na mestu da se prestavijo vsi grobovi, le pesnikov naj bi ostala na mestih. Ves prst r. ki ga obsega pokopališče, pa bi se zasedil s primernim drevjem in vrtnimi žuljavami. Tak gaj mrtvih bi bil mestu gotovo v ponos in bi se vsaj malo oddolžil spominu na velika pokojnika, ki nimata v mestu razen nlošč nika spomenika in razen v Ljubljani tudi n. jer drugje.

Kako važna za vsako mesto so starinske stavbe ali slike kaže obča težnja nad zgodovinskimi predmeti društev. Le v Kranju se niso mnogo zanimali za to. Vedno izginjane s preureditvijo k. k. zgodovinska zanimivost kar je velika škoda. Tako je bila uničena tudi v zvezi s pravo delo za novo poštno poslojje znamenita veža Na to malomarnost bo treba še večkrat opozoriti.

Ni prav primeren današnji čas za delanje načrtov o bod čih stvarih. Toda današnji položaj mesta to zahteva čeprav je razumljivo, da ne bo mogoče napraviti vsega od danes na jutri. Veliko stvari, ki bi bile tudi potrebne za napredek mesta, niso niti omenili. Kajti preveč bi bilo in malodušne bi bili še bolj ozlovoljeni, a marsikaj je mesto že dobilo in bo dobilo tudi v bodočnosti in spominjalo bo znanec na dobo industrializacije Kranja kakor nas še danes spominjajo ostanki iz n. danjih časov na rast ali prapadanje v zgodovini mesta. Današnji prebivalci pa bodo uživali dobre strani naprav, ki jim jih bo nudilo mesto.

ameznik. Vsi za obrambne zidove! —

Drenovec France

Le 3930 potnikov preko severne meje

Maribor, 22. marca
V našem obmejnem prometu se vse bolj utijo posledice velikih dogodkov sveta. Obmejni promet ni sicer popolnoma usahnil, podoba pa je, da je v stalnem upadanju. Številke, v katerih se odraža sedanji obmejni promet preko severne meje, so komaj ena tretjina ali ena četrtna tega, kar so kazale številke obmejnega prometa v prejšnjih letih. To padanje števila potnikov, ki jih vodi pot preko meje, je nujna posledica današnjih prilik saj potuje danes le oni, ki mora iz tehničnih razlogov potovati čez mejo. Razen tega so zadevni predpisi zelo strogi. Dovoljenje za prehod čez mejo je vezano na izredne pogoje, ki so dobro znani le onim, ki imajo vpogled v komplicirano delujoči obmejni aparat in v težkoče, s katerimi je združeno čanes potovanje z onstran meje in čez mejo.

Dočim je bil obmejni promet v letošnjem januarju še nekam živahen, je zdrknil v februarju na rekordno nižino. Dočim je namreč dopotovalo in odpotovalo preko severne meje 10.597 potnikov, je bilo v letošnjem februarju komaj 3930 oseb, ki so dopotovale čez mejo v Maribor in ki so preko Maribora odpotovale iz naše države v Nemčijo.

Tako je odpotovalo v februarju iz naše države čez severno mejo 1900 potnikov. Lani jih je odpotovalo 5627 preko Maribora, šlo v letošnjem februarju 429 na njih državljani, 1107 Nemcev, 90 Bolgarov, 25 Italijanov, 47 Čehov, 3 Američani, 2 Švicarja, 8 Madžarov, 7 Rumunov, 2 Turka in 2 Slovaka. Preko št. Ilja je odpotovalo iz naše države 20 Nemcev, 6 naših državljani, 5 Poljakov in 2 Italijani. Preko Cmurčka 7 Nemcev in 2 naša državljana. Preko Dravograda skupno 103 potniki. Med temi je bilo 44 naših državljani, 47 Nemcev, 6 Italijanov in 6 Švicarjev. Čez Radgona je odpotovalo v Nemčijo 13 Nemcev in 12 Jugoslovencev. Zanimivo sliko nudi zlasti naša postojanka preko Prevalj. V tej smeri ni namreč v vsem februarju noben potnik niti dopotoval niti odpotoval.

Tudi število dopotujočih ne kaže drugačnega razmerja. Dočim je dopotovalo v lanskem februarju v našo državo preko Maribora 4970 potnikov, jih je letos 2030, to je manj kakor polovica. Med temi je bilo 1133 Nemcev, nadalje 517 naših državljani, 89 Bolgarov, 21 Italijanov, 11 Poljakov, 20 Rumunov, 27 Čehov, 4 Švicarji, 2 Slovaka, 5 Madžarov in en Američan. Preko št. Ilja je dopotovalo komaj 52 potnikov. Med temi je bilo 57 Nemcev, 8 naših državljani, 5 Madžarov in 2 Italijani. Preko Dravograda je prišlo v našo državo 108 oseb. Med temi je bilo 59 naših državljani, 35 Nemcev, 7 Švicarjev in 7 Italijanov. Preko Cmurčka je dopotovalo samo 6 nemških državljani, preko Radgona pa 14 naših državljani in 7 nemških državljani.

Revija naših krajev

Ljubljana, 23. marca
Pravkar je izšla prva letošnja številka revije za propagando turizma banovine Hrvatske in Slovenije »Turizma« (prej »Jugoslovanska revija«), ki se po svoji ne navadno lepi opremi uvršča med najboljše revije v naši državi.

Prva letošnja številka »Turizma« objavlja na uvodnem mestu članek prof. Frana Violiča »Turistični uspehi v lanskem in možnost dela v letošnjem letu«, slede pa mu članki urednika Vladimira Regallyja »Naša bela Ljubljana« — kakršna je v resnici, »Zagreb je dosegel, kar mu je zgodovina določila« in »Zimska slika s krajevskega Bleda«, zanimiva reportaža Janka Jazbeca »Tudi letos bomo letovali na zmerom zelenem Rabu«, poročilo o delu za pospeševanje turizma na Jadranu, prispevek učitelja 1. ana Dodiča »Eden naših najlepših krajev« — Gorje pri Bledu, razprava hotelirja Bruna Topića »Pred krizo v naši hotelski industriji«, Konove »Spomine na vesel dan v Skradu«, članek prof. Josipa Perišića »Split — mesto številnih umetniških spomenikov« in napoved članek o Ptuj v davni in danes. V zanimivi rubriki »Raznost« slede poročila o knjigi dr. A. Brileja »Priročnik za planince«, o Mlakarjevih »Izbranih planinskih spiskih«, o ustanovitvi Hrvatskega Touring-kluba, o dr. Andrejkovem »Statističnem letopisu« za našo državo in o nekaterih najvažnejših turističnih akcijah banske uprave in obseh slovenskih tujkoprometnih zvez.

Kakor vse prejšnje, je tudi ta številka »Turizma« opremljena z izbranimi slikami — na naslovi strani s Korničev iz okolice Škofje Loke, v tekstu pa s slikami Zagreba, Dubrovnika, Ljubljane, Boljinja, Raba, morja, Makarske, Hrvatskega Zagorja, Gorji, Plitvice, otoka Krka, Skrada, okolice in samega Bleda, Spita in Ptuja.

S pričujočo številko je »Turizma«, ki ga ves čas njegovega izhajanja urejuje novinar Vladimir Regally, začel svoj osmi letnik. Bilo bi res potrebno, da to našo najboljšo turistično revijo naroče vsi gostinski obrati in drugi turistični interesi, saj je najlepši predstavnik lepote naših krajev.

»Turizma« tiska Narodna tiskarna v Ljubljani, naroča pa se pri upravi v Ljubljani, Knafljeva ulica 5. Naročnina stane letno samo 100 din.

Iz Rajhenburga

Volitve delavskih zaupnikov. Pred kratkim so bile volitve zaupnikov pri rudniku na Senovem. Rudnik zaposluje 430 rudarjev, podri. Dukič pa 111. Zveza rudarjev je dobila 232 glasov (6 zaupnikov), ZSD pa 44 glasov in le enega zaupnika. Skoraj polovica delavcev v tukajšnjem rudniku se ni organizirala.

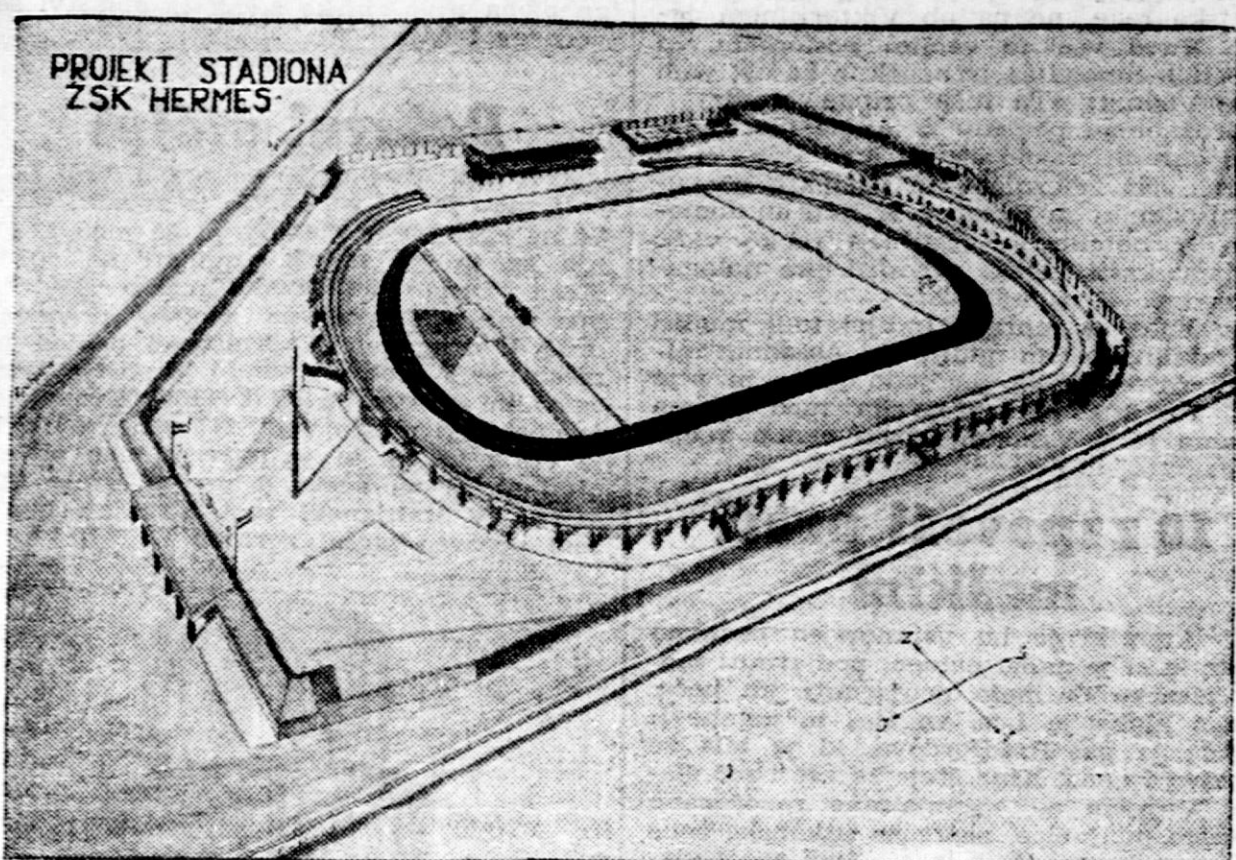
9 litrov sladoleda letno

Statistiki na ameriških univerzah so izračunali, da poje vsak Američan povprečno 9 litrov sladoleda na leto. Za vs sladolead, kar ga pojedo v Ameriki, porabijo letno 96.000 ton sladkorja in 68.000 ton masla. Statistiki so tudi izračunali, da je bilo lani izdelanih v Ameriki 125.355 1 sladoleda vseh vrst.

Čitajte »Slovenski Narod«!

LJUBLJANA DOBI EDINSTVEN STADION V DRŽAVI

Igrišča bodo na stadionu za vse sportne stroke — Stadion bo imel prostora za 24.000 gledalcev

Ljubljana, 23. marca.

Ne vprašajte se, ali so nam sportni stadioni potrebni! Nedvomno so nam potrebne naprave, ki služijo izboljšanju zdravstva, telesni krepitvi mladine in v zaščito naravnega zdravja naroda. To niso fraze. Dokazano je, da je sportno gibanje najučinkovitejši omejevalec alkoholizma. Če je kateremu narodu potreben boj proti alkoholizmu, je potreben Slovenecem. Upamo, da dandanes ni treba več opozarjati na pozitivne strani sporta, saj živimo v dobi, ko se ljudje dobro zavedajo velikega pomena telesne vzgoje ter da je sport najboljše preventivno sredstvo proti boleznim in kriminalnosti. Sport je zato še tem večjega pomena v mestih, kjer se ljudje bolj čutijo naravi. Ni potreben le bogatim, ki iščejo v njem bolj zabavo, temveč tem bolj revnejšemu prebivalstvu, predmetni mladini, ki sicer zdravstveno propada, ker sta ji tudi solnce in zrak skromno odmerjena. Sport je zdrava reakcija proti vsem škodljivim vplivom mesta in utesnitvam sodobnega načina življenja. Iz žive potrebe podpirajo v vseh kulturnih državah sportne ustanove z enako skrbjo kakor zdravstvene in kulturne in zato so tudi v naši državi v veljavi predpisi, da morajo velike občine skrbeti za telesno vzgojo svojega prebivalstva in za napravo sportnih igrišč.

Ljubljana še zaostaja

Čeprav Ljubljana lahko mirno pršteva v vrsto naprednejših mest v srednji Evropi, pa prav zaradi tega ne smemo prezreti njenih pomanjkljivosti. Povedati je treba, da v Ljubljani še ne moremo biti zadovoljni s sportnimi igrišči in napravami. Naše mesto se ponaša s krasnimi parki in gozdovi, ne more se pa še ponašati s primernimi otroškimi in sportnimi igrišči. S tem ne moremo reči, da so sportna igrišča pri nas slaba, temveč, da niso takšna, kakršna bi naj bila po višini sporta pri nas in po potrebah velikega mesta. Ljubljana še zaostaja v tem pogledu. Morda je dovolj sportnih igrišč v regulacijskem načrtu, kar nas pa seveda ne more zadovoljevati, saj ne moremo čakati na izvedbo tega načrta.

Ze letos bo odprt pravi sportni stadion

Kmalu se pa bo tudi Ljubljana lahko ponašala s prvim sportnim stadionom. Naglašamo s pravim, ker hočemo reči, da bo urejen res vzorno, ustrezajoče današnjemu razvoju sporta in ker bodo na njem urejena igrišča za vsa sportna tekmovalna in igrišča (razen plavanja). Stadion bo pa zaslužil svoje ime tudi po tem, ker bo dovolj velik.

Takšna pridobitev nedvomno zasluži, da seznanimo z njo javnost in opozorimo na vse zanimivosti in značilnosti v zvezi z velikim delom. Dovolj značilno je že, da večina meščanov niti ne, o katerem delu govorimo. Gre za železničarski stadion, kakor se bo imenoval. Igrišča bodo letos že urejena in postavljena bo zaslina tribuna za gledalce, da bo železničarski sportni klub »Hermes« (ZSK Hermes) lahko do najstarejših in najmočnejših slovenskih sportnih organizacij.

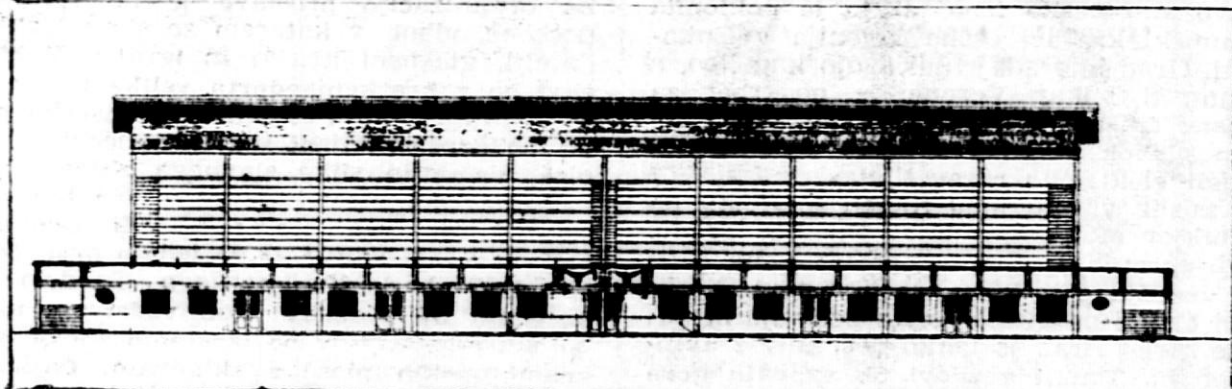
Zanimiv razvoj sportne organizacije

Preden predamo na opis stadiona, se moramo dotakniti zgodovine sportne organizacije, ki bo dala Ljubljani krasen stadion; to je potrebno zaradi tega, da boste lažje razumeli prizadevanja za ostvartje velike zamisli, kakršne v naših razmerah ni tako lahko uresničiti.

Že l. 1919. je bil v Sp. šiški ustanovljen »Sportni klub Hermes«. Šiška je bila tedaj, tik po vojni, revno naselje, ki je imelo mnogo železničarjev. To predmetje je imelo svojstven značaj po svoji zunanosti in strukturi prebivalstva. V novem sportnem klubu so se udeleževali po večini sinovi železničarjev. Že v prvi sta jim bila disciplina in smisel za skupnost, tako potrebni lastnosti za sportne organizatorje. L. 1925. se je klub reorganiziral in preimenoval v »Železničarski sportni klub Hermes«. Tedaj je že delovalo več odsekov. V tistem letu so tudi dobili prvo igrišče. S tem ni rečeno, da se niso že prej udeleževali na igriščih, toda svojega stalnega igrišča niso imeli. Nogometne tekme so prirejali na Knezovem zemljišču, kjer je bilo prvo ljubljansko letališče. Ob priliki večjih prireditev so se morali obračati s prošnjo na druge klube, da so jim dovolili proti precej dragi najemni uporabo igrišča. V takšnih razmerah delo ni bilo lahko.

Začasno motorno dirkališče

Dobili so zemljišče ob bivši Putrjarjevi gramoznici, v kotu razcepa med gorensko in kamniško progo. Ob njem je zevala še delno zasuta gramoznica. Železnica jo je uporabljala za odlaganje pepela. Zemljišče seveda ni bilo takoj uporabno za sportna igrišča; treba je bilo vložiti vanj mnogo tihega dela. Igralci so pa morali med tem še prositi gostoljubja pri drugem klubu, da so lahko trenirali na njegovem igrišču. L. 1929. so z velikimi žrtvami ogradili veliko zemljišče. Delali so ponovi pri razsvetljavi karbidovk, po napornih delovnih dneh. To ni tako brez pomena kakor se morda zdi: že tedaj so začeli

Pogled na tribuno od spredaj

graditi stadion. O tem sicer niso govorili, toda zamisel je bila že živa. Že l. 1925. so upali na razširitev igrišča; vedeli so, da bo velika gramoznica kmalu zasuta, s čimer bo pridobil velik prostor vzdolž igrišča ob kamniški progi. Zemljišče je pa bilo železniško in so si seveda morali prizadevati na pristojnih mestih, da so gospode prepričali, kako velikega pomena bi bila razširitev.

L. 1930. je bila ustanovljena kolesarska sekcija. Kolesarji so želeli imeti dirkališče in l. 1932. so ga v resnici dobili. Toda s tem je tudi povedano, da je postrvovalno članstvo marljivo vhtelo lopate ter da je marsikdo lahko pokazal krvave žulje. Obrisi stadiona so se začeli kazati. Potem je pa bila ustanovljena tudi motosekcija in njeno članstvo je prav tako stremelo za sportnim udeleževanjem. Sprožena je bila ideja, da bi kolesarsko dirkalno progo preuredili v motokiklistično. Dela so se tudi takoj lotili. Razumljivo je, da tudi to ni bilo majhno delo. Ljubljana je dobila prvo motokiklistično dirkališče. Prireditelj je bila cela vrsta velikih dirk. L. 1934. so bile prirejene 3 dirke, l. 1935., 1936. in 1937. po 2 in predlanskim ena. Tedaj se je širša javnost že zelo zanimala za Hermesovo

mo, da bi mogli biti njeni otroci vsaj na zunaj podobni drugim otrokom. To je bila naravnost fiksna ideja iznajdljive žene, da je priključena k svojemu okviru ročnih del — vpletala zlata vlakna v prejo svojih bolesti in si čarala pred oči podobe bodočnosti, krasne kakor sanje. Trdno je verovala, da napočijo zopet dobri časi. In čez pet in dvajset let so res napočili.

Obe njeni hčeri sta se srečno omožili. Peter je bil advokat, a Dina tolažba in radost stare matere, je bila s svojim smehom povsem pregnala preteklost. A vendar ni bilo njeno minulo, skrbni polno življenje brez radosti. Drobna lučica, migljajoča zvezdica je sijala na njo tudi v žalostnih dneh.

Od kod je prihajala ta daljna lučica, ki je vedno napolnjevala njeno dušo? Ah, seveda, sijala je od tistih velikonočnih praznikov...

Hodila je v duhu po stopinjah večernih nedeljskih izprehodov: spredaj sta hodili obe dekleti, za njima pa ona pod roko s Petrom. Hodili so malec kakor lunatiki »koki radostno vrvenje ljudi, hitrih v večernih urah domov v prazničnem razpoloženju. Veseli obrazji povsod in nasmejana oči, krasno razsvetljene izločbe, valo-

igrišče, ki so ga mnogi več ali manj upravičeno imenovali stadion.

Znatna razširitev igrišča

Velika gramoznica je bila končno zasuta. Ob velikem pridobitvenem prostoru je pa tedaj že bilo urejeno veliko igrišče, ki ga je obkrožala dirkalna proga. Vzdolžna os igrišča se je zaključevala v polkroglji. Celotno igrišče je bilo dolgo 200 m in 114 m široko, igrišče samo med dirkalno progo pa je merilo 110×70 m, bilo je torej že zelo veliko.

Lani je pa bil uresničen sen Hermezanov: igrišče je bilo razširjeno, pridobil so zanj prostor ob kamniški progi in še mnogo sveta na severni strani. Igrišče se je razširilo na 280×140 m. Stadion sam na sebi brez igrišč in drugih prostorov zunaj dirkalne proge bo meril z nasipi 245×128 m. Vsa površina znaša nad 30.000 m², ograja je pa dolga 650 m. Dirkalna proga je dolga 550 m, tekalnice (na notranji strani, med dirkališčem in igriščem) pa okrog 500 m.

Načrti so že stari

Kakor rečeno, zamisel zgraditve stadiona se je porodila že l. 1925. Javnost pa ni o nji zvedela nič določenega niti do sedaj. Kdo bi tudi razpravljal o tako širokopoteznih načrtih pred javnostjo, ko je klub še komaj začel dobro delovati in ko ni bilo za stadion niti dovolj prostora! Pa tudi čez dobrih 10 let glasovi o stadionu še niso prodrli v javnost. Ljudje so sicer občudovali igrišče z motokiklističnim dirkališčem in Hermežani sami so bili lahko že zadovoljni ob misli, da bo igrišče tudi v tistem obsegu z vsemi potrebnimi dopolnitvami zaslužilo ime stadion.

L. 1937. so klubovi delavci že resno proučevali osnutke velikega stadiona. Idejni osnutek je napravil najstarejši in edini živeči klubov ustanovitelj J. Lukežič, načrt je pa izdeloval več tehnikov. Načrti so bili pripravljeni, a premagati je bilo treba še nešteto težav, preden so jih lahko začeli uresničevati. Da zdaj lahko pišemo o njih, o njihovi uresnitvi, je zasluha predvsem železniške uprave, ki je lastnica velikega zemljišča in ki je pokazala primerno razumevanje za veliko zamisel, dalje prometnemu ministru in generalni direktorji državnih železnic ter sploh vodilnim zastopnikom železniške uprave. Posebno so pa Hermežani hvaležni pomočniku prometnega ministra ing. M. Schnellerju in direktorju ing. Kavčiču, ki sta izredno mnogo pripomogla, da je prišlo do končne odločitve.

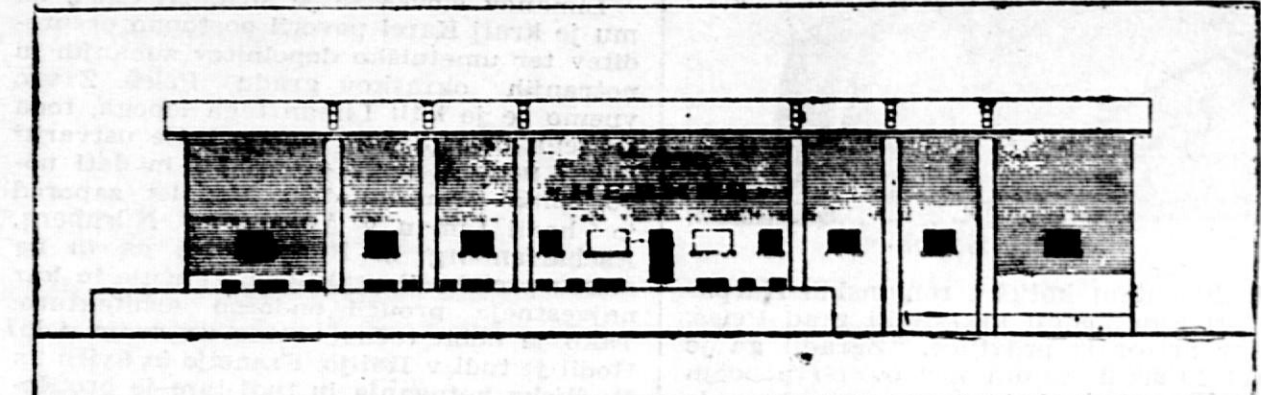
Začetek večjih del lani

V večjem obsegu so začeli delati lani marca; lotili so se velikih zemeljskih del. Toda že 5. aprila se je delo ustavilo ter je počivalo do avgusta. Lani so Hermežani preživljali hude čase. Ko se je že zdelo, da so premagane največje težave, so morali delo ustaviti, ne da bi vedeli, kdaj ga bodo lahko zopet nadaljevali. O teh težavah zdaj ne bomo spušali v podrobnosti. Med drugim je treba povedati le, da so bile

posebno hude težave že v zvezi z odobritvijo načrta. Spomnili so vložili načrte na mestnem gradbenem uradu. Načrti so bili odobreni šele avgusta, a še tedaj ne brez vseh pridržkov. Zastopniki kluba so morali podpisati reverz, da klub ne bo zahteval odškodnine, če do tega kdaj podretili veliko poslopje tribune na zahodni strani ob gorenski progi, in če mu bodo odrezali pas zemljišča za cesto, ki je tam projektirana po regulacijskem načrtu kot podaljšek Srske ulice. Pokazalo se je, da mestna občina ni posebno navdušena za stadion, ki bo v ponos Ljubljani in v vsej Sloveniji. Klub bi moral tudi še plačati okrog 12.000 din stavbnih taks. Baje ni nobene zakonske osnove, da bi mu odpisali vsaj te takse. Lepo in prav bi bilo sicer, če bi tudi mestna občina kaj prispevala k zgraditvi velikega stadiona, ne da bi bilo treba opozarjati na zakonske predpise, da so občine same dolžne graditi igrišča in skrbeti za telesno vzgojo prebivalstva. Klub je prejel od mestne občine, odkar obstoja, 1500 din podpore. To je treba omeniti, ker so pri klubu tudi za to hvaležni in upajo, da bodo zastopniki občine hvaležni tudi njim, ko bodo dali Ljubljani največji sportni stadion v Sloveniji...

Ogromno delo opravljeno v tihini

Hermežani niso želeli, da bi javnost zvedela kaj več o njihovem velikem delu, dokler niso bili odpravljene vsaj največje težave formalnega značaja. Zato tudi niso prodrli v našo javnost glasovi o lanskem delu na terenu. Čim so bili odobreni načrti, so nadaljevali zemeljska dela. Brez vsakega hrupa so opravili ogromno delo. Glavno igrišče z dirkalno progo in tekalniščem je že skoraj povsem urejeno. Kaj to pomeni, vam pokaže nekoliko številka o prevoženem nasipnem materialu: 60.000 m³. Za nasipanje dirkalne proge in nasipov za stojišča na severni strani bodo potrebovali še okrog 2.000 m³ nasipa. Material je že pripravljen v bližini. To delo bo torej lahko kmalu končano. A upoštevati moramo, da morajo urediti še stojišča na

Pogled na tribuno od zadaj

nasipih za bariero ob dirkalni progi, urediti vse stranske prostore, tri teniška igrišča na severni strani glavnega igrišča, solinčališče s prhami, otroško igrišče, dovoze in dohode s prostorom za parkiranje vozil itd. Rekli smo že, da bodo postavili začasno tribuno, dokler ne bodo zgradili stalnega, velikega glavnega poslopja. Sedajati morajo tudi glavni vhod na južni strani; dolg bo 22 m in imel bo 6 blagajn (ob stranskem vhodu na zahodni strani bodo 4 blagajne). Lani jeseni so pa tudi že postavili železne stebre, vbetonirane v postavku, za ograjo. Tudi deske za ograjo so že pripravljene.

Pod streho okrog 1300 sedežev

Zdaj še ni mogoče napovedati, kdaj bo do končana vsa dela na stadionu. Klub je sicer delal doslej prave čudeže, vendar ne smemo pričakovati, da bo uredil vse stadion, kakršnega še ni v državi — stadiona, ki bi imel igrišča za lahko atletiko, nogomet, dirkališče, teniška (drtališča) itd., še ni v Jugoslaviji (in ki bo ustrezal vsem pogojem za prireditve balkanske) sam klub brez primerne podpore. Ministrstvo za telesno vzgojo ni doslej še nič prispevalo za igrišče, ob banovine je klub prejel, odkar obstoji, 2.500 din, mestna občina je pa prejela celo od kluba lep znesek na račun vodarine. Samo po sebi se razume, da bo stadion velikega pomena za Ljubljano ter da bo privlačeval velike množice. Mesto bo imelo od tega gnotne koristi, če se ne oziramo na nič drugega. Ljubljana bo imela primeren stadion, da se nam ne bo treba več bati za prestiz ob obisku sportnikov iz sosednih civiliziranih držav. Toda brez denarja tudi še tako delavno in postrvovalno sportno društvo ne more zgraditi cele vrste igrišč in poslopij.

Največja težava bo z zidanjem glavnega poslopja, tribune. Poslopje je zamišljeno zidano, 60 m dolgo in 14 m široko. V pritičju bi bilo 20 lož, nad njimi bi pa bili na stopnicah razvrščeni sedeži, in sicer okrog 1200. V ložah bi bilo skupno najmanj 1300 sedežev. Drugi gledalci bi zavzemali prostore na stojiščih za dirkalno progo na severu in jugu. Stadion bi lahko lahko sprejel okrog 24.000 gledalcev.

Tudi telovadnica na stadionu

V glavnem posloppu so projektirane sportne garderobe in telovadnica v pritičju, v prvem nadstropju pa dva stanovanja in klubski lokali. Telovadnica, ki je nad 14 m dolga in 9,2 m široka, bodo uporabljali pozimi. Posebnost bo moderno urejeno keglišče na zahodni strani poslopja. Vedeti morate, da ima ZSK Hermes celo vrsto odsekov, a nekaj jih bo še ustanovljenih, n. pr. teniški, ko bodo urejena igrišča. Klubovi odseki so zelo močni. Tako šteje n. pr. motosekcija nad 400 aktivnih članov, nogometna sekcija nad 120 in kolesarska nad 60.

V začetku julija otvoritev

Stadion nudi že zdaj mogočno sliko, perspektiva dirkališča z elegantnimi zavojema in visokimi nasipi je učinkovita. Dirkalna proga je 12 m široka, torej dvakrat širša od gorenske ceste, tekalnice (skupno 6 prog po 1,25 m širine) pa 7,5 m. Veliko igrišče za nogomet in lahkootletiko je pravilno splanirano, napeto proti sredini.

ni za 15 cm, in kanalizirano, da se voda takoj odteče tudi ob hudih nalivih.

Upajo, da bodo glavna dela ob koncu junija končana ter da bo stadion v začetku julija izročen svojem namenu. Čim bo vreme ugodno, se bodo dela lotili zopet v večjem obsegu.

Ko bi prešli od kogarkoli kakšno večjo podporo, bi lahko mislili tudi na zidanje glavnega poslopja. Računajo, da bodo stavbni stroški za to poslopje znašali okrog četrtilijona din. Prav bi bilo, da bi ustanove, ki so dolžne podpirati sportne organizacije, prispevale vsaj za groba stavbna dela, da bi poslopje spravili letos pod streho. Neko mesto je prispevalo za zgradbo stadiona 1.500.000 din. Ne sicer Ljubljana, vendar ne smete misliti, da kakšno večje mesto od Ljubljane, ne — ravna sušaska občina... Klub je poslal že

nešteto vlog za podporo na ministrstvo za telesno vzgojo. Končno je prejel obvestilo, da so mu nakazali 5.000 din podpore. Toda preden so denar sprejeli, je bila podpora preključena.

Po vsem tem lahko sprevidite, da ni šala graditi stadiona, zlasti ne brez denarja. Toda Hermes gradi. Ne gradi zase; za Slovenijo, pa tudi za državo. Novo dirkališče bo med drugim lahko služilo tudi vojaštvu, motokiklistom in kolesarjem, ki so se posluževali že prejšnjega. Stadion bo pa služil vsej javnosti. Tega bi se naj javnost zavedala, predvsem pa njeni vodilni zastopniki. Stadionov ne gradimo vsako leto!

Iz Zagorja

— Rudarska šola iz Celja si je pod vodstvom svojega ravnatelja inž. Ferjančiča Kornelija pred kratkim ogledala rudniški obrat in sicer rov Kotrež v čistilnici. Naprave jim je tolmačil inž. Karnovšek, nakar je gojenec pogostila uprava rudnika v rudniški restavraciji.

— Vagon moke bo ta teden oddala občinska uprava po znižani ceni brezposelnim in revnejšim sloyem v raznih prodajalnicah širom občine, kar je razvidno s zadnjega oglasa na občinski deski.

— Redni sodni dan na občini je preložen na ponedeljek 8. aprila.

— Otvoritev sokolskega odra v novem Sokolskem domu na Lokah preteklo nedeljo je zbrala številne člane in prijatelje sokolskega pokreta, ki so zasedli zadnji kotiček dokaj prostorne dvorane. Uvodoma je spregovoril starosta Sokolskega društva Zagorje br. Lojze Kolenc in orisal zgodovino pokreta za zgradbo tega doma ter izrazil veselje nad tako številnim obiskom želeč nadaljnjega krepkega dela za narodno stvar. Za njim je recital br. Vili Kovac Gregorčič »Naš narodni dom«, potem pa je zagorska sokolska družina z velikim uspehom odigrala Fedorovo »Maturat«, ter s tem krasila deske prav lepo urejenega in dovolj prostornega odra, ki bo od sedaj služil krajevnim prireditvam in želimo, da bi se kmalu ustanovila igralska družina, ki bo, o čemer ne dvomimo, dosegala lepe uspehe ter širila sokolsko miselnost tudi v tem delu našega revirja. Poudariti moramo, da je bila dvorana razprodana kljub temu, da je v sosednjem Združenem domu socialistov gostovala Mrakova družina s »Starim Rimljanom« pa pri tem le obžalujemo, da morajo podobna gostovanja doživeti neuspeh ker nihče ne upošteva krajevnih priuk. V bodoče želimo več preudarka in uspeh ne bo izostal.

— Lebring, to je lesena kolonija za št. stitnice in ostala poslopja tam, kjer je nekot stala steklarina, bodo podiri, ker bodo začeli v tem delu graditi dovorna tirišča iz novega rova, ki ga mislijo iztvrti v smeri Podstrane, kjer že delj časa pridobivajo premog. S tem bodo menda dokončno izbrisani sledovi nekdanje steklarske industrije, ki je cvetela v dolini polnih 125 let in ki je prenehala obratovati v zvezi z mezdinim gibanjem leta 1928 nakar se je večina steklarskih družin odselilo v Paračin in drugam.

SLABA ROKOBORBA

— Kako ti je ugajala moči rokoba? — To naj bi bila rokoba. Če bi se jaz tako boril s svojo ženo, bi naju so sedje izžvižgal.

če vino, in s ledom ohlajeno vodo v kristalnih steklenicah. Peter jim je natočil polne čaše.

— Čemu Peter, Čemu? je vprašala in glas se ji je lahko tresel.

— Ker je danes velika noč in ker sem bogat. Dobil sem prvo plačo.

Solznih oči je jela jesti predjed. Vse je bilo krasno v tem čudovitem kotičku radosti: jed, pijača, posoda, pribor, rože in razsvetljava. S svojega mesta je videla z vsem bogato založeno kredenco, lepo pečene piščance, zeleno, rdečo in žolto svetiljako se jestvine v drgetajoči želatini v kristalnih skledah, srebrne podstavke s krasnim sadjem. In čutila je, da ji srce zopet hitreje utripalje kakor tistega večera, ko se je mimo njihove mize idoci imenitni gospod odkril in dejal njenemu sinu: Dobri večer, Falchi! Bila je tako razburjena, da je komaj požrla grizljaj, ki ga je imela v ustih. O, če bi bil to doživljal Gustav...

In zdaj je zopet prišla velika noč. Tudi danes pojde kakor vedno zadnja leta v tisto restavracijo, kajti Peter je zdaj ugleden advokat. Toda gospa Adelaida je čutila, da nikoli več ne bo tako srečna kakor tiste velikonočne nedelje, ko ji je prvič postalo jama, da je njenih težkih skrbi in žalosti polnih čezrno kono.

GRAZIA DELEDDA:

Lučka

Gospa Adelaida je bila ovdovela z osem in dvajsetim letom. Njen moč, mlad advokat, ji je bil zapustil tri otroke, sicer pa ne posebno mnogo. Prevzela je nase dolžnost dedščine, kakor nekaj samo ob sebi umevnega. Lahko bi se bila znova omožila, čeprav je imela tri otroke, pa se ni hotela odpovedati imenu Falchi. Slika Gustava Falchija je bila ostala na svojem mestu nad njeno posteljo, da bi jo imeli Peter, Marietta in Amalia vedno pred očmi.

Brez tamenja in nevolje je prenašala Adelaida svoje težko breme. Tistih nekaj tisočakov, ki jih je bila izkupila po smrti svojega moža za opremo njegove pisarne, je držala krepko skupaj kot železno rezervo. Neumorno je sedela ves dan sklonjena nad okvirom, s pomočjo katerega se je bila kot dekle naučila izpreminjati svoje sanje v tuje rože čarobnih barv.

Skozi pet in dvajset let je le redko posijal smehljaj v njeno življenje, ki se je bilo sprijanzilo z dostojno stisko. In vendar je vse to srečno prestopilo. S svojo frizuro in s svojih rok je bila rešila pohištvo, perilo in vso domačo opre-

Čeh Liman arhitekt rumunskih kraljev

Na rumunskem dvoru je užival velik ugled in kralj Karol I. mu je v polni meri zaupal

Kralj Karol

V slikovitem kotičku rumunskih Karpotov pri Sinaj stoji kraljevski grad Peleš. Kakor prizor iz pravljice. Zgradil ga je Karel I. sredi bujnih gozdov ob pobočju pogorja Bučec, kamor je prenesel svojo poletno rezidenco, da se umakne nezgodni vročini, ki pritiska v Bukarešti od junija do septembra. Grad Peleš je ponosen spomenik velikega napredka rumunškega naroda pod vladjo Karla I. V sedanji obliki je glavni grad in poslopja okrog njega delo dvornega arhitekta rumunskih kraljev Ferdinanda I. in Karla I. češkega arhitekta Karla Limana iz Mlade Boleslave.

Kraljevski grad Peleš

Liman spada med tiste podjetne Čeha, ki so se že v mladih letih napotili v tujino, da bi si tam priborili eksistenco in ki so delali čast češkemu imenu. Rojen je bil v Mladé Boleslavi 3. marca 1855 kot sin premožnih staršev. Študiral je arhitekturo v Pragi in v Münchenu. Za svojo stroko si je izboril gradnjo gradov, palač in letoviških poslopij. V Rumunijo je prišel l. 1884 in 10 let je uspešno deloval v oddelku prosvetnega ministrstva, kjer mu je bila poverjena obnova in zaščita narodnih spomenikov.

Liman je sodeloval pri obnovi sloveče srednjeveške cerkve Curtea de Argeș, v kateri so pokopani člani rumunske kraljevske rodbine. Pozneje je pomagal restavrirati cerkev Treh svetnikov, krasni arhitektonski spomenik 14. stoletja mesta Jassy, bivše kneževine Moldavske. Izredne Limanove sposobnosti so vzbudile pozornost takratnega kralja Karla I., ki ga je poklical na svoj dvor in ga imenoval za dvornega arhitekta. Na tem mestu je ostal Liman do svoje smrti l. 1929. Odlikovala ga je aristokracija duha, čudovito zdržena z demokratičnim občenjem. Kmali si je pridobil popolno zaupanje kralja Karla I. in njegove soproge Elizabete, znane pisateljice Carmen Sylve.

Še kot knez odvisen formalno od turškega sultana je začel Karel I. graditi grad blizu Sinaje l. 1874. po načrtih dunajskega arhitekta profesorja Dodergerja v slogu nemške renesance 18. stoletja. Stavbišče je bilo izbrano na višini približno 1.000 m ob gorskem potoku Peleš, po katerem je grad dobil tudi ime. Ni bilo lahko zgraditi grad sredi pragozda in ukrotili vodne

sile. Rusko turška vojna l. 1877/78., ki se je je udeležila Rumunija na strani Rusije in v kateri se je Karel odlikoval pri obleganju in osvoboditvi trdnjave Plezne, je povzročila zastoj v gradbenih delih. Šele v oktobru 1883. so lahko grad blagoslovili. Takrat je bil Karel že dve leti kralj.

Cez nekaj let se je pa izkazalo, da grad ne zadošča več glede prostora ne glede sloga. Ta čas je bil arhitekt zgradil blizu gradu celo vrsto krasnih poslopij v čistem staronemškem slogu, tako da so se povsem ujemale z gozdnim in planinskim okoljem. Prava mojstrovina je bil pa grad Peleš. Čigar načrte v slogu nemške renesance je izdelal Liman in dogradil grad v enem samem letu. Peleš je bil zgrajen leta 1903. za takratnega prestolonaslednika Ferdinanda in njegovo soprogo, poznejšo kraljico Marijo. Njen fini okus in smisel za umetnost sta bila znana po vsem svetu.

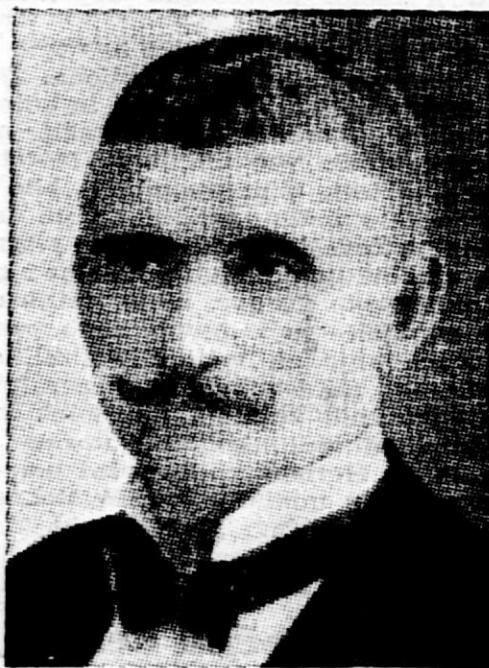
Limanov sloves se je širil. Ni čuda, da mu je kralj Karel poveril postopno preureditev ter umetniško dopolnitev zunanjih in notranjih okrasov gradu Peleš. Z vsa verno se je lotil Liman tega lepega, toda težkega dela. Saj je mnogo lažje ustvariti nekaj novega, nego preurediti in dati novo obliko staremu delu. Več let zapored je hodil Liman v Augsburg, Nürnberg, Aschaffenburg in Rothenburg, da bi na mestu preizkusil praktične izkušnje in kar najvestneje proučil odnoso arhitekturo. Tako je dobil točne vzorce za svoje delo. Hodil je tudi v Italijo, Francijo in Švico na študijska potovanja in tudi tam je proučeval staro arhitekturo ter starinsko pohištvo.

Postopoma je bilo prezidano in preurejeno vse procelje gradu Peleš. Glavni stolp je bil dvignjen za 15 m, razširjen je bil tudi okrogli stranski stolp, prizidano novo krilo z orožarno, marmornato galerijo ter celo vrsto dvoran in salonov za goste iz vladarskih rodbin z njihovimi dru-

ževino. Veliko delavnico z modelom gradu iz mavca in bogato knjižnico, obsegajočo dela o arhitekturi vseh dob. Na velikih mizah so nastali načrti in računi mnogih njegovih stavb. V prvem nadstropju je imel stanovanje, opremljeno z okusom arhitekta njegovega slovesa.

Omeniti je treba tudi gradnjo takozvane »gnezda«, ki ga je moral Liman zgraditi svojčas na gorskem grebenu nad gradom Peleš na željo takratne prestolonaslednice, poznejše kraljice Marije. »Gnezdo« je bila lesena koča, visoka med debeli sedmih visokih dreves. V gnezdo se je prišlo iz lesenega stolpca, iz katerega je vodil v kočo mostiček, ki so ga po potrebi dvigali in spuščali. Če se je mostiček dvignil, je visela koča brez zveze z zunanjim svetom kakor gnezdo med drevmi. Tu je princesa Marija rada gostila intimno družbo. Iz gnezda je bil krasen pogled na krajino. Zdalj tega gnezda ni več. Uničil ga je zob časa, kateremu je pomagal vihar s snegom. Na drevju viselo kočo so morali odstraniti. Arhitekt Liman je rad v šali pripovedoval o strahu, ki ga je preživel, ko se je zbralo nekoč v tem gnezdu okrog 40 gostov ob posetu bolgarskega carja Ferdinanda, čeprav je bilo prostora samo za 14 ljudi.

Kralj Karel I. je imel zelo rad Limana kot dobrega zanesljivega svetovalca v vseh gradbenih vprašanjih. Prav tako rada sta ga imela kralj Ferdinand in njegova soproga Marija. Nji je obnovil in opremil Liman v zadnjih letih svojega življenja srednjeveški grad Bran na Sedmograškem. Bran je bilo prvo kamnito poslopje v tistih krajih, zgrajeno l. 1211. Lastnik gradu je bilo pred svetovno vojno mesto Braşov. Med vojno je postalo mesto grad zadnje-

Arhitekt Liman

mu madžarskemu kralju cesarju Karlu, preden je bilo pa to vprašanje zemljeknjižno urejeno, je l. 1918. Avstro-ogrska razpadla. Spomladi 1921. je dobila zanemarljivi grad ob braşovskih meščanov v dar rumunska kraljica Marija in takoj je ukrenila vse potrebno, da bi bilo mogoče v gradu prebivati. Liman je uredil in opremil v gradu nad 50 oseb, med njimi tudi pravo staročeško izbo, ki jo je poklonila rumunski kraljici češka kolonija v Bukarešti. Grad ima zdaj tudi svojo kapelico, a rumunski slikar Verona je poskrbel za krasne freske na stenah. Izkopali so tudi 6 m globok vodnjak s pitno vodo in napeljali električno razsvetljavo.

Nazivlje vsemu modernemu konforu pa ni nikjer močeno srednjeveško lice gradu, tako spretno je Liman opravil svoje delo. Ob vzhodu gradu so krasni vrtni, v njihovi bližini na gospodarska poslopja in garaže. Grad Bran je lahko dosegljiv z avtomobilom. Temni gozdovi ob vzhodu gora so lep okvir te edinstvene slike, živo spominjajoče na davni srednji vek. Nobena pridobitev naše dobe ne moti tega idiličnega kotička.

Bran in lovski grad Lanuşa, ki se ga je dal zgraditi kralj Ferdinand I. in ki je postal po njegovi smrti l. 1927 last brata sedanega kralja Nikolaja, sta bila zadnje Limanovo delo. Sloveči arhitekt je umrl v senatoriju v Braşovu 29. junija 1929, star 73 let. Njegove zemске ostanke so prepešili v Mladé Boleslavo in položili v ožbinsko grobnico kraljice matere, kakor je Liman dolžil v oporoki Červav je preživel Liman večino svojega življenja v Rumuniji, ki mu je postala druga domovina in kjer je bil deležen izredne naklonjenosti in polnega zaupanja dveh kraljev, vendar je bil vse življenje zelo navezan na svojo pravo domovino, na rojstno mesto Mladé Boleslavo, ki ji je ostal zvest sin do zadnjega izdihljaja.

Aga Khan

košjem. V Vzhodno Afriko prihaja pobirat ob svojih vernikih pripadajoče prispevke. Aga Khana doslovno odtehtajo z zlatom zlatem jubileju svojega imamata v Afriki, je prejel v Nairobi v našem denarju za dobila 5.000.000 zлата v razvodu su 13 tisoč g'dealcev iz raznih držav. Izročanje zлата je bilo združeno z veličini s častnostmi. Aga Khan, precej rejen mož, je sedel široko nasmejan v rdečem pačur in v zlatem turbanu na glavi na eno stran tehtnice na drugo so pa počili zlato. Pred tehtnico je stal spoštljivo vzvračen guverner Kenye A. C. de Wade. Vedno kadar pride Aga Khan v Vzhodno Afriko napove več indijskih podjetij konkurz.

Indijci v svojih napol evropskih oblekah obhajajo vso trgovino in polično življenje na nemško, pa tudi ne angleško, temveč tipično indijsko mesto l. 1901 Evropevc se povsem izgubi med 8000 Indijci. Se bo čee je ta priprava v Indiji. To mesto bi se lahko razprostrlo na bregu te ali one indijske reke, ne pa ob Viktorijinem jezeru. Pred vsakim večjim poslopijem, ki so ostala mnoga še iz nemških časov, vam pove vodnik: »Ta hiša pripada Indijci. V družabnem pogledu si Angličji prizadevajo ohraniti raso čistost med Evropci in Indijci. Na železnih in parnikih so posebni oddelki za Evropece, Azijate in domaćine. V hotelih in gostilnah redko vidiš Indijca, kajti verski predpisi jim nalagajo surovo vzdržnost zlasti koe jedi in pijače. Kjer se morajo Indijci tudi muditi pri letalih, se jim nudijo pri posebnih mizicah razna jedila ter jedo sadje in pijo čaj. Ta družabna pregrada med obema rasama je v Vzhodni Afriki vedno večja.

10 zapovedi proti moškim

V Ameriki je bil ustanovljen nedavno klub, ki si je nadel nalogo, podjarmiti moške. Kratko in malo podjarmiti jih hoče. Sedež kluba je Los Angeles in ustanoviteljca je ga. Bradfordova, ki je bila že petkrat ločena. Klub šteje že več tisoč članic. V njem so organizirane razočarane žene in ljubice, nesrečne zakonske žene in stare device. Klub izdaja tudi svoje glasilo, mesečnik. V eni prvih števil je bil objavljen tudi program novega kluba, obsegajoč 10 zapovedi proti moškim. Zapovedi se glase:

1. Moške je treba odstraniti iz vseh vladnih uradov in industrijskih koncernov. Njihova mesta morajo zasedeti ženske.
2. Moške bodo zaposlovala ženske, ki jim določijo plače, primerne njihovu delu in pridnosti.
3. Mož je dolžan izročiti ženi vso plačo, od nje pa dobi primeren znesek za najnужnejše vsakdanje potrebe.
4. Vsakemu možu se dovoli mesečno en prost dan.
5. Otroci dobe imena po želji matere, ki tudi prevzame vso njihovo vzgojo.
6. Možje, ki mnogo kade ali pijo, morajo priti v prisilna vzgajališča.
7. Enkrat v mescu se sklče javno zborovanje žen iz vsega kraja, na katerem se poroča o vedenju mož.
8. V zadevi zakona je odločilna edino sodba nevestine matere.
9. Pranje perila, iztepanje preprog in snajenje oken je izključno dolžnost moških. kajti ženske so določene za višje naloge.
10. Če bi se kateri izmed moških protivil prevzeti vse te dolžnosti je treba njegovo ime in naslov sporočiti vodstvu kluba, ki bo ukrenilo vse potrebno proti njemu.

100 letnica rojstva Čajkovskega

V sovjetski Rusiji se z vsa verno pripravljajo na proslavo stoletnice rojstva slavnega ruskega skladatelja Petra Iljiča Čajkovskega, ki se je rodil leta 1840. v Votkinski železnari v Vjatski guberniji. Za organizacijo proslave je bil izvoljen poseben odbor, v katerem so sloveči skladatelj, glasbeni kritiki in igralci. V Moskvi bo v kratkem odprta velika razstava »Petra Iljiča Čajkovskega«. Tu bodo razstavljeni tudi dragoceni rokopisi pisma in slike slavnega skladatelja.

Poležalska mesta in kolikivne tovarne pripravljajo več sto potujočih razstav. Državno založništvo je že izdalo prve zvezke zbranih del Čajkovskega. To delo bo obsegalo 30 zvezkov. Pod vodstvom najboljših glasbenikov bo izdanih znova 300 gramofonskih plošč s skladbami Čajkovskega. Vsa odložitva pripravljajo posebne tedne posvečene Čajkovskemu. 60 filharmonij bo priredilo koncerte obsegajoče samo dela Čajkovskega. V Moskvi in Leningradu bo še v mesecu aprilu več velikih koncertov, na katerih se bodo izvajale vse simfonije in vse komorne skladbe Čajkovskega.

Življenje na severnem tečaju

Življenje je razširjeno po vsej zemlji in se ne ustavlja niti pred najtežjimi pogoji polarnih krajev. Tam, kjer ni ledu, je v morju mnogo drobnih plavajočih rastlin. To je tako imenovani rastlinski plankton. Ponokod ga je toliko, da dobi morje temnozeleno barvo. Rastlinski plankton služi za hrano in omogoča tako razvoj živalskega planktona. Ta pa je zopet hrana in pogoj življenja višjih organizmov. Izmed rib žive za polarnim krogom najpogostejše lososi in slanihi, izmed sesalcev pa tuljini in beli medvedji. Število mrožev se je zadnja leta močno skrčilo, ker jih od leta do leta več pobijejo, vendar jih pa najdemo še v morju okrog severnega tečaja.

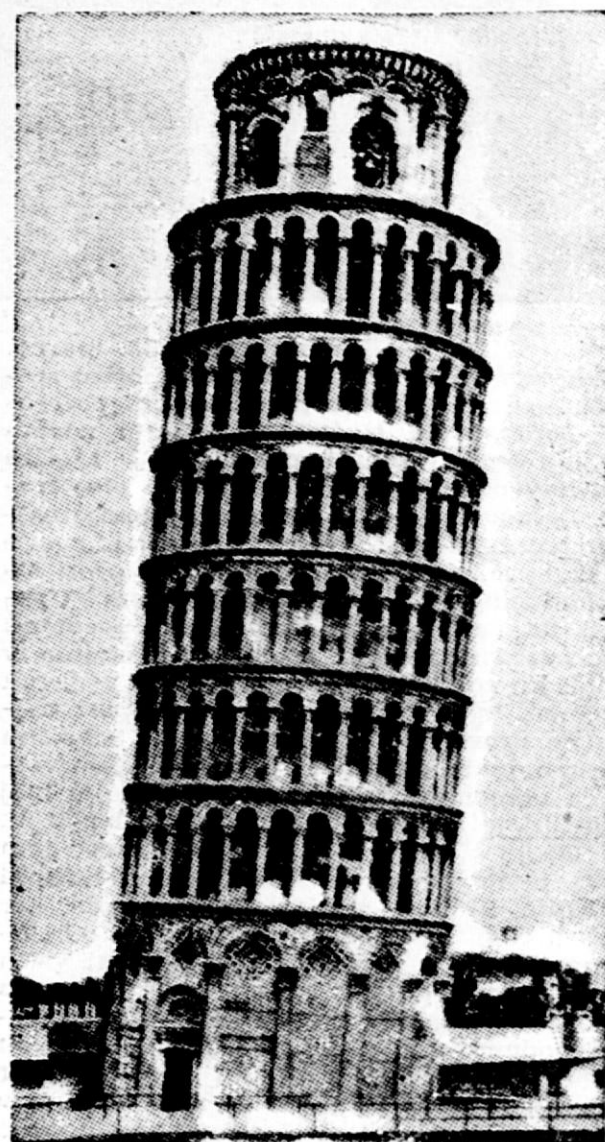
O življenju na severnem tečaju so vedeli raziskovalci in učenjaki nekaj že prej, toda izključevali so možnost življenja na tečaju samem, kajti vse polarno življenje je posredno ali neposredno odvisno od edine hrane od rastlinskega planktona. Rastline pa potrebujejo za svojo prehrano svetlobo in te je pod ledeno plastjo malo. Zato so učenjaki domnevali, da sega življenje proti severu samo tako daleč, kakor sega v nasprotni smeri led. To zmotno nazorje je prevladovalo do leta 1937, ko so Rusi dokazali, da je življenje na severnem tečaju, in ne samo na ledu, temveč tudi pod njim.

Prva žival, ki so jo našli na tečaju, je bil mali polarni vrabec. Najprej so ga slišali samo čukati, pozneje so ga opazili in naposled ga je en član ekspedicije ujel. Vrabeč je potiral ostanke jedi. Zlezel je v prazno konzervno skaflo in to mu je postalo usodno. Srečen lovec je prinesel svoj plen zmagovalno v šotor. A že se je začel srdit glava vodje ekspedicije Papanina, ki mu je zaklical: Kaj pa kraduš tuje piščance! Vrabeč je ostal v šotoru in kmalu so ga vsi vžubili, saj je bil jasen dokaz življenja na severnem tečaju. Razen vrabca so opazili Rusi še dve ptici, čizka in galeb. Izmed sesalcev so našli na severnem tečaju medveda. Nekega dne je prišel na v taborišče medvedica z dvema mladičema, čeprav so streljali na nje, se je medvedov posrečilo, odnesti pete. Pod vodo so pa našli Rusi še več vrst živali. Ob vsakem hidrološkem proučevanju mor-

ske vode so potegnili na suho razne meduze, lupinarje in ličinke. Da te živali ne trpe pomanjkanja, si lahko razlagamo s tem, da je na severnem tečaju morski tok, ki prinaša do olj rastlinskega in živalskega planktona iz krajev, kjer led ne pokriva polarnega morja. Člani Papaninove ekspedicije so nap. avili iz svojega lovskega p. ena prvo zbi. ko živali iz oblasti severnega tečaja.

Poševni stolpi

Poševnih stolpov je na svetu več, najbolj znan je on v Pisi. To je zvonik, visok 54 m, zgrajen iz marmorja. Že med gradnjo se je jel zvonik nagibati na južno stran. Drugo italijansko mesto Bozerra ima kar dva poševna stolpa, nagnjena drug k drugemu. Najkrajši pogled na mesto je s stolpa Asinelli. Stolo je šimoglat in zgrajen je bil l. 1109. Na navš. je dostopno mesto vodi 447 stopnic. Stolo je visok 98 m. in je najvišji med poševnimi stolpi na svetu. Nagnjen je za 1,25 metra. V italijanski vasi Tarnanu imajo tudi poševen stolp, zgrajen l. 1570.

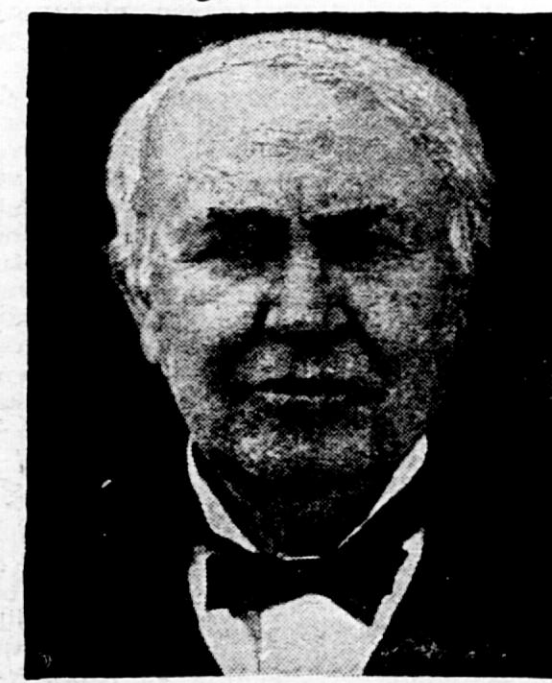

Stolp v Pisi

V Nemčiji imajo dva stolpa, ki stojta sicer ravno, pač pa imata močno nagnjeno komičasto stredo, da se vidita kakor poševna. To sta cerkvena zvonika v Soestu na Westfalskem in Grossblömlitzu v Turingenu. Poleg tega ima Nemčija 4 izrazito poševne stolpe. Prvi je sestavljen iz katoliške cerkve v Frankensteinu v Slezijski, ki se je nagnil po potresu. Drugi poševni stolp v vasi Kamen na Westfalskem tretji v Mayenu v Poenju, četrti pa v Ulmu.

Kako je Edison prodal prvi izum

Ko je prišel Edison pred leti v New York da bi prodal svoj prvi izum, ni vedel, koliko bi zahteval zanj. Končno je sklenil zahtevati 2.000 dolarjev. Ko ga je pa tovarnar vprašal, koliko hoče za izum, je zajecjal in očgovoril, da prepusti to njemu naj on odloči ceno. Tovarnar je naročil Edisonu, naj pride k njemu drugi dan. Edison je računal, da bo dobil 2.000 dolarjev, toda tovarnar je izjavil: dam vam 40.000 dolarjev in niti belica več.

Takoj je bila podpisana pogodba in Edison je dobil ček na 40.000 dolarjev. Očel je, toda takoj ga je obšel strah, da ček nima notrene vrednosti. Očel je v banko in predložil ček. Blagajnik si ga je temeljito ogledal, potem ga je pa vrnil Edisonu s pripombo, ki je pa Edison ni razumel, tako je bil razburjen. Izkazalo se je, da na čeku ni bilo Edisonovega podpis. Tedaj je Edison ček podpisal in takoj so mu denar izplačali. Hitro je stlačil bankovce v žope. Ko se je vrnil v svoj hotel, je legel kar obločen na posteljo. Dvomil je namreč, dali je vse to res, kar se je zgodilo. Misli je, da sem in bal se je, da bi se nenadoma ne prebudil.

Podražitev ribjega olja za 150%

Iz Hamburg poročajo, da se je ribje olje podražilo na 40 funtov šterlingov pri toni, kar pomeni v primeri s ceno tik pred začetkom vojne 150%no podražitev. Zlasti japonski kitolovci pričakujejo urodno konjunkturo, kajti kitolov v Antarktidi je nazadovol za polovico. Japonci računajo s 300%no podražitvijo ribjega olja in upajo, da bodo dobili pri prodaji v inozemstvo devize v protivrednosti okrog 40 milijonov jen.

Ali sem prisneval za sok vlski dom v Trnovem?

Turban vlada v Vzhodni Afriki

Z začetkom angleškega mandatnega gospostva je nastal velik dotok Indijcev v to deželo

Indijska kolonija Vzhodna Afrika je bila že leta 1914. privlačna za 8.000 moč indijskih čet, ki so bili v začetku novembra 1914. izkrcani pri Tangi, da bi začeli osvajati vzhodno Afriko. Nad 1.200 moč je takrat izgubilo tam življenje. Preostali vojaki so se morali težko poraženi umakniti na ladje, na katerih so bili pripluli. Ze v času nemške nadvlade je bilo nekaterim Indijcem dovoljeno trgovati v vzhodni Afriki. Z začetkom angleškega mandatnega gospostva je nastal velik dotok Indijcev, odkar so pa tudi Angličji formalno gospodje v Vzhodni Afriki, kaže vse, da postane ta dežela tisto, kar so takrat obetali Indijcem, namreč indijska kolonija.

V Vzhodni Afriki je blizu 30.000 Indijcev, trikrat toliko kakor vseh Evropevc skupaj in njihovo število neprestano raste. Če prispe človek v Tigoma na jezeru Tanganika in stopi na mandatno ozemlje, opazi takoj, da kontrolira tuje Indijce s turbanom na glavi. Na postajah so razen najvišjih uradnikov vsi načelniki in njihovi uradniki Indijci. Isto velja za vlakovodje. Ti uradniki imajo v našem denarju 3.000 do 4.500 din mesečne plače. Indijci so bogatejši moč v mandatnem ozemlju Karymyn Jiwenni je Indijec. Njegove so največje trgovine v Darassalamu in Zanzibaru, razen tega ima pa še mnogo hiš, plantaž in mlinov. Ogromno premoženje Indijcev — Karymyn je prvi, toda ne edini bogati Indijec — sega kakor dolge stopnice tja do zadnje indijske drobnarije v mali vasici.

Nekoliko je metod kako zaslužiti denar med neizkušnimi zamorci. V vzhodni Afriki je še vedno navada odmerjati zamorcem prodajano blago na komolce. V indijskih trgovinah so prodajalci z izredno kratkimi komolci. Indijci imajo monopol na kupovanje bombaževine, riža in drugih proizvodov. Domači pridelovalci bombaža morajo prinašati svoj pridelek na uradu določene trge in pri tehtanju jih rafinirano goljufajo. Zamorec večkrat prinese k Indijcu denar, ki bi ga rad pridobil, ker se mu v njegovi koči ne zdi dovolj varen. Če ga pa hoče dobiti nazaj, ne dobi nobenih obresti, temveč mu Indijec še nekaj odtegne, ker mu je denar hranil zelo porosto mu pa reče: Slučajno nimam denarja v blaginji, vzemi namesto njeza tole svetilko, zrcalo ali kos blaga. Tako izbuzi zamorec svoje prihranke. Indijec pa dobro razumi, ker ga ni časi počasi onemari.

Večkrat prišlo v Vzhodno Afriko Aga Khan, poselav indijske islamske sekte, ki je bil tudi predsednik Društva narodov in je očaral vso Zenevo z nepopisnim raz-

„SLAVIJA“

JUGO SLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA * LJUBLJANA * GAJEVA ULICA 2 * TELEFON 21-75 21-76, 21-77

Gost na pr. Fa mošt u

Sv. Petra nasip 5

priloga za praznike prvovrstna vina.

Dingač	din 14.-
Silvanec	16.-
Rizling	12.-
Cviček Gadova peč	12.-
Namizno belo	10.-

Čez ulico 1 dinar ceneje!

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekladi izjave beseda din 1.- davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

Zavese

na željo Vam zavese tudi zašijemo in namestimo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.- din.

PRVOVRSTNA VINA

ter pristno žganje si nabavite po sledečih konkurenčnih cenah. Namizno belo liter din 8.-, srbski prokupac » » 9.-, rizling » » 9.-, dolenski cviček » » 10.-, jabolčnik » » 5.-, muškadni silvanec » » 12.-, dingač » » 12.-.

žganja:

tropinovec liter din 28.-, slivovka » » 28.-, brinjevec » » 36.-, rum » » 36.-, borovničar » » 36.-.

Mrzla jedila!

Se priporoča »Buffet« J. Jeraj, nasi Minka Videnič, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 9. L.

PRODAM KOLO

znamke »Puche« in zlate uhanje velike oblike. Hišnik Tržaška 48. 831

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 14, Maribor, Vetrinjska 30

TRGOVSKI LOKAL

v večjem trgu na Dolenskem se takoj ugodno odda s popolno opremo. — Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Dobra eksistencija«. 892

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14

POSTELJNE MREŽE

dobite najceneje v Komenskega ulici 34. 858

50 PAR ENTLANJE

ažuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.- din »Julijana«, Gosposvetska c. 12 in Franciskanska ul. 3. 4. L.

ARTISTIČNA ZADRUGA

v Zagrebu ulica br. 31 — sprejema v izobraževanje v artistično plesni umetnosti talentirane začetrice in artistke, posreduje namestitve in skrbi za njihov napredek in socialno sigurnost. Za podrobnejše informacije se obrnite osebno ali pismeno na Artistično zadrugo, Zagreb, Ilica 31. 887

Vinko Oselji

ZALOGA IN POSTAVLJANJE PEČI IN ŠTEDILNIKOV

KRANJ

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.- din.

ENO IN DVOSOBNO STANOVANJE

oddam takoj. Pojasnila Ciber, Cojzova cesta. 911

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.- din.

KATERI DOBROSRČNI GOSPOD

bi pomagal mladi gospodični do službe? — Ponudbe pod šifro »Hvaležna«. 906

Dalmatinska vina

prvovrstna, naravna — odlikovana v Londonu in Parizu z zlato kolajno

po lastni ceni samo **Din 8.- za liter**
pri odjemu nad 10 litrov **Din 7.50 za liter**

Toči gostilna »JADRAN« — Florjanska ulica 33 in »NAŠ PODRUM« — Poljanska cesta 17

Vesele velikonočne praznike želi

Vladimir Miloš

SAMO NEKOLIKO PAR VEČ

in Vaše zdravje je sigurno zavarovano

Neprimerno bolj fina in zdrava

»OBNOVA« — F. NOVAK

Dobavlja kompletne stanovanjske opreme, tapetniške izdelke in pribor, linolej, preproge, zavese, odeje, železno pohištvo in otroške vozičke, vezane plošče in furnirje najceneje

MARIBOR, Jurčičeva 6 — Telefon 29-05

PRILOŽNOSTNI NAKUP

predmetov za splošno gospodarstvo, kot betonsko, kovsko, ključavničarsko železje, nosilci, cevi, ograje, tračnice, vagonete, mreže, jermenice, konzole, zobčnike, osovine, požiralniki za kanale, vodovodni ventili v vseh dimenzijah, kakor tudi brone, medenina, baker v palicah, bela kovina, svinec, cink, centrifuge, parni kotli, lokomobile, kmetijski stroji, polnojarmenik 65 cm, veliki rezervoarji, vozovi vseh vrst, bakreni kotli, orodje za vsako obrt, svedri za premogokope, kakor tudi patentne lestve itd. — Poleg tega si oglejte, prosim, moje veliko skladišče, kjer se boste prepričali, da se nahajate na lepiškem velesejmu, samo z razliko: kajti pri meni dobite še več predmetov kot tam, in sicer po zelo ugodnih cenah — seveda rabljenih! — Kupujem tudi vse zgoraj omenjene predmete in plačujem zanje zelo dobre cene. Priporoča se

JUSTIN GUSTINČIČ

Maribor, Tattenbachova ulica 14 in podružnica

vogal Ptujsko-Tržaške ceste

LETOVIŠKE

HIŠE NA BLEDU, V BOHINJU, NA POKLJUKI IN V KRANJSKI GORI GRADI OD 50.000 DIN DALJE STAVBENIK BERNARD JAKOB BLEDO

Beka d. z o. z.

Zastopstvo OPEL

Osebnih in tovarnih avtomobilov na skladišču.

Desa d. z o. z.

Zastopstvo MAN-DIESEL

šasije na skladišču

Ljubljana — Celovška cesta 38

NARODNA

TISKARNA

LJUBLJANA

KNAPLJEVA 5

IZVAJAJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINIŠE

ZAVAROVANJA: požar, vlom, nezgode, transport, zakonita odgovornost, razna avtomobilska zavarovanja, razne kombinacije življenjskih zavarovanj itd. prevzema po ugodnih pogojih.

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

(Prej Uprava fondov)

Ustanovljena leta 1862

BANKO UPRAVLJA SAMOSTOJEN UPRAVNI ODBOR

CENTRALA V BEOGRADU

Glavne filijale:

Zagreb, Ljubljana, Cetinje, Sarajevo, Split, Skopje, Niš, Novi Sad, Banjaluka in Zemun.

Filijale:

Kragujevac, Petrograd in Valjevo

Agencije:

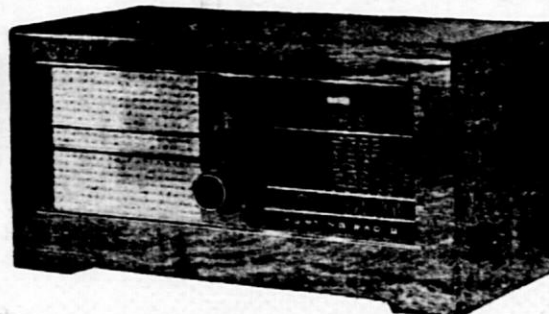
Bitolj, Pančevo, Čačak in Prijepolje

Emitira obveznice in zadolžnice. — Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% letno. — Dovoljuje menično-hipotekarna posojila na nepremičnine v mestih in trgih ter v zdraviliščih, priznanih od države, po 6% letni obrestni meri, na 10 let in proti 3 mesečnemu eskontu žiriranih menic. — Dovoljuje mestnim in trškim občinam komunalna posojila na davke in doklade. — Eskontira blagajniške zapise finančnega ministrstva in menice denarnih zavodov. — Eskontira kupone svojih založniških dolarske emisije. (Seligman). — Tajnost strogo zadržana. Na anonimna pisma ne odgovarjam. 893

Za vse bančne obveze jamči država.

Vsa pojasnila daje:

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA, BEOGRAD, IN NJENE PODRUŽNICE

Izbira ni težka, če se odločite za dober aparat znamke

KÖRTING

kateri si je pridobil sloves in dvakratno priznanje na mednarodni razstavi v Parizu. Na zalogi imamo vse tipe KÖRTING aparatov pa Vas vladno vabimo na brezobvezen ogled

KÖRTING, GLAVNO ZASTOPSTVO:

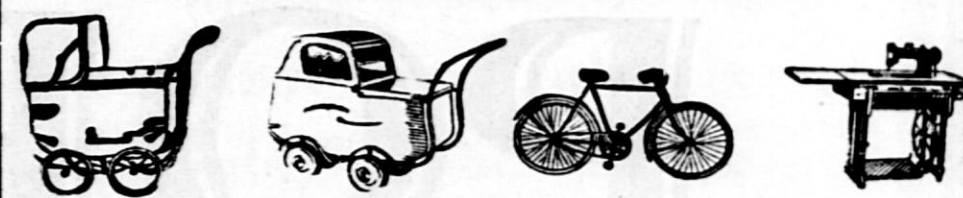
ANTON BIRKE

Ljubljana, Mestni trg 9

KOLESA IN PISALNI STROJI

Telefon števil. 24-56

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko!

TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovška 4

MARIBOR — ALEKSANDROVA C. ST. 26

GOSTILNA

pri »Starem mlinu«

(prej KOLEZIJA) — TRNOVO

želi vsem svojim cenj. gostom vesele velikonočne praznike. — Za praznike vsa vina čez ulico 1 din ceneje! — Vsako nedeljo domača zabava s plesom. — Mrzla in topla jedila in sveže morske ribe vedno na razpolago. Kdor hoče dobro vince piti, mora k Vinku Loziću priti!

Se še za naprej priporoča

Vinko Lozić, gostilničar

HRANILNE KNJIŽICE

vrednostne papirje

najugodnejše prodate pri

Bančnem kom. zavodu, Maribor

Aleksandrova 40

LEKARNA

Mr. M. RAUCH

KRANJ

Mestni trg

Inserirajte

v „Slovenskem Narodu“

ZA VELIKO NOČ
SE NAJBOLJ PRIPOROČA

NOVO
BOK PIVO
IN
LEŽAK PIVO
IZ
PIVOVARNE UNION V LJUBLJANI

PORTLAND
CEMENT

- je najpopolnejši in najbolj ekonomičen grad-
- beni material, ki ustreza vsem zahtevam
- moderne gradbene tehnike in omogoča
- izvajanje najdrznejših stavbnih kon-
- strukcij in najraznovrstnejših izdelkov

»CEMENT« A. D.

LJUBLJANA — BEOGRAD — ZAGREB — SPLIT

špedicijsko
podjetje

TURK

Prosto javno
skladišče

LJUBLJANA

prevzema

Ocarinjenje

uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnosti zaračunavanja carine in vse informacije brezplačno.

Vilharjeva c. št. 33 (nasproti nove carinarnice).
Telefon: 24-59

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, kurriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po nizki ceni.

Masarykova c. št. 9 (nasproti tovarnega kolodvora). Telefon: 21-57

Vskladiščenje

raznega blaga kakor tudi pohištva v lastnem, mestne trošarine in uvoznine prostem javnem skladišču. Oskrba inkaso-povzetij

Kotnikova ul. št. 12 (nasproti mestne elektrarne). Telefon: 10-73

**Kreditni zavod za
trgovino in industrijo**

LJUBLJANA — Prešernova ulica št. 50

Telef.: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84. Brzojavni naslov: Kredit, Ljubljana.
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, Safe-deposits itd.

MODERNE STAVBE
VILE, MOSTOVE IN
CESTE GRADI IN
PROJEKTIRA SOLIDNO

GRADBENO
PODJETJE
IN TEHNIČNA
PISARNA

**MIROSLAV
ZUPAN**

Ljubljana, Vošnjakova 6

Goldnerjevi

slaščičarski stroji

BRATJE GOLDNER

SUBOTICA

Osnovano 1906

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE

**ELEKTRARNA
VINKO MAJDIČ**

KRANJ

**VODNE
TURBINE**

ZA VSE RAZMERE

avtom. regulatorje, zatvornice,
opreme za žage in mline

izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER

SKOFJA LOKA

TOVARNA STROJEV

PRVOVRSTNE REFERENCE. ZMERNE CENE.

Beneški jermeniki, cirkularke, nihalne žage, najnovejše sestave, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinjskih kamnov, zatvornice. Transmisijski deli, kakor osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. — Rebraste cevi iz kovanega železa in s prav ugodnim grelnim učinkom.

Strojno podjetje

R. Willmann

LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 3 — TELEFON 20-55

Elektrotovarna in jamska dvigala, vitli, dvigalne in transportne naprave. Projektiranje in opremljanje žag, mlinov in drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. Razne ponudbe brezplačno. — Na željo obisk strokovnjaka.

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5

**VSAK DAN
ENA ALI DVE**

Ponedeljek: Razne telečje
Torek: Svinjske
Sreda: Razne goveje
Četrtek: Srbske
Petek: Ribe, struklji
Sobota: Divjačinske
Nedelja: Perutninske

specialitete

Izborna domača in dalmatinska vina. Pivo v sodčkih in steklenicah

gostilni »Pri lovcu«

Rimska c. 24 — Bleiweisova 2

MALI OGLASI

»Slov Naroda«

izdaje
»Slovenski narod«

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

Adolf Prah

TOVARNA VOLNENIH
IN BOMBAŽNIH TKANIN

KRANJ

Telefon interurban št. 13

IZDELUJE:
Najrazličnejše vrste oksfordov, vse vrste pisanih in enobarvnih flanel, barhente, gradle, cefirje, molinose, brisače itd.

**TKALNICA
BARVARNA
APRETURA**

OD DELAVCA DO PODJETNIKA SLOVENSKO PODJETJE BREZ TUJIH STROKOVNJAKOV

... dokler ga ni primerjala
z Radion belo bluzo!

Vsaka žena pere na svoj način. Vendar pa se boste tudi Vi takoj prepričali o dobrih lastnostih Radiona, če primerjate navadno prano perilo s perilom, pranim s Schichtovim Radionom. Radion odpravi vso nesnago. Pri kuhanju v raztopini Radiona se tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi perilo in na ta način temeljito odstrani vso nesnago. Tako je Radion belina pojem popolne čistote, uspeh pranja pa Radion belo perilo.

SCHICHTOV

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

HIPNOTIZEM

ni več nobena skrivnost. Skrivnost je le, kako bomo dosegli srečo na podlagi spoznanja svoje življenjske poti. To pot vam more pokazati samo knjiga F. T. Karmaha »Naš život i okultne tajne«.

POMAGAL VAM BO

Znani pisec in raziskovalec okultnih ved F. T. Karmah vam brezplačno napove vašo bodočnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželene uspehe v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema s celega sveta, dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki vas zanimajo, in sporočite mu točne podatke o svojem rojstvu. Vse napovedi o vašem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri piscu kupili njegovo najnovejšo knjigo »Naš život i okultne tajne«. Knjiga stane samo 30 din, denar pa se pošilja na ček, račun št. 17.455 na točni in stalni naslov: F. T. Karmah, Zalec.

V roku 48 ur boste dobili v prtem, diskretnem ovoju Vašo brezplačno življenjsko analizo in knjigo »Naš život i okultne tajne«.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Vrvarske lastne izdelke

kupite najceneje in najboljše pri

PRVI KRANJSKI VRVARNI
IN TRGOVINI S KONOPNINO

Ivan

N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra c. 31. Telef. 2441

Maribor, Vetrinjska ul. št. 20
Telef. 2454

Celje, Kralja Petra c. št. 33.

žima
volna, afrik
bičevniki, biči
juta (Hessian)
blago za pohištvo
motvoz, platno (gradel)
nepremočljive konjske plahte
konopnene in gumijaste cevi
ribje in gugalne mreže vseh vrst
predpražniki, kokosovi in drugi, kokosove preproge

Mamice!

Veselite se Vas in družino prinesejo naši vozički najnovejših modelov. — Naročila z dežele izvršimo hitro in solidno.

Velika izbira koles!

MIKLOŠIČEVA CESTA 20

Elektrotehnično podjetje

BOGATAJ IVAN

Kongresni trg 19, poleg nunske cerkve

Telefon 20-03

Izvršuje vse električne inštalacije in popravila — Trgovina in zaloga vseh vrst instalacijskega materiala. Strokovno in solidno delo, nizke cene!

T. KORN

JAVNA TRGOVSKA DRUŽBA

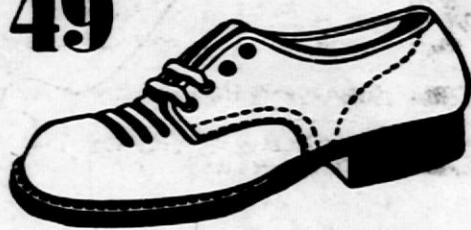
LJUBLJANA

POLJANSKA CESTA 8

Centralne kurjave
Prezračevalne naprave
Vođovodne inštalacije
Sanitarne opreme
Naprava strešnikov
Stavbno, galanterijsko in
okrasno kleparstvo
Krovstvo

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

49

8222-48801

Otroški nizki čevlji iz močnega boks, z neraztrgljivimi gumastimi podplati. Za živahne otroke ni boljše in trpežnejše obutve.

69

2405-6553

Udobni in lahki čevlji iz diffina, s srednje visoko peto. Zelo pripravi za urad in sprehod.

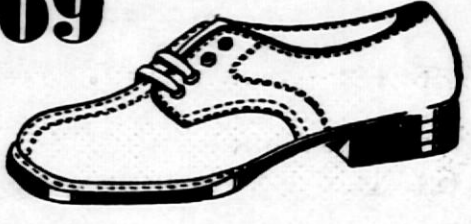
129

0767-64704

Visoki moški čevlji iz masne kravine, z močnimi usnjenimi podplati. Odlikujejo se po svoji tubasti obliki, ki daje nogi potrebno udobnost.

69

6922-44809

Močni otroški nizki čevlji, izdelani iz boks, z usnjenimi podplati in petami.

99

2405-66115

Moderni ženski čevlji iz finega mehkega, črnega ali rjavega boks, z okrasno petijo na nartu (ristu).

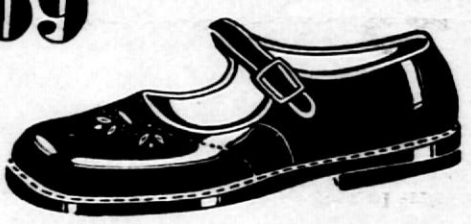
149

2927-44650

Udobni čevlji iz boks, tubaste oblike, z usnjenimi podplati in petami. Pripravi za vsak štrpalec.

69

5842-64832

Otroški priljubljeni nizki čevlji iz laka, okrašeni na nartu (ristu) z usnjenimi podplati. Praktični in udobni.

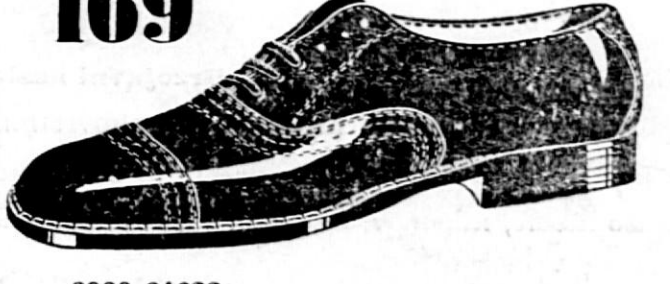
129

2625-46154

Zelo udobni čevlji iz finega boks, preko narta okrašeni z okusnim jezikom. Izdelujemo jih v rjavi in črni barvi.

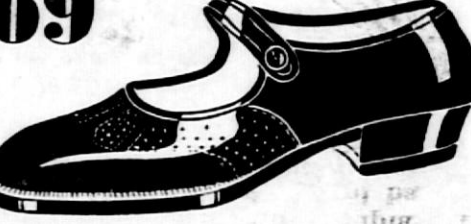
169

3939-64622

Trpežni moški čevlji iz boks, z močnimi na rom šivanimi podplati in petami.

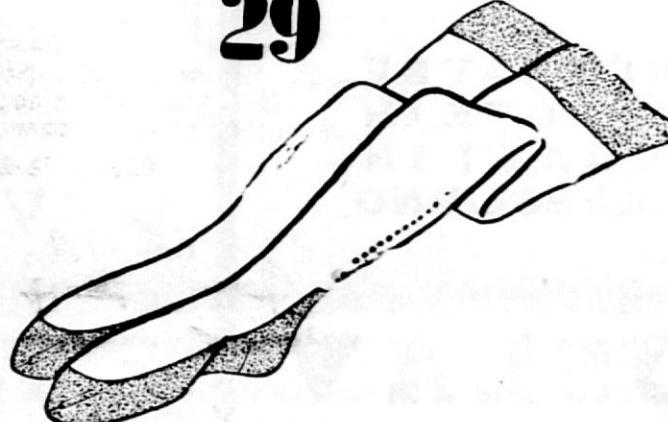
69

4944-44604

Dekliski čevlji iz močnega usnja, na zapono, z usnjenimi podplati. Izdelujemo jih v rjavi in črni barvi.

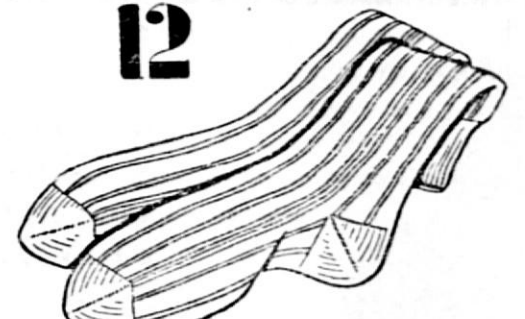
29

»PRINCESA«

Tanke in zelo trpežne svilene nogavice v vseh modernih barvah. Zadovoljujejo okus in potrebo vsake dame.

12

»DIREKTOR«

Moške flor-nogavice z lepimi deseni v vseh barvah. Prsti in pete posebno ojačeni.

12

»SKAUT«

Zelo trpežne otroške dokolenke iz najboljšega flora. Stanejo din 12.—, 15.— in 19.—

Rata

NE POZABITE,

ko obnavljate svoje domove, da kupite najceneje

BARVE, oljate in kemične,
LAKE in FIRNEZ,
SELAH in SPIRIT den.,
LUZILA »Arti« PASTE za pode,
prašno in strojno olje

ter vse slikarske in plesarske potrebščine pri

IVAN ROZINA

(preje »Orient«)

Tyrševa (Dunajska) cesta 14

poleg Schneider & Verovška

'SPECTRUM' D. D.

tvornice ogledal in brusilnice stekla

LJUBLJANA

Telefon 23-43

Celovška 81

ZAGREB, Vlaška ul. 83
Telefon 22-683SPLIT, Kruševićeva 13
Telefon 2368

VELEZALOGE STEKLENIH PLOŠČ IN OGLEDAL VSEH
VELIKOSTI IN OBLIK ZA POHIŠTVO, OPREME, STAVBE,
AVTOMOBILE, NADPISE ITD.

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi vsem cenj. naročnikom in gostom

pleskar, ličar, sobo- in črkoslikar ter gostilničar v Štepanji vasi »Na Planirju«

LJUBLJANA

Bricelj Ivan

Tyrševa c. 13, Tel. 33-07
(DVORIŠČE PRI FIGOVCU)

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR · RASPUTIN

Ravljen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din.

Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 6

Danes ob 9. uri premiera najnovejšega filma **Pesem pustinje** Nov trijumf velike umetnice in pevke božanskega glasu! **Zarah Leander**

Spomnite se njenih filmov »DOMOVINA«, »ČAJKOVSKY!« — Na novo Vas bo očarala in fascinirala ta največja umetnica filmskega platna. To je veliki šlager-film, poln strasti, divnih melodij, iskrene globoke ljubezni požrtvovanja, prijateljstva in misterija Orienta.

BLAGAJNA ODPRTA OD 1/8. URE ZVEČER.

Predstave oba praznika ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO MATICA

Telef. 21-24

Svarila in zaščita pred katastrofami

V spomin na ljubljansko velikonočno katastrofo leta 1895

»Biti vsak čas na vse pripravljen!«
Maribor, veliki petek 1890.
Potres, ki je za Veliko noč 1. 1895 vzvalil več pokrajin, a si je s svojim katastrofalnim učinkom izbral Ljubljano za svoje središče in ki sem ga kot mlad vojak doživel najprej v Kandiji, nato pa v Ljubljani sami, je sčasoma zelo obogatil literaturo o tem in sličnih naravnih pojava.

Izmed številnih teorij in ugibanj o vzrokih ljubljanske katastrofe pa pogrešam nekaj, kar povzroča sploh pri vsaki katastrofi največji žrtev. To je vprašanje **zaščite pred katastrofami**. Zato sem se že pred leti odločil za večje zadavno delo, iz katerega uporabljam v okviru teh spominov le posamezne drobce. Hotel se količor sploh mogoče neposredno živjeti v tisto usodopolno Veliko noč, sem se preko vseh drugih podatkov omejil le na pregled »Slov. Naroda« iz t. dobe. In kar sem tam našel, se mi zdijo znamenite, kot so to stili tisti, ki so dotične podatke pisali. Predvsem me je že bežno listanje »Sl. N.« počenši od Novega leta 1895 dalje prijetno iznenadilo, ker naidem tam toliko skoro vsakdanjega zanimanja tudi za — vreme. O vremenu je znana prislovica, da kadar ne znamo kaj boljšega govoriti, se spravimo nad — vreme. Kakšna zmota! Baš v tem (ljubljskem) primeru se je pokazalo, da so bila skoro vsa ta poročila o izrednosti takratne zime prav za prav »lozi« mesece trajajoča resna svarila, da tam izrednost mora še nekaj bolj izrednega slediti. To resnico je potrdil tudi veslek v takih vprašanjih, kot je bil prof. Vodušek, katerega teorijo sem si pozneje, ko sem prelazil malone vse dolenske jame, osvoil tudi jaz kot sicer laik na tem polju. Takih naravnih svaril je imela Ljubljana tisto zimo več kot dovolj in trajala so ozi. v svojih posledicah nadaljevala so se

tudi tja do Velike noči, katere datum je padel v kritično sredino meseca aprila. Da je ta spomladni čas še posebno kritičen, baš za izbruh potresov in sličnih pojavov (ogrnjeniki), to je že iz zgodovine vseh teh pojavov znano dejstvo.

Recimo, da bi se bili Ljubljani vseh teh svaril zavedali, kaj bi jim to koristilo? Bi li s tem znanjem mogli preprečiti katastrofo?

Izčrpen odgovor na to vprašanje naj ostane še — odložen, odnosno omejen le na posredno nastalo število žrtev. Že staro pravilo nas uči, da tudi najhujša nevarnost ni več tista nevarnost, če jo — poznamo, odnosno, če z njo že vnaprej računamo. Največ žrtev (tudi v vsakdanjem življenju) gre na račun zmote misli, o stalno mirnem uživanju življenja, dočim je v resnici sploh celotno življenje (tudi vseh kreatur) le neprestan boj za vsak trenotni užitek miru in ugodia.

Biti vsak čas na vsako — tudi le morebitno — nevarnost pripravljen: to je jedro cele zaščite. Je pa več stopenj pripravljenosti. Pripravljen sem tudi že, če le mislim na možnost kakšne nevarnosti in če se s to mislijo nekako »pogodim«, to se pravi, da premagam z mislijo povzročeno razburjenje. Velik korak od te (le miselne) pripravljenosti pa je, če storim vsaj kar je človeško mogoče, da se ubranim »ode ali zlih posledic preteče nevarnosti. Ni treba, da mora biti ta nevarnost baš potres ali druga prirodna katastrofa. Z ognjem, požarom n. pr. prav lahko računamo vsepoved in vsak dan in zlasti vsako nedeljo predno ležemo k počitku. »Kaj storiti, če me ponoči iz trdnega spanja prebudi požar?«

Takrat ob ljubljanski katastrofi naši živci niso bili privzgojeni za take misli. Spominjam se, kako sem se mnogo let pozne-

je posebno v Ljubljani povzročal nevoljo že s tem, da sem opozarjal na svarila znamenja pred naravnimi katastrofami. Danes, ko se vršijo dan za dnem javna predavanja tudi že za deca, kako se ubraniti pred sovražnimi napadi, morajo biti naši živci krepki dovoli, da brez posebnega ali sploh še kakšnega razburjenja prenesemo misel tudi na možnost nevarnosti elementarnih katastrof. Računati, biti pripravljen tudi na — presenečenja. Posebno velja to za družinske očete, a pred vsem pa za one, ki jim je poverjena skrb za javni blagor, mir in red. Baš ta naloga je bila v slučaju ljubljanske katastrofe brdka šola preizkušnje. Večja pripravljenost bi bila prihranila mnogo žrtev posledic potresa. Da so Ljubljani na cele ure (nekateri skoro nazi) bežali po ulicah, to in še marsikaj bi bilo prav lahko izostalo. Vsako mesto mora imeti tudi za take slučajne izbrane prostore za javno zaščito.

Cemu ti opomini in spomin? Ker nas tudi za letošnje Veliko noč opozarjajo na pripravljenost slična svarila, kot jih je bilo več kot dovolj tudi takrat pred 45 leti. Lahkomiselnost ali če se dogaja zavestno — tudi naravnost brezvestno je, kot dejstvo napovedovati konec sveta ali pojave elementarnih katastrof za gotov kraj in datum. Smešno pa so vse učene razlage o bilijonletih do konca naše zemlje in o le slučajnih nastopih n. pr. potresnih katastrof, o katerih danes vemo, da jih usodavljalo ne le naimodnejši aparat, nego lahko tudi že navadna magnetna.

Zivljenje, da, vsak trenutek življenja nam bo veliko bolj dragocen in bomo svoji čas veliko lepše uporabljali če se — recimo — baš za to veliko moč trdnost odločimo, biti vsak čas na vse pripravljen!

Fr. Prc.

Ob 60 letnici prof. Franceta Kidriča

Ljubljana, 23. marca

Danes praznuje 60letnico univ. prof. dr. Francet Kidrič, naš veliki prenosilovec, literarni zgodovinar, kritik in znanstvenik. V razmahu svojih ustvarjalnih duhovnih sil je doživel ta življenjski jubilej, ki je obenem jubilej njegovega plodnega znanstvenega 40letnega dela.

Promoviral je prof. dr. Francet Kidrič leta 1906 na Dunaju. Od tega leta do 60. letnice je objavil številne literarne razprave in si že s temi postavil več spomenik duhovne tvorbe. Med prvimi knjigami slovenske Akademije znanosti, kateri član je jubilar, je izšla njegova kritična izdaja Zoisove korespondence. S posebno vnojo je kritično obdeloval do našega protestantizma in objavil poleg spisa v Trubarjev vrsto razprav, študij in člankov, ki so v zvezi z zgodovino naše reformacije. Izdal je tudi bibliografski

uvod v zgodovino reformacijske književnosti pri Slovencih. Številne so tudi njegove razprave o protireformacijski dobi, s katerimi je kritično na podlagi objektivnega gradiva osvetlil številne sivojstvene in kulturne zgodovinske probleme, iz te naši kulturni rasti nenaklonjene dobe. Dobrišen del tvornega dela dr. Franceta Kidriča obravnava naš preporod (Dobrovski in slovenski preporod njegove dobe, monografije, korespondenca Zige Zois in J. N. Primica). Njegovo veliko delo pa je biografska Franceta Prešerna in pozitivna dognanja iz Prešernove dobe. Kot prenosilovec je danes dr. Kidrič najbolj priznana avtoriteta. Dva obširna zvezka je založila Tiskovna zadruga in upamo, da bo še s tretjim zvezkom kmalu zaključena ta Kidričeva monumentalno zasnovana in objektivna biografija, ki ne bo samo veliko delo priznanega avtorja, temveč tudi eno izmed najbolj kakovostnih in trdnih del slovenske književne zgodovine. Temeljno delo o zgodovini starejšega slovenskega slovstva je Kidričeva »Zgodovina slovenskega slovstva od začatka do Zoisove smrti«.

Jubilar si je pridobil s svojim delom mesto največjega sodobnega slovenskega literarnega kritika pozitivistične smeri. Njegovo delo prida, da je znanstvenik, ker se ogiblje sleherne spekulacije in znanstvene aprioristike. Njegova znanstvena metoda je najsodobnejša, ker ona — individualna, celotna sociološka filološka in psihološka čimtelje, kateri skupno vplivajo in ustvarjajo stvarbo človeškega duha.

Jubilar je vzgojil že celo generacijo slovenskega znanstvenega in pedagoškega nastajanja, zavzema častna mesta v naših kulturnih in znanstvenih ustanovah, ter stopa v sedmo desetletje svojega življenja z mladostno tvorno voljo, da dokonča svoje veliko kulturno delo. Da bi se tako zgodilo, želimo prof. dr. Kidriču tudi mi.

— Športne vesti. Po prvi letošnji nogometni tekmi, ki jo je odigral trboveljski Amater v nedeljo s SK Svobodo iz Ljubljane dokaj neugodno, ki ga se upošteva sicer tehnična moč domačega kluba, bo Amater na velikonočno nedeljo nastopil proti SK Hermesu iz Ljubljane, znanemu klubu iz šiske, ki se odlikuje po odlični tehnični igri, s katero je že večkrat zadivil trboveljsko športno publiko. Moštvo Amaterja bo v velikonočni tekmi nastopilo v spremenjeni postavi, ki bo razpolagala z novimi mlajšimi močmi. Zamenjava je bila potrebna radi slabih izkušenj na poslednji nedeljski tekmi, na kateri je več Amaterjevih igralcev odigralo prav slabo igro, ki je edina vplivala na slab uspeh za domači klub! Trboveljska športna publika se vabi k polnoštevilni udeležbi zanimive velikonočne tekme.

— Naše nedavno poročilo o trakuljavosti živine dopolnjujemo radi točne informacije občinstva s tem, da so bila goveda, pri katerih je bila ugotovljena trakuljavost, prodana v Čurnovcu, občini sv. Lenart. S tem seveda ni rečeno, da so živali kupili baš trboveljski mesarji, pač pa je bilo potrebno ob priliki tega slučajja, ki se je

zgodil v laškem srezu, opozoriti javnost na zle posledice uživanja ikričevega mesa sploh! Sicer je itak znano, da trboveljska občinska veterinarska kontrola izključuje zakol in prodajo takega škodljivega mesa! Občinstvo samo pa mora tudi sicer bolj paziti na predpisane oznake pregledanega mesa, ter bo pri točnejši kontroli kupilo tudi le tisto meso, ki po kvaliteti odgovarja predpisani cen! V tem pa zlasti delavski konzument mesa greši čisto v svojo škodo! Rudarske gospodinjice naj torej bolj pazijo na oznake kvalitete mesa, pa v bodoče ne bo nepotrebnih pritožb, da se kvalitativno slabše meso kupuje za dražjo ceno!

— Občinski veterinarski urad opozarja občinstvo, da bodo trboveljske mesnice zaprte na Velikonočno nedeljo in ponedeljek. Gospodinjice naj se torej preskrbijo z mesom že danes!

— Trboveljska sokolska drama, ki je po daljšem odmoru z velikim uspehom uprizorila Schurekovo tragikomedijo »Pesem s ceste«, je s premiero te privlačne igre imela pri trboveljski publiki prodoren uspeh. Bil je res že skrajni čas, da so trboveljski sokolski igralci stopili zopet na plan z vnetim teaterskim ustvarjanjem, ki jim je v teku let prineslo že toliko priznanja in uspehov. V novo nastudirani igri so sodelovali zvezdniki sokolskega odra, ki so s svojo izvrstno glumo želi oduslavljenje gledalcev. Vsi obče želje se bo »Pesem s ceste« ponovila na Velikonočni ponedeljek ob 4. popoldne. Vljudno vabimo ljubitelje dobre in umetniške glume k polnoštevilni udeležbi velikonočne reprize!

— Opozorjamo zainteresirane, da se bo v smislu zakonskih predpisov vršilo 13. aprila popoldne do vključno 19. aprila popoldne pregledovanje in žigosanje meril in merilnih naprav za stranke, ki prebivajo na tukajšnjem občinskem področju. Pregledovanju se morajo odzvati razen trgovcev in obrtnikov tudi branjevalci, lastniki mlatilnic, ekonomski, kakor tudi privatniki, ki s svojimi merili kupujejo ali prodajajo lastni pridelek, odn. uporabljajo v javnem prometu kakršnokoli merilo ali merilno pripravo. — Stranke morajo prinesiti svoja merila k pregledu očistena. Pregledovanje in žigosanje se bo vršilo 13., 15., 16., 17., 18. in 19. aprila t. l. na tržnem prostoru.

Požar uničil delavčevo hišo

Litija, 22. marca
Hrib Sitarjevec se dviga nad Litijo, in nas loči od šmarske doline. Na poseki Sitarjevca sredi hriba so si napravili pred letom dni skromna domovanja trije delavci. Zdaj je obiskal njihovo selišče požar. Kako je ogenj nastal, je težko ugotoviti. Eni menijo, da se je vnel nastilj, ki je bil nameščen poleg kršinske peči, stojiče na samem. Prav tedaj so pekli pri Vidergarjevih kruh in ker je pihal precej močan veter, je mogoče, da je odneslo iskro v nastilj in nato še k Vidergarjevim, kakor se piše gospodar, ki ga je spravljal požar ob vse. Drugi pa spet trdijo, da so se mučili v hribu otroci iz doline in se igrali z vžigalicami, pa jim je veter odnesel iskro v leseno Vidergarjevo hišo. Da gori v Sitarjevcu so najprej opazili v Šmartnem. Visok steber dima so opa-

zili v Litiji in takoj je odhitela motorka litjskih gasilcev do vasi Podstarijevec. Prav do Vidergarjevih pa niso mogli zaradi slabe poti. Motorko so namestili v dolini, kjer so črpali vodo iz starega rezervoarja. Svoje vrline je pokazala naša motorka prav v tem primeru, ko je bilo treba spravljati vodo kakih 50 metrov visoko v hrib. Motorka je delovala v polno zadovoljstvo. Gasilec se je posrečilo rešiti sosedna domova, dočim je ogenj uničil pri Vidergarjevih vse. Poig hiše je imel domači sinko zajčnik in huda vročina ter dim sta mu zadušila tudi zajce. Nesrečno družino pomilujemo vsi.

V kratkem je to že drugi požar v naši soseski. Pred dnevi je gorelo pri Boršt-narjevih v Zavrstniku. Tudi tam je pogorela hiša in niso mogli prav ničesar rešiti. V hiši sta stanovali dve dekleti, ki sta si oteili le golo življenje. Kakor vse kaže, je bil ogenj podtaknjen, za požigalcem v Zavrstniku proizvedujo obla-stva.

»Materina ljubezen« v kinu Unionu

Ljubljana, 23. marca
»Materina ljubezen« je nedvomno najlepši film, ki ga je v zadnjih letih ustvarila dunajska filmska produkcija. Film je posvečen materi in kaže usodo tisočev žena skritih mučenic, ki posvečajo svoje življenje vsakdanjim skrbem za dom, za otroke, za ljubezen. Vsaka otrokova pesem, vsak možev nasmeh je tem ženam svetel sončni žarek. To je film mater, ki nikoli ne žanjejo hvale, mater, ki sta jim skrb in trpljenje postala dolžnost. Film pa je obenem tudi film otrok, ki ne vedo, kaj jim daje dom, ki ga zapustijo morda zagrenjeni, se vržejo v svet, omagajo v njem in se potem vrnijo spet k materi, ki ne sprašuje po njihovih grehih in napakah, ampak vidi pred seboj le otroke, ki jim je dala življenje in jim pomagala pri prvih korakih.

Film »Materina ljubezen« je film globoke vsebine in se bistveno razlikuje od navadnih filmskih del. Lepo igran in režiran, predstavlja film pravo umetnino. Za velikonočne praznike bo premiera tega filma v kinu Unionu. Film v Jugoslaviji še ni bil predvajan in bo Ljubljana prva v državi videla film, ki so ga najstrožji kritiki označili kot najlepše filmsko delo zadnjih 10 let. Ker se bližajo materinskemu dnevu je film obenem namenjen počastitvi tega praznika.

Film je namenjen odraslim in mladim, družini in sploh vsem ljudem, ki jih je mati ljubila, vzgajala in učila. 166-n

Smrt zveste naročnice

Litija, 22. marca
Na tukajšnjem pokopališču smo pokopali gospo Heleno Bevkovo, ki je bila med najstarejšimi in najbolj zvestimi naročniki »Slovenskega Naroda« že od začatka njegovega izhajanja. Bevkova majka bi imela v kratkem praznovati 90letnico svojega rojstva. Tukajšnja Cirilmetodova družba se je že pripravljala, da dostojno počasti visoki jubilej svoje najstarejše članice in odbornice. Se na zadnjem občnem zboru

Bevkova majka ob 80 letnici

naše marljivje CMD je bila izvoljena v upravni odbor. Litjski CMD pa je stala ob strani že ob ustanovitvi, saj je bil znan narodni vodnik Luka Svetec, ki je bil njen svak, med ustanovnimi člani CMD. Gospa Bevkova je bila s sestro Terezijo Bevkovo domala na vseh glavnih skupščinah CMD.

Helena Bevkova se je rodila v Litiji, ljudsko šolo pa je obiskovala v Šmartnem; tedaj Litija še ni imela svoje šole. Ko ji je bilo 20 let, si je poročila z učiteljem Bevkom, ki pa je že po nekaj letih srečnega zakona umrl kot mlad učitelj v Št. Vidu pri Lukovici. Gospa Helena se je kot mlada vdova vsa posvetila vzgoji svoje dece. Zdaj živi še edini sin dr. Stanko Bevk, znani šolnik, prirodoslovec in upokojeni prosvetni načelnik. Dr. Stojan Bajič, docent ljubljanske univerze in vodilni član ljubljanske ZKD je njen vnuk.

Gospa Bevkova je kot dijaška mati v Ljubljani vzgojila mnoge odlične slovenske može. Za svoje dijake je naročala »Zvonček« in druge mladinske liste in jih nava-

jala za lepo slovnost. Stalno je prebirala poezije naših poetov. Bila je po srcu mehka, blaga duša.

Ko se je preselila v svojo hišo v Litijo, so jo začeli vsi nazivati Bevkova majka. Tako se je tudi vedno podpisovala, kadar je čestitala svojim znancom in prijateljem. V mlajših letih je mnogo pomagala našemu Sokolu in je sodelovala pri prireditvah v paviljonih. Blizajoče se devetdesetletnice pa, žal, ni dočkala. Zbota je in po kratkem trpljenju preminula.

Njen pogreb je dokazal, kako smo jo spoštovali pri nas in daleč na okrog. Na njeni zadnji poti so jo spremljali zastopniki Sokola, CMD in drugih narodnih organizacij. Došla je tudi vsa sokolska mladina litjske šole s svojim učitelstvom. Saj je bila Bevkova majka stalna dobrotnica naše šole in je bila tudi kumica sedanjega sokolskega prapora. V poslednje slovo so zapeli blagi Bevkovi majki pevci »Lipe« pod vodstvom pevovodje g. Rojca, ter mladinski zbor litjske ljudske šole pod vodstvom g. učitelja Svare. Ob odprtem grobu pa so spregovorili vrli narodni ženi v slovo: odposlanec glavnega odbora CMD g. dr. Dolar iz Ljubljane, starosta litjskega Sokola br. Lajovic in učenka litjske ljudske šole.

Vrli narodni ženi, naši najzvestejši naradni bodi ohranjen blag spomin. Zalujočim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

W. Forstov »Sebastian Ott« v kinu Slogi

Ljubljana, 23. marca
Za velikonočne praznike bo uprava kina Sloge presenčila ljubljansko kinopubliko z najnovejšim Willy Forstovim filmom »Jaz sem Sebastian Ott«. Willy Forst je mojster velikega stila tako kot igralec, se bolj pa kot režiser. Ustvaril je doslej največje filmske umetnine, ki so ostale gledalcem nepozabne, ne samo pri nas v Evropi, temveč po vsem svetu, nihče ne bo nikoli pozabil njegovih odličnih filmov »Hrepenenje«, »Mazurka«, »Serenada«, »Bel amir« itd. In še nekaj je značilnega pri Forstovih umetninah, to je izbira snovi. Vedno nudi svojim oboževalcem kaj novega, vedno se loti kakšne nove, čeprav vsakdanje teme in to snov zna prikazati na svoj edinstven, nov, prikopen, mojstrski način v istotaki režiji. Prav rad si izbira nove igralske, ali pa že davno pozabljene umetnike in tako zablaeste v njegovih mojstrovinah že davno obledela zvezde. Tudi v filmu »Sebastian Ott« se Forst ne ponavlja, ampak podaja svojim oboževalcem nekaj novega! Willy Forst nikdar ne izdaja vsebine svojih filmov in tako tudi mi ne bomo povedali publiko dejanja v njegovem najnovejšem delu. Povemo le to, da igra Forst sam v filmu in sicer dvojno vlogo. Film ima zelo pestro, napeto, deloma tajinstveno zapleteno dejanje, dogodki peljejo gledalce preko Dunaja, Prage v vsa večja evropska mesta, vsi zapletljivi se razvzljepajo logično, toda tako trapančno, da gledalec z vedno večjim zanimanjem sledi vsebini, nikdar truden, navlečan. Willy Forst je res velik mojster in njegov sloves bo tudi potrdil njegov najnovejši film »Sebastian Ott«. Fotografija filma je odlična, ravnotako je film napravljen z bogatim razkožjem in s sodelovanjem najboljših igralcev kakor so Otto Tressler, Trude Marlen, Paul Hörbiger, Gustav Diesel, Hans Holt in drugi.

Kino Sloga je kakor čujemo imel z nabavo tega elitnega filmskega dela velike stroške, kljub temu pa uprava cine stopnicam ni povišala, računajoč na obilen obisk, ki ga ta film po vsej pravici zasluži. 165-n

Križanka

1	2	3	4	5	6
7		8	9		10
11				12	
13		14		15	16
	17			18	
19	20			21	22
	23				
24				25	26
		27	28	29	
30	31	32		33	
34				35	
36		37	38	39	
40				41	

Pomen besed

Vodoravno: 1. Zensko pokrivalo. 4. norveški prestolonaslednik. 7. del vozila. 8. riba. 10. prislov kraja. 11. pralna potrebščina. 12. levi pritok Dnjepra. 13. glasbena nota. 14. moško ime. 16. osebnost zaimke. 17. slovenski geograf. 19. števec. 21. žensko ime. 23. sanjstvo. 24. razdobje. 25. števec. 27. reka na Poljskem. 30. veznik. 32. nekdanja kratica za našo državo. 33. ruska reka (levi pritok Kame). 34. sorodnik. 35. žuželka. 36. vas pri Ljubljani. 37. svetopisemski oseba. 39. kem. znak za plovino. 40. moško ime. 41. plemen.

Navpično: 1. kos lesa. 2. keltski bog. 3. člen s človeškimi žrtvami. 4. kvarta. 4. elektrotehnična merska enota. 5. delec materije. 6. nekdanja preprosta železarna. 9. želimo reševalec naših križank. 14. kazalni zaimke. 15. osebnost zaimke. 17. plin. 18. ukrajinsko mesto. 20. pripadnik južnoafriškega naroda. 22. turško mesto. 28. glasbena nota. 29. glasbena nota. 31. primerjalni veznik. 33. egiptovska božinja. 37. latinski veznik. 38. površinska mera.

Rešitev križanke, objavljen danes,eden

Vodoravno: 1. moka. 4. kolo. 8. Ana. 10. ker. 11. dleto. 14. uk. 16. ura. 17. od. 18. top. 20. oba. 21. Krapina. 22. kri. 23. alt. 25. Ra (radij). 26. Eva. 28. Ar (Argon). 29. brest. 31. ako. 33. Rim. 35. Rila. 36. miza.

Navpično: 1. mamut. 2. on. 3. kad. 5. oko. 6. le. 7. orada. 9. Čerapevec. 12. Lu (lute-cij). 13. ta. 15. Kokra. 16. obala. 19. pri. 20. ona. 22. rmar. 24. truma. 26. Er (erbi). 27. as. 29. Bol. 30. tri. 32. ki. 34. iz.

Mariborske občinske davščine v l. 1940-41

Trošarina na vino ostane ista, na pivo je pa znižana na 60 par — Trošarine bodo vrgle okrog 1.800.000

Na prednočni seji mariborskega mestnega sveta je smislu poročila finančnega referenta dovolil finančni minister, da lahko mestna občina spet pobira trošarino na vino v prejšnjem obsegu. Potemtakem ostane trošarina na vino 1 din 50 par pri litru. Obenem se je znižala trošarina na pivo od 1 din, ki je bil predviden v proračunu za 1940/41, na 60 par.

Znano je, kako je z mariborsko mestno davčno politiko. Predsednik društva hišnih posestnikov v Mariboru, g. Otmar Meglič, je poročal na nedavnem obnem zboru mariborskih hišnih posestnikov, da ima Maribor še zmerom sivega mesta, da pobira v vsej državi najvišje občinske davščine. Tudi je poročal, da niso toliko krivi hišni posestniki, da se najemnine ne morejo znižati, kakor predstava mestna uprava, ki se navzlic utemeljenim ponovnim prošnjam doslej še ni mogla odločiti, da bi znižala občinske davščine, to je gostaščino, kanalščino in vodarino na nekdo znano višino, ali pa da bi opustila nižje najemnine, na primer do letnih 3600 din, odnosno najemnine, ki jih plačujejo državni uradniki do letnih 6000 din. Tudi doklade na neposredne državne davke, ki so se pod prejšnjo mestno upravo znižale od 45 na 40%, so se lani v socialno-politične namene zvišale za 10%, v teku zadnjih dveh let pa so se razen tega zvišale cestne doklade od 15 na 22%.

Če si ogledamo posamezne postavke pod poglavjem »Mestne davščine« v novem proračunu za 1940/41, vidimo, da bodo vrgle mestne doklade na državne neposredne

avke 4.505.620 din. Tu gre za 40% do klado na zemljarino, zgradarino, pridobitno, družbeni davek, rentnino in uslužbenški davek. Posebna socialna doklada na državne neposredne davke bo dala 850.000 din. Pri tem je mišljena 10% na doklado na zemljarino, zgradarino, pridobitno, družbeni davek, rentnino in uslužbenški davek. Pri mestnih pristojbinah, ki izkazujejo postavko 780.000 din, je upoštevati mestne takse v iznosu 20.000 din, komisijske pristojbine 50.000 din, tržnino 420.000 din, sejniščno pristojbino 180.000 din, plovnino od vsakega v mestnem pristanišču pristalega splava v skupnem znesku 30.000 din in tehtarino od vsakega na cestnih javnih tehničnih stehtanega blaga v znesku 80.000 dinarjev.

Potem sledijo samostojne mestne davščine, in sicer davščina na prenos nepremičnin iz pogodb med živimi s postavko 150.000 din. Trošarina na vino in vinski mošt bo dala okoli 2.000.000 din, trošarina na žgane alkoholne pijače, likerje, spirit, rum in konjak 150.000 din, trošarina na pivo 200.000 din, trošarina na šampanjec 5000 din. Pri tem je računanih 25 din od »velike, po 12,50 din od male steklenice šampanja. Poudariti je, da se založne kleti ne priznavajo. Edino gostilničarji plačajo trošarino na vino šele od sode, ki se stavi pod pipo. Nadljudja samostojna mestna davščina je gostaščina, za katero je predvidena postavka 4.200.000 din. Določena je s 15% od ugotovljenega kazmatov najemninskega donosa za leto 1939 odnosno najemninske vrednosti hiš. 6% na kanalščina od ugotovljenega kosmatov najemninskega

ga donosa je predvidena s postavko 2 milijona 300.000 din, vodarina bo vrgla 1.630.000 din. Za večjo porabo vode je določen znesek 90.000 din. Večja poraba vode se računa po 2 din za kubični meter. K temu pride še vodarina s prispevkom okoljskih občin v znesku 170.000 din. Določena je po dogovoru z občinskimi upravami odnosno s posameznimi odjemalci vode. Vodomerščina izkazuje 140.000 din. Za izposojene vodomerje se potrjuje teletne pristojbine: za vodomer 13 mm 48 din, za vodomer 20 mm 60 din, za vodomer 25 mm 85 din, za vodomer 30 mm 120 din, za vodomer 40 mm 180 din, za vodomer 50 mm 220 din, za vodomer 60 mm 250 din, za vodomer 80 mm 420 din, za vodomer 100 mm 520 din, za vodomer 150 mm 750 din. Skupno bo vrgla torej vodomerščina po novem proračunu precej čedno vsoto.

Uvoznika je predvidena s postavko en milijon 700.000 din, davščina na vola v skupnem iznosu 260.000 din, davščina od prirastka na vrednost pri prodaji nepremičnin, tako imenovana prirastkarina, v znesku 250.000 din. Takša na bivanje tujcev bo dala 70.000 din, veselilni davek pa 150.000 din.

Ob upoštevanju vseh navedenih postavk dobimo precejšnjo vsoto 20.790.630 din. H gornjim postavkam je še dodati zamudne obresti v iznosu 6% od neplačanih zneskov od dneva zapadlosti do dneva plačila s postavko 80.000 din, potem pa še izvršilne stroške, opominske in ruhevalne stroške stroške eksekutivne prodaje, ki so predvideni s proračunsko postavko 40.000 din.

Pohorska avtomobilska cesta

bo letos dograjena — 300.000 din za zaključna dela

Ob meji se ne smemo preveč pohvaliti s svojimi cestami. Leta in leta je trajalo, predno se je vsaj za silo modernizirala državna cesta št. IIj—Maribor. Nadležna modernizacija ceste Maribor—Fram je obšla na stranskem tiru. Zadeve ni moglo premakniti z mrtve točke. Pa tudi ostala obsejna cestna dela gredo silno počasi od rok. Še zmerom ni dokončana pohorska avtomobilska cesta. Njeno dovršitev so napovedovali že za lansko jesen, vendar pa se napovedi niso uresničile. Zaključni krediti v znesku 300.000 din so že odobreni in je upati, da bo leta avtomobilska cesta od Reke do Sv. Ane na Pohorju še letos končana. Nova cesta bo izrednega pomena za popularizacijo našega Pohorja, saj bo postal ta najzgodnejši del Pohorja za doživljanje pohorske ceste zares nekakšen pohorski »Sammering«, oziroma neke vrste mariborska letovska okoličina, predmestje letovskih postojank in vil. Ta pomembni dogodek otvoritve hodoje izkoristiti tudi naši športniki za organizacijo velikih avtomobilskih in motoklasičnih dirk, ki bodo privabile tujce z vseh strani v naš Maribor in na naše Pohorje.

V mariborski okolici in na obmejnem področju pa se napovedujejo tudi druga dela. Tako je občasno za razširjenje in preureditev banovinske ceste Maribor—Sv. Peter 200.000 din. Ta cesta se bo potem nadaljevala proti Dupleku in je v ta namen zagotovljenih 250.000 d.n. Ureditve ceste Sv. Peter—Duplek je posebne važnosti, ker je bila dosežanja dejanska zveza Maribora z Duplekom le skozi Dogaše preko novega dupleškega mostu, do čim bo nova cestna zveza omogočila pre-

cejšnje pridobitev na času. Nadležje bodo gradili tudi nov most čez Pemico pri Sv. Jurju, ki bo stal 30.000 din. Za cesto iz Dupleka v Komeno pojde 20.000 d.n. za cesto Sv. Križ—Bresternica 340.000 din, za cesto Laporje—Križni vrh 10.000 din, za cesto Ruše—Sv. Ane 40 tisoč din. Sv. Rupert v Slovenskih gorah—Hrasovec 30.000 din, Ruše—Fala 190.000 din, Marja Snežna—Sv. Jurj v Slovenskih gorah 20.000 din, Zice—Sv. Ana 150.000 dinarjev, Sv. Jakob v Slovenskih gorah—Polička vas 25.000 din, Selca ob Muri—Murski dvor 20.000 din, Hum—Zimca 20 tisoč d.n. Razen tega napovedujejo tudi dograditve ceste Slovenska Bistrica—Opolnica, za kar je predvidenih 250.000 din. Razširjena bo cesta Slovenska Bistrica—Smartno na Pohorju, za kar pojde 50 tisoč d.n.

Misliti pa je tudi na podzračljeno banovinsko cesto Maribor—Marenberg—Dravograd ter Pesnica—Sv. Lenart v Slovenskih gorah—Gornja Radgona. Prvenstvenega pomena je ustvaritev takšne cestne zveze, ki bo čim bolj primaknila naše Prekmurje Mariboru. Sicer je nova avtomobilska zveza Maribor—Ljutomer k temu precej pripomogla, vendar pa ni s tem povsem dosežen želeni cilj. Pomisliti moramo, da se z dobrimi cestnimi zvezami omogoči tudi avtomobilska zveza Maribor—Ljutomer—Murska Sobota, ki naj bi vsaj provizorično nadomeščala nedvomno nedostajne železniške zveze na progi Maribor—Murska Sobota.

Zelja vsega prihodnjega obsejnega prebivalstva pa je, da bi se napovedana cestna dela izvedla čim prej in v polnem obsegu.

Prvi pomladni dan — pred 45 leti

Bilo je približno tako kakor letos 21. marca

Prelistujmo »Slovenski Narod« iz leta 1895 z izrecnim namenom, ali se list še takrat zanimal za vremenska poročila, zlasti pa če je objavljajl vremenska izrednosti pred polnesno katastrofo, mi stopi pred oči takoj, ko oprem debelo vezavo in v naši študijski knjižnici skrbno shranjeno knjigo, zgoraj stoječi napis. Iz gotovih razlogov, katerih poimamo sledi, sem posnel kar celo notico, ki se glasi: »Prvi pomladanski dan po astronomičnem koledarju se je po večerjajšem neprijetnem pustom in mrazem zadnjem zimskem dnevu, predstavil danes prav prijazno. Jutro je bilo sicer nekoliko mrzlo, a kmalo je začelo sijati sonce iz jasnega neba in temperatura se je začela polago-

ma ogrevati. Na sončnih strminah in po mestnih hribeh strelah bode sneg skoro izgnan, zato ga je pa tem več v senčavi ravni ali pa tam, kamor so se vsipavali snežni pizzi, katerih je bilo posebnih mnogo poslednje dni. Dolgo toče tudi še trajalo, predno bodo v mestu izgnani poslednji sledovi tu pa tam nakopičenih snežnih barikad...»

To je bilo pisano in tiskano 21. marca l. 1895 v Ljubljani in za Ljubljano kjer je gotovo še danes več živih priča takratnega prvega pomladanskega dne, ki ima precej slinčivosti z današnjim prvim pomladanskim dnevom v Mariboru. Posebej pojasnilo pa kot rečeno, še sledi.

Fr. P.

Mariborske in okoliške novice

Vsem našim čitateljem in prijateljem »Slovenskega Naroda« v Mariboru želita uredništvo in uprava vselej velično nočne praznike.

★

— Zločin ali naračna smrt? Poročali smo že o nenavadni smrti 89letne prevzličarice Elizabete Radakovičeve s Cilenškega vrha pri Vurbergu. V zvezi z njeno smrtjo so se razširile med ljudstvom govorice, češ, da je pokojna Radakovičeva postala žrtev zločina. Zaradi tega je mariborsko državno tožilstvo odredilo obdukcijo trupla Elizabete Radakovičeve. Obdukcija komisija, v kateri sta bila sanitetni inšpektor dr. J. Jurečko in preiskovalni sodnik dr. Širfer, je dognala, da je Radakovičeva pred smrtjo bruhala. Očitno zaradi napora in je počila žila v srcu, kar je tudi posredni vzrok smrti. Ni pa mogla obdukcija dognati, kateri je bil vzrok bruhanja. Zaradi tega je bilo drobovje poslano fiziološkemu inštitutu v Ljubljani, ki bo dognal, ali je Radakovičeva zaužila kakšen strup.

— Obsojen. Kakor smo včeraj poročali, se je vršila pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča kazenska razprava proti 38letnemu Janezu Slaniču, ki ga je državni tožilec obtožil, da je dne 2. februarja 1940 v Ložanah do smrti zabil brusača Filipa Čepeja. Slanič je bil obsojen na 2 leti strogega za-

pora ter na izgubo častnih d.žavljansk pravic za dobo 3 let.

— Spet živinski sejni v Mariboru. Ker je slavnika in parkljavka v mariborskem okolju pojenjala, je baneka uprava spet dovolila živinske sejne v Mariboru. Prvi živinski sejni bo v torek dne 26. marca, prvi svinjski sejni pa dne 29. marca.

— Maščevanje ali kaj? Prevoznik Marko Lah iz Kopernikove ulice 7 je prijavil policiji, da je doslej še neznan zlikovec v hlevu potezal neko kobilu v stegno, tako da ima okoli 2000 din škode. Za storilcem poizveduje policija.

— Vse kradejo. Hlapcu Konradu Čušu, stanujočemu v Kopernikovi ulici 7, je izginilo iz stanovanja blago, vredno 500 din.

— Izpred Pristojnikov trgovne na Glavnem trgu je neznan zlikovec ukradel dežjo obleko, vredno 150 din. — Delavcu Francu Rajšpu iz Frana je izginilo izpred neke gostilne na Tržaški cesti 900 din vredno kolo znamo »Waffenrade«. — Pri Sv. Barbari v Slovenskih gorah se je neznanec vtihotal pri stanovanju najemnice Marije Sušnik ter odnesel razne oblike, devije in druge predmete v skupni vrednosti okoli 1000 din.

— Studenške novice. Večkrat smo že poročali o problemu samostojne studenške župnije. Lani je studenški občinski svet našel neko kompromisno rešitev, na pol-lagi katere je bil dosežen priatek naše

studenške občinske uprave na ustanovitev samostojne župnije v Studenčih pri Mariboru, ki so spadal doslej pod magdalensko župnijo. Slovensna razglasitev samostojnosti studenške župnije bo na belo nedeljo dne 31. marca v studenški cerkvi. Kakor se čuje, bo občinska uprava ob tej priliki s primerno slovesnostjo izročila svojemu namenu novo urejeni in sedaj planirani trg pred studenško cerkvijo.

Rezervni podoficerji v Mariboru in okolici. Podo bori združenja rezervnih podoficerjev kličejo po vsej državi tovariše pod svoje okrilje, da v skupni moči in s istimi cilji manifestirajo svoje edinstvo. Tovariši iz bivše mariborske oblasti se bodo nedvomno polnoštevilno veljali v tej organizaciji, saj je v današnjih časih dolžnost vsakogar, da naveže stike z aktivnimi tovariši in da z njimi sodeluje. Tudi v Mariboru je ustanovljen pravičljivi odbor, ki prejema prijave in ki daje potrebna pojasnila v pisarni na Rotovškem trgu 1 vsak terek in četrtak od 18. do 19. Vsak rezervni podoficer naj čim prej javi rojstne podatke z očetovim imenom ter označo kraja in srezu, potem sedanj položaj in bivališče, čin v vojski, število vojaške knjižice in poveljstvo, ki mu jo je izdalo. Za vpis znak in legitimacijo je poslato 20 din in silko, razen tega najmanj 9 din za četrtletno članarino. Pripomniti je, da dobi vsak član razen tega še list »Narodna država«, ki je glasilo združenja rezervnih podoficerjev in ki izhaja v Beogradu do dvakrat mesečno. Za pismene prijave ter polasnila je položiti znamko za odgovor. Poslati jih je na naslov g. Franjo Črepinko, poveljenik združenja rezervnih podoficerjev, Maribor, Marijina ulica 24.

— Novo lekarniško službo imata od danes naprej Vidmarjeva lekarna pri Sv. Anehu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, ter Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

— Nova groba. Umrla je zaslužnica Ana Kočvar, stara 66 let. Bila je od vsega početka zvesta in marljiva raznašalka naših listov. Pogreb je bil danes ob 11.15 na pokopališču pokopališču. — V Dvarjski ulici 5 je preminila zaslužnica Marija Kupeleč, stara 65 let. Žalostnim svojcem naše globoko sožalje.

— Častni član studenške ljudske univerze. Na potkovnem rednem obnem zboru Ljudske univerze v Studenčih je bil izvoljen za častnega člana bivši zaslužni podpredsednik šolski nadzornik g. Ernest Vranc, ki je dolgo vrsto let uspešno in požrtvovalno sodeloval pri vodstvu Ljudske univerze, pa je bil sredi sezone premeščen na svojo novo službeno mesto v Laško.

— Konjiktura praznikov. Velikonočni prazniki so povzročili na mariborskem trgu precejšnje naraščanje cen Maline vse življenjske potrebnosti so se podražile, poleg mesa in bučnega oja zlasti mleko, ki so ga mariborske gospodinjice navdušo podražile te dni pred prazniki le težko dobiti. Včeraj se stal liter mleko 5 dinarjev. Mariborske gospodinjice ugnajo, da bo cena mleka po praznikih z rihnila na normalno višino.

— Riba dobrote. Na včerajšnjem ribjem trgu je bilo predanih 675 kg raznih rib. Cene so znašale po 11 din šardelja po 13 do 14, mela po 22 do 25, riba sv. Petra po 23, barbarske po 23, raka po 23 do 24, karulje po 23, kane po 12, čuhte po 18, belice po 4 do 8 d.n. za kg.

— Družna zdravila. Srečo za nuno pomoč članom OUZD ima danes in jutri zdravnik dr. Ivan Terin, Ljubljanska ulica

12, na velikonočni ponedeljek pa dr. Alfonz Wankmueller, Franciskanska ulica 8-III.

— Kulturne novice. Umetniški klub v Mariboru je razpisal za umetnostni tečaj, ki bo od 5. do 11. maja t. l. po tri nagrade za najboljšo umetniško stvaritev in sicer prvo nagrado v znesku 2000 din, drugo nagrado v znesku 1000 din, tretjo pa v znesku 500 din. Nagrade se bodo podelile za najboljšo sliko, odnosno kip, ki bo razstavljen na umetnostni razstavi umetnostnega tedna s tem, da se bodo v okviru nagrad čela odkupila, nadalje za najboljšo novo delo iz književnosti, ki naj bo predloženo najkasneje do 1. aprila t. l. za najboljšo novo kompozicijo, ki jo je treba predložiti do 15. aprila 1940, za umetniške produkcije izvajajočih glasbenikov v času od 2. umetnostnega tedna dalje (prijave je predložiti do 15. aprila 1940), za najboljšo odrsko stvaritev v času od 2. umetnostnega tedna dalje (prijave do 15. aprila t. l.). Razen tega si pridržijo klub pravico, da določene nagrade zvrži ali zniža, združi ali sploh ne podeli, pa tudi da spremeni določbe razpisa. Pri tem nagradnem tekmovanju lahko konkurirajo samo umetniki z mariborskega kulturnega področja.

— Ničesar zastoj. Tukajšnja »Delavska politika« poroča pod kopisi iz Dravske doline: »Ko so svojčas pri nas popravljali cerkveni stolp, je župnik daroval nekaj stare pločevine nekemu ubogemu bajtjarju. Kmalu nato je organist prišel po vasi pobirati svojo zbirko, vendar pa ljudje niso nič kaj radi darovali. Organist je obiskal tudi omenjenega bajtjarja, da si je vsakomur pri nas znano, da živi ta revež v obupnih razmerah. Zena prizadeta je dejala, da ne more nič darovati, nakar je organist dejal, da mora vrniti staro pločevino, ki mu jo je župnik daroval, kar je bajtjar kmalu nato res storil. Pri nas se o tem še večno mnogo govori, ker je pač značilno, da ni mogče danes dobiti niti najmanjše stvari brez plačila.«

— Paketi... Sedaj pred prazniki je šlo spet na tisoče paketov z raznimi jestvinami preko meje. Dnevno je šlo po 600 do 1000 paketov na razne naslove v Nemčijo, zlasti na področje Ostmarke.

— Mariborska posest. V Mariboru imamo skupno 2653 posestev. Lastnikov in posestnikov je 1779. Stanovanjskih hiš je 1948, gospodarskih zgradb 1035. Zanimivo je, da je 252 stanovanjskih in 72 gospodarskih hiš v javni lasti. Mariborska posestva so obremenjena s 124 milijoni dinarjev raznih vknjižb. Stanovanj imamo v Mariboru 7608, obrtnih lokalov pa 1350. Mariborska zemljska površina izkazuje 765 hektarjev. Več kakor polovica zemljske posesti je v javni lasti. Največji posestnik pa je seveda mariborska mestna občina.

— Po 4 mesecih so ga našli v Dravi 46letni posestnik Jakob Visočnik, ki ima svoje posestvo na najvišjem vrhu Meljskega hriba, je pred 4 meseci iz neznanom izgubil svojo kočo, ki je iskali pri tuznih sorodnikih in so poizvedovali za njim toča brez uspeha. Sedaj pa ga je naplavila Drava pri Zrkovcih. Njegovo truplo je bilo že precej v razkroju. Očitno je bil Visočnik iz neznanega vzroka prostovoljno v smrt.

— Meningitis. V Mariboru smo imeli v zadnjem času nekaj primerov nevarne otroške bolezni meningitis. Sedaj se je pojavila nevarna bolezen v nekaterih krajih na Ptuškem polju. V dveh primerih je obolenje zelo resno.

Mariborsko gledališče

Sobota, 23. Zaprto. Nedelja, 24. ob 15. Navihanka Znižane cen. Zdravil Ob 20. Gejša. Ponedeljek, 25. ob 15. Vdova Rošinka. Ob 20. Cigan baron.

Velika noč v mariborskem gledališču. Na velikonočno nedeljo prideta na oder dva zelo zabavni opereti: popoldne ob znižanih cenah in za noč »Navihanka«, zvečer pa izvrstna angleška opereta »Gejša«. Na velikonočni ponedeljek popoldne se ponovi znana Golarjeva veseligr »Vdova Rošinka« zvečer pa posebno priljubljena opereta »Cigan baron«.

Usaki Ljutomerskega Kola jahčev

Ljutomer, 18. marca. V nedeljo se je vršil v Ljutomeru dobro obiskan občni zbor Ljutomerskega Kola jahčev, ki ga je vodil predsednik g. Mirko Šumak, ki je toplotno podpravljal članstvo in poslevočnega podpredsednika centrale g. Iškiga ter zastopnika mariborskega Kola g. Novaka. Iz občinskega predsedniškega poročila posnemamo, da je zbor lani narljivo deloval za splošno mariborskega ko-

njereje. Delo Kola je bilo deloma za dirke podprto s podporami, deloma pa tudi ne ter se nekatere prošnje za podpore niso uvaževale. Ena največjih prireditelj je bil kasaški derby, ki se je vršil v pretoknem letu v centru naše murske konjereje ter prinesel čast in ugled našemu mariborskemu kasaču. Žal, da nagrada še ni izplačana. Kolo je skupno s selekcijo zadruge doseglo, da so se zrebrci številčno pomnožili.

Tajniško poročilo je podal učitelj g. Vlado Porekar, ki je uvodoma omenil delo posameznikov v preteklem letu, ki so stavljenim nalogam zadostili v polni meri. Odbor je imel po potrebi več seji in sestankov, kjer so se obravnavale tekoče društvene zadeve kot priprave za dirke, ter razni predlogi, ki so se tikali napredka mariborske konjereje. Podrobneje je poročilo je obravnavalo dirke preteklega leta. Sledilo je še poročilo blagajnikovega namestnika. Vsa poročila so bila vzeza z odobravanjem na znanje. Letošnje dirke se bodo vršile za binkoštno dneve, to je še pred zagrebškimi dirkami. V lepi harmoniji naših konjerejev je predsedujoči g. Šumak zaključil občni zbor.

Iz Ljutomera

— O bodoči sadni sušnici. Ačtijo za zgradnjo sadne sušnice v Krževcih je vzela v svoje roke Kmetijska podružnica v Krževcih.

— Lovski občni zbor. V nedeljo se je vršil občni zbor Lovskega društva za srez Ljutomerski. Vodil ga je večletni predsednik g. dr. Marko Stanjko. Po poročilih, ki so jih podali posamezni odborniki, se je razvila podrobna debata, v kateri so sodelovali številni člani. Predlog o izkjučitvi nekega člana ni prišel na dnevni red, ker bi sicer potem predlagatelj izrazil nesega konkurenta pri družbah. Z aklamacijo so bili ponovno izvoljeni izbrani odborniki.

— Oslojeni lovski tatovi. Pred malim kazenskim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti so se zagovarjali Belović Josip, Šajnović Josip, Kutnjak Franc in Šajnović Martin, vsi iz Šafarskega, ker so jeseni ponoči streljali fazane. Ko so se ponoči vračali z 9 fazani, so jih prijeli erozniki Belović je ponudil orožnikom pijačo, če bi ga ne prijavili. Oslojeni so bili Belović na 1 mesec in 20 dni, Kutnjak na 1 mesec, Šajnović Josip na 1 mesec in Šajnović Martin na 14 dni strogega zapora, vsi pogojno za dobo enega leta.

Iz Celja

—c Planine vabilo! Planinske kočje v Savinjski Alpi so oskrbovane in bodo o velikonočnih praznikih sprejele številne smučarje, ki bodo obiskali idealne smučke predele na Korosci in Okrešlju. Kocbekov dom na Korosci ima udobne prostore. Do Luč vzio avtobusi iz Celja, Ljubljane in Smartnega ob Paki iz Luč na Korosico vodi markirana pot vzpona ob trajni pot ur. V Luču so turistom na razpolago vozniki in nosači. Pot na Okrešli vodi skozi Logarsko dolino. Redni avtobusi vozijo do Solčave, od kod je tri ure hoda do Frischaufersa dmy na Okrešlju. Tudi Piskernikovo zavetišče v Lovarski dolini je oskrbovano. Pri Mozirski koči je pol metra snega, smuka je na Golteh ugodna. Na velikonočni ponedeljek bo tukaj tekma v veslaštvu za Meštrovo pokal v prireditvi Savinjske podružnice SPD v Celju.

—c Zdrženje mesarjev v Celju sporoč. da bodo mesnice in stolnice v Celju na velikonočno nedeljo 24. t. m. in na velikonočni ponedeljek 25. t. m. ves dan zaprte.

—c Dve nesreči. Ko je 32-letna Ivana Bornikova s Prekorja pri Skofji vasi v četrtek okrog 10. dopoldne pomatala pri sosedu nalažati les, je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo v gležnju. Ko je 36-letni posestnik Alojz Stonar iz Letuza pri Braslovcah vpregal konja, ga je zezabila vpreza za levo roko in mu odtrgala kazele. Oba ponesrečena so oddala v celjsko bolnico.

—c Izdajanje poslovnih knjižic. Predstojništvo mestne policije v Celju je zaključilo izdajanje poslovnih knjižic. Te knjižice izdaja sedaj samo mestno poglavstvo.

—c Za opereto »Gejša«, ki jo bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče v pet., 5. aprila ob 20. v celjskem gledališču kot zadnjo predstavo za abenma, dobi neabonenti vstopnice v predprodaji v Slovski knjižnici.

—c Velikonočni table-teniški turnir, ki ga je nameravala prirediti table-teniška sekcija SK Celja, je odlovedan, ker bo o veliki noči v Zagrebu table-teniško tekmovanje za državno prvenstvo.

—c Sokolski pokrajinski zlet v Celju. Zletni odseki za soški o krajinski zlet, ki bo v Celju letos 29. in 30. junija, so se že začeli sestajati k selam. Predsedniki posameznih odsekov na se shajajo na skupne seje zletnega odbora vsak h 14 dni. Čim bližji bo zlet, tem bogatejši bodo skupni sestanki. Predelava prostih val se je v edinih pričela že v preteklem mesecu. Gradbeni odsek je proučil prostor za telovadnico in za občinstvo, odsek protuče tudi obseg tribun in prostor zanje. Udeleženci zleta, ki so člani sokolske organizacije, bodo uživali na železnici 75% nečlani na 50% popusta. Zletni odbor bo izdal tudi posebne zletne razglednice. Zletna pisarna je v pisarnskih prostorih sokolske župe v Narodnem domu v Celju. Od 1. aprila dalje bodo uradne ure ves dan.

Obrtniki - Kmetje - Trgovci - šivilje - Mlekarne

Pozor!

Novost!

VALJUNE MILNE, najnovejše tehnično izpopolnjene, kateri Vam služijo za mletje vsega žita v poljubno fino in navadno moko, s planskim sejalom in strojem za čiščenje zdroba ter obdelovanjem jesprenja in kaše.

ELEKTRO IN DIESEL motorje razne velikosti in moči.

ELEKTRICNE CERPALKE za črpanje vina, kisa, vode in drugih tekočin. Boljše od inozemskih in 100% cenejše.

ROYAL SIVALNE STROJE z večletnim jamstvom, so jako lepo in močno izdelani, za kar jamči znamka ROYAL.

LACTA, NEW PRIMA, MILENA, TEUTONJA, vsakovrstne mlekarne stroje za kmečko in mlekarstvo uporabo.

KANGLEJE ZA MLEKO v vsaki velikosti.

Iščete zastopniki v vseh večjih krajih.

Vse to dobite, kakor tudi dele od teh strojev, po zelo nizkih cenah pri tvrdki

Jelenc Adolf & Tomažin - Ljubljana

Celovška cesta 49